بسم الله الرحمن الرحیم

آموزش قرآن

پایهٔ هشتم
دورهٔ اوّل متوسّطه

این کتاب همراه با
لوح فشردهٔ قرآن دانش آموز است.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب :	آموزش قرآن پایهٔ هشتم دورهٔ اوّل متوسّطه - ۱۲۶
پدیدآورنده :	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف :	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف :	یونس باقری، سیدمهدی سیف، سیدهادی محدّث، سیدمحمدحسین میرباقری، مسعود وکیل (اعضای گروه تألیف) ـ امید مجد (ویراستار)
مدیریت آماده‌سازی هنری :	ادارهٔ کلّ نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی :	لیدا نیک‌روش (مدیر امور فنی و چاپ) ـ مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) ـ مریم کیوان (نگاشتارگر|طراح گرافیک|و صفحه‌آرا)ـ علیرضا آقامیری (طرح جلد؛گل و مرغ) ـ زهرا ایمانی‌نصر، سیّده‌فاطمه محسنی، حسین چراغی، رضا جعفری، زینت بهشتی‌شیرازی، احمدرضا امینی، سیّده‌شیوا شیخ‌الاسلامی (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان :	تهران : خیابان ایرانشهر شمالی ـ ساختمان شمارهٔ ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن : ۹ـ۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ وبگاه : www.chap.sch.ir و www.irtextbook.ir
ناشر :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران : تهران ـ کیلومتر ۱۷ جادهٔ مخصوص کرج ـ خیابان ۶۱ (داروپخش) تلفن : ۵ـ۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۱۳۹ـ۳۷۵۱۵
چاپخانه :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و نوبت چاپ :	چاپ پنجم ۱۳۹۷

کلیهٔ حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به‌صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

شابک ۸-۲۳۵۶-۰۵-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 978-964-05-2356-8

قرآن کتاب انسان سازی است.

امام خمینی (رحمة الله علیه)

فهرست

پیشگفتار هفتم

درس اوّل

جلسهٔ اوّل : سورهٔ مؤمنون (صفحات ۳۴۲ و ۳۴۳ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۱۲

جلسهٔ دوم : سورهٔ نور (صفحهٔ ۳۵۵ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم، نامه‌ای از یک پدر به فرزند ۱۶

درس دوم

جلسهٔ اوّل : سورهٔ فرقان (صفحات ۳۵۹ و ۳۶۰ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۲۰

جلسهٔ دوم : ادامهٔ سورهٔ فرقان (صفحهٔ ۳۶۴ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم، رسانه‌های قرآنی ۲۵

درس سوم

جلسهٔ اوّل : سورهٔ شُعراء (صفحات ۳۶۷ و ۳۶۸ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۳۰

جلسهٔ دوم : ادامهٔ سورهٔ شُعراء (صفحهٔ ۳۷۲ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم، خدایا من و پدر و مادرم را ببخشای! ۳۵

درس چهارم

جلسهٔ اوّل : سورهٔ نمل (صفحات ۳۷۷ و ۳۷۸ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۴۰

جلسهٔ دوم : ادامهٔ سورهٔ نمل (صفحهٔ ۳۸۲قرآن کریم)، آموزش مفاهیم، اُنس با قرآن کریم ۴۵

درس پنجم

جلسهٔ اوّل : سورهٔ قَصَص (صفحات ۳۸۵ و ۳۸۶ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۵۰

جلسهٔ دوم : ادامهٔ سورهٔ قَصَص (صفحهٔ ۳۹۴ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم، فُضیل زنده می‌شود ۵۵

درس ششم

جلسهٔ اوّل : سورهٔ عنکبوت (صفحات ۳۹۶ و ۳۹۷ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۶۰

جلسهٔ دوم : ادامهٔ سورهٔ عنکبوت (صفحهٔ ۴۰۱ قرآن کریم)،آموزش مفاهیم، جایگاه زن در قرآن ۶۴

درس هفتم
جلسهٔ اوّل : سورهٔ روم (صفحات ۴۰۴ و ۴۰۵ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۶۸
جلسهٔ دوم : سورهٔ لقمان (صفحهٔ ۴۱۱ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم، چگونه مسلمان شدم؟ ۷۳
درس هشتم
جلسهٔ اوّل : سورهٔ احزاب (صفحات ۴۱۸و ۴۱۹ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۷۸
جلسهٔ دوم : ادامهٔ سورهٔ احزاب (صفحهٔ ۴۲۴ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم، شهریار پرهیزگار ۸۲
درس نهم
جلسهٔ اوّل : سورهٔ سَبَأ (صفحات ۴۲۸ و ۴۲۹ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۸۶
جلسهٔ دوم : سورهٔ فاطر (صفحهٔ ۴۳۴ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم، قرآن بخوان ۹۰
درس دهم
جلسهٔ اوّل : سورهٔ یس (صفحات ۴۴۰ و ۴۴۱ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۹۴
جلسهٔ دوم : سورهٔ صافّات (صفحهٔ ۴۵۰ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم، تفسیر نمونه ۹۸
درس یازدهم
جلسهٔ اوّل : سورهٔ « ص » (صفحات ۴۵۳ و ۴۵۴ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۱۰۴
جلسهٔ دوم : سورهٔ زُمَر (صفحهٔ ۴۶۰ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم،پرواز به سوی آسمان ۱۰۸
درس دوازدهم
جلسهٔ اوّل : سورهٔ غافِر (صفحات ۴۶۷ و ۴۶۸ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم ۱۱۲
جلسهٔ دوم : ادامهٔ سورهٔ غافِر (صفحهٔ ۴۷۴ قرآن کریم)، آموزش مفاهیم، راز سرانگشتان ۱۱۶
نیایش
دعای ختم قرآن از امام علی علیه‌السلام ۱۲۰
فهرست کلمات ۱۲۱

دانش‌آموزان عزیز؛

همراه این کتاب یک لوح فشرده (DVD) دریافت کرده‌اید. این لوح حاوی متن کامل قرآن کریم همراه با قرائت ترتیل است.

این کتاب و لوح فشردهٔ قرآن کریم را به‌خوبی حفظ کرده و در رعایت پاکیزگی و احترام به آن بکوشید.

شایسته است این بستهٔ آموزشی را در کتابخانهٔ خود نگهداری کرده تا هنگام تلاوت قرآن کریم از آن استفاده کنید.

موجب تشکر و امتنان است که با ارسال نظرات خود از طریق صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۴۸۷۴ و یا وبگاه http: //quran-dept.talif.Sch.ir ما را در اصلاح و تکمیل هرچه بیشتر برنامهٔ آموزش قرآن یاری کنید.

گروه قرآن

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

پیشگفتار

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الٓرٰ كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ
اِلَى النّورِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلىٰ صِراطِ العَزيزِ الحَميدِ

ابراهیم ۱۰

دبیران محترم و اولیای گرامی

قرآن کریم از صدر اسلام تاکنون، محور تمامی علوم و معارف اسلامی بوده است. در طول تاریخ اسلام هر نوع تعلیم و تربیت از قرآن آغاز شده و در کنار آن ادامه یافته است.

اوّلین آیهٔ سورهٔ مبارکهٔ ابراهیم می‌فرماید : قرآن از سوی خداوند بزرگ نازل شده است تا پیامبر اکرم(ص) با تعلیم آن، مردم را از تاریکی‌های جهل و خودخواهی به سوی نور معرفت و هدایت و راه سعادت و یکتاپرستی راهنمایی کند.

قرآن کریم تلاوت آیات،تزکیه و تعلیم کتاب و حکمت را از مهم‌ترین وظایف و شئون پیامبر اکرم (ص) می‌داند.

انس با قرآن کریم، قرائت و تلاوت مستمر و روزانهٔ آن،درک معنای عبارات و آیات و تلاش برای تزکیهٔ هرچه بیشتر، به منظور فهم بهتر قرآن و عمل به دستورهای خداوند، همه از ضروری‌ترین اهداف آموزش قرآن است.

آموزش قرآن، از دیرباز، در آموزش و پرورش به‌عنوان یک موضوع آموزشی مورد توجه بوده، ولی همیشه این آموزش از آنچه سزاوار آخرین کتاب آسمانی است و از لوازم یک برنامهٔ درسی همه‌جانبه می‌باشد، فاصله داشته است. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ــ بحمدالله ــ برای احیا و اعتلای این آموزش، تلاش‌های زیادی شده که در چند سال اخیر نیز گسترش و عمق بیشتری یافته است؛ از آن جمله، اهداف آموزش قرآن در دوره‌های مختلف تحصیلی مورد بازنگری قرار گرفته و نسبت به گذشته جامعیت بیشتری پیدا کرده است. همچنین در کنار آموزش قرائت قرآن ــ که اولین گام در آشنایی و انس با کتاب الهی است ــ درک معنا و مفهوم آیات قرآن مورد توجه جدی قرار گرفته است.

از این‌رو، انتظار می‌رود شما عزیزان نیز با جدیت و تلاش لازم، زمینهٔ آموختن، علاقه و انس هرچه بیشتر دانش‌آموزان را با قرآن کریم فراهم آورید.

در این قسمت نکاتی چند دربارهٔ محتوای دروس و روش تدریس و ارزشیابی آن، به اختصار تقدیم می‌شود. به‌منظور آشنایی بیشتر به کتاب راهنمای معلم مراجعه کنید.

محتوای دروس، روش تدریس و ارزشیابی آن

کتاب از دوازده درس تشکیل شده است. هر درس از صفحات قرآن کریم، جدول معنای کلمات، تمرین ترجمهٔ ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی و انس با قرآن در خانه تشکیل شده است و طی دو هفته به روش زیر تدریس، تمرین و ارزشیابی می‌شود.

جلسهٔ اوّل

الف) آموزش قرائت

۱ــ خواندن در گروه (پیش‌خوانی آیات) : برای جلسهٔ اول هر درس دو صفحه از قرآن کریم انتخاب شده است. از دانش‌آموزان می‌خواهید این آیات را به هر مقداری که می‌توانند در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر به آرامی بخوانند. برای این فعالیت حدود پنج دقیقه وقت اختصاص دهید. در حین انجام این فعالیت در میان دانش‌آموزان حرکت کنید و پرسش‌های احتمالی آنها را پاسخ دهید.

۲ــ استماع قرائت آیات : پخش قرائت آیات درس از لوح فشرده یا نوار صوتی و زمزمهٔ دانش‌آموزان همراه آن. در این قسمت نباید صدای دانش‌آموزان آن‌قدر بلند باشد که مانع شنیدن قرائت آیات شود.

۳ــ فردخوانی دانش‌آموزان : پس از پایان مرحلهٔ سوم، از تعدادی از دانش‌آموزان بخواهید که هرکدام یک سطر را برای کلاس با قرائتی شبیه قرائت پخش شده بخوانند. برای این مرحله از تدریس، حدود ۲۵ دقیقه وقت اختصاص دهید.

چند تذکر :

۱ــ در حین انجام هریک از مراحل فوق، با دقت به خواندن دانش‌آموزان گوش دهید تا اشکالات آنها را شناسایی و به روش مناسب تصحیح کنید. انجام این کار چه در زمان تدریس و چه تمرین قرائت بسیار اهمیت دارد.

۲ــ در این کتاب نیز مانند سال قبل، حروف ناخوانا معمولی و مشکی نوشته شده است. در صورت نیاز برای صحیح‌خواندن کلمات و ترکیب‌های دارای حروف ناخوانا، نکات ضروری را تذکر دهید.

۳ــ به دنبال تدریس و تمرین تلفظ صحیح حروف خاص عربی در سال قبل، در این کتاب نیز در چند درس این مطالب یادآوری شده است. با تأکید بر استماع قرائت از لوح فشرده، روش ساده و مفید یادگیری تلفظ صحیح این حروف را به دانش‌آموزان یادآوری کنید تا همه بتوانند حداقل اذکار نماز را صحیح و زیبا تلفظ کنند و به تدریج از توانایی قرائت زیبای قرآن نیز برخوردار شوند.

ب) آموزش مفاهیم (درک معنا)

۱ــ **انجام فعالیت‌های یادگیری توسط دانش‌آموزان :** ابتدا خود دانش‌آموزان در گروه‌های دو یا سه نفره، هر فعالیت را مطابق آنچه در کتاب آمده انجام می‌دهند.

۲ــ **خواندن برای کلاس و تصحیح :** پس از انجام هر فعالیت، با انتخاب معلم، یکی از اعضای گروه، هر ترکیب یا جمله از آن فعالیت را برای کلاس خوانده تا تمرین و در صورت نیاز تصحیح شود.

تذکر مهم : توانایی درک معنای عبارات قرآنی از ترجمهٔ تحت‌اللفظی (کلمه به کلمه توسط خود دانش‌آموزان) آغاز می‌شود. دبیران محترم **ضمن پرهیز کامل از دیکته کردن ترجمه به دانش‌آموزان، باید بر ترجمهٔ تحت‌اللفظی تأکید داشته و از اصرار بر ترجمهٔ روان خودداری کنند.** دانش‌آموزان با توجه به توانایی‌های فردی خود به‌تدریج به ترجمهٔ روان و زیبا دست می‌یابند. به این ترتیب، مهم‌ترین و اولین گام اساسی در کسب توانایی فهم قرآن کریم برداشته می‌شود.

ج) انس با قرآن در خانه

پس از مطالب هر جلسه، مجموعه فعالیت‌هایی به عنوان «انس با قرآن در خانه» درنظر گرفته شده است. در پایان هر جلسه، دانش‌آموزان را به انجام این فعالیت‌ها تشویق می‌کنید. در بخش انس با قرآن در خانه، آیات و عبارات به نحوی آمده تا معنای روشن و کاملی را بیان کند. از این رو ممکن است برخی از ترکیب‌ها یا عبارات، فراتر از آموخته‌های دانش‌آموزان باشد. این موارد در کتاب ترجمه شده و آموختن آن اختیاری است و نباید در ارزشیابی از آنها پرسش شود. در آغاز جلسهٔ بعد با بررسی تکلیف «انس با قرآن در خانه» از هر دو بخش قرائت و مفاهیم جلسهٔ قبل پرسش به عمل می‌آید. به این ترتیب در آغاز هر جلسه، مطالب جلسهٔ قبل، یادآوری، تمرین و ارزشیابی می شود.

تذکر : با توجه به تقسیمات فوق، حدود ۱۵ دقیقهٔ اول هر جلسه به ارزشیابی مطالب جلسهٔ قبل، نیمی از بقیه زمان به تدریس قرائت و نیمی دیگر به آموزش مفاهیم اختصاص دارد.

جلسهٔ دوم

برای آموزش قرائت جلسهٔ دوم هر درس، یک صفحه قرآن کریم و همچنین برای آموزش مفاهیم و انس با قرآن در خانه، فعالیت‌هایی درنظر گرفته شده که به همان روش جلسهٔ اول تدریس، تمرین و ارزشیابی می‌شود.

شناخت قرآن

در پایان هر درس، بخشی برای آشنایی بیشتر با قرآن کریم آمده است. این صفحه حاوی مطالب جذّابی دربارهٔ قرآن کریم و گاهی نیز شامل داستان‌ها و موضوعات تربیتی دربارهٔ آیات آن درس است. دبیر محترم با توجه به شرایط کلاس و میزان توانایی دانش‌آموزان نسبت به دو بخش اصلی آموزش قرآن، یعنی قرائت و مفاهیم، می‌تواند به مطالب این بخش نیز بپردازد. بدیهی است که این بخش نباید وقت قابل توجهی از کلاس را به خود اختصاص دهد، حتی در صورت تشخیص دبیر محترم، می‌توان مطالعهٔ آن را به خود دانش‌آموزان واگذار کرد.

ارزشیابی پایانی

علاوه بر ارزشیابی‌های مستمر که در هر جلسه به عمل می‌آید، مطابق آیین‌نامه‌های مربوط، در طی سال در دو نوبت از همهٔ دروس و از جمله درس قرآن، ارزشیابی پایانی به عمل می‌آید. در هر دو نوبت، نیمی از نمره به قرائت (شفاهی) و نیم دیگر به مفاهیم (کتبی) اختصاص دارد.

کتاب راهنمای معلم

از آنجا که کتاب آموزش قرآن سال هفتم تا نهم از اهداف، ساختار و روش تدریس و ارزشیابی یکسانی برخوردار است، برای هر سه کتاب، یک کتاب راهنمای معلم تدوین شده است. در این کتاب پس از بیان مباحث کلی، مطالب خاص مربوط به هریک از این سه کتاب آموزشی، به‌طور جداگانه آمده است.

مطالعه کتاب راهنمای معلم، می‌تواند زمینهٔ توفیق بیشتر شما را فراهم آورد.

سخنی با دانش آموزان عزیز

دانش‌آموزان عزیز، سلام گرم ما را پذیرا باشید، ورود شما را به سال هشتم تحصیلی خوشامد می‌گوییم. اهداف، چارچوب و روش‌های آموزشی این کتاب مانند کتاب سال قبل است. سعی کنید در کلاس و خارج از کلاس، فعالیت‌های آموزشی را با جدّیت و نظم انجام دهید تا ضمن ارتقاء شایستگی‌ها و مهارت‌های قرآنی خود، هرچه بیشتر با قرآن مأنوس شوید.

هر درس این کتاب از بخش‌های مختلفی تشکیل شده که توضیح مختصر آنها به شرح زیر است :

۱ــ قرائت آیات : اولین بخش هر درس، قرائت آیات است. در این بخش، سعی بر آن است که با تمرین قرائت آیات، توانایی و مهارت شما در قرائت قرآن بیشتر شود تا بتوانید قرآن را صحیح‌تر و روان‌تر و زیباتر بخوانید. لوح فشرده (DVD) شامل متن قرآن کریم و قرائت آیات نیز در اختیار شما قرار دارد تا با گوش کردن به آن، از صوت زیبای قرآن لذت ببرید و بر مهارت خود در قرائت قرآن بیفزایید.

۲ــ درک معنا : همچون سال قبل در هر جلسه پس از تمرین قرائت، فعالیت‌هایی برای آموزش درک معنای قرآن ارائه شده است. این بخش در کلاس درس، در گروه‌های دو نفره دانش‌آموزان و زیرنظر و با هدایت دبیر محترم انجام می‌شود.

۳ــ انس با قرآن در خانه : این تمرین را به‌طور مرتب و با علاقه انجام دهید تا با یاری خدا به تدریج ضمن انس با قرآن کریم بر مهارت خود در قرائت قرآن و فهم معنای عبارات قرآنی بیفزایید.

۴ــ آشنایی با قرآن و قرآن دوستان : مسلمانان، از زمان پیامبر(ص) تاکنون همیشه به قرآن عشق و علاقهٔ خاصی داشته‌اند و هر کسی سعی کرده به شکلی در قالب شعر، هنر، نوشتن کتاب‌های لغت، تفسیر و ... این علاقه را نشان دهد. در این بخش از کتاب، برای شما مطالب گوناگون و جالبی که نشان‌دهندهٔ عظمت قرآن و علاقهٔ مسلمانان و حتی غیرمسلمانان به قرآن است، ارائه شده است.

مؤلفان کتاب برای شما توفیق و انس بیشتر با قرآن کریم را آرزو دارند.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

قَد اَفلَحَ المُؤمِنونَ ﴿١﴾ اَلَّذينَ هُم فى صَلاتِهِم خٰشِعونَ ﴿٢﴾
وَ الَّذينَ هُم عَنِ اللَّغوِ مُعرِضونَ ﴿٣﴾ وَ الَّذينَ هُم لِلزَّكٰوةِ
فٰعِلونَ ﴿٤﴾ وَالَّذينَ هُم لِفُروجِهِم حٰفِظونَ ﴿٥﴾ اِلّا عَلىٰٓ
اَزواجِهِم اَو ما مَلَكَت اَيمٰنُهُم فَاِنَّهُم غَيرُ مَلومينَ ﴿٦﴾
فَمَنِ ابتَغىٰ وَرآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ العادونَ ﴿٧﴾ وَالَّذينَ
هُم لِاَمٰنٰتِهِم وَعَهدِهِم راعونَ ﴿٨﴾ وَالَّذينَ هُم عَلىٰ
صَلَوٰتِهِم يُحافِظونَ ﴿٩﴾ اُولٰٓئِكَ هُمُ الوٰرِثونَ ﴿١٠﴾ اَلَّذينَ
يَرِثونَ الفِردَوسَ هُم فيها خٰلِدونَ ﴿١١﴾ وَلَقَد خَلَقنَا الاِنسانَ
مِن سُلٰلَةٍ مِن طينٍ ﴿١٢﴾ ثُمَّ جَعَلنٰهُ نُطفَةً فى قَرارٍ مَكينٍ ﴿١٣﴾
ثُمَّ خَلَقنَا النُّطفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقنَا العَلَقَةَ مُضغَةً فَخَلَقنَا
المُضغَةَ عِظٰمًا فَكَسَونَا العِظٰمَ لَحمًا ثُمَّ اَنشَأنٰهُ خَلقًا
ءاخَرَ فَتَبارَكَ اللّٰهُ اَحسَنُ الخٰلِقينَ ﴿١٤﴾ ثُمَّ اِنَّكُم بَعدَ ذٰلِكَ
لَمَيِّتونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ اِنَّكُم يَومَ القِيٰمَةِ تُبعَثونَ ﴿١٦﴾ وَلَقَد
خَلَقنا فَوقَكُم سَبعَ طَرآئِقَ وَما كُنّا عَنِ الخَلقِ غٰفِلينَ ﴿١٧﴾

خواندن در گروه

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره به آرامی برای یکدیگر بخوانید.

وَاَنزَلنا مِنَ السَّماءِ ماءً بِقَدَرٍ فَاَسكَنّٰهُ فِي الاَرضِ ۖ وَاِنّا عَلىٰ ذَهابٍ
بِهٖ لَقٰدِرونَ ﴿١٨﴾ فَاَنشَأنا لَكُم بِهٖ جَنّٰتٍ مِن نَخيلٍ وَ اَعنابٍ
لَكُم فيها فَواكِهُ كَثيرَةٌ وَمِنها تَأكُلونَ ﴿١٩﴾ وَ شَجَرَةً تَخرُجُ
مِن طورِ سَيناءَ تَنبُتُ بِالدُّهنِ وَصِبغٍ لِلْاٰكِلينَ ﴿٢٠﴾ وَاِنَّ
لَكُم فِي الاَنعامِ لَعِبرَةً ۖ نُسقيكُم مِمّا فى بُطونِها وَلَكُم فيها مَنافِعُ
كَثيرَةٌ وَمِنها تَأكُلونَ ﴿٢١﴾ وَعَلَيها وَعَلَى الفُلكِ تُحمَلونَ ﴿٢٢﴾
وَ لَقَد اَرسَلنا نوحًا اِلىٰ قَومِهٖ فَقالَ يٰقَومِ اعبُدُوا اللّٰهَ ما لَكُم
مِن اِلٰهٍ غَيرُهٗ ۖ اَفَلا تَتَّقونَ ﴿٢٣﴾ فَقالَ المَلَؤُا الَّذينَ كَفَروا مِن
قَومِهٖ ما هٰذآ اِلّا بَشَرٌ مِثلُكُم يُريدُ اَن يَتَفَضَّلَ عَلَيكُم وَ لَو
شآءَ اللّٰهُ لَاَنزَلَ مَلٰٓئِكَةً ۖ ما سَمِعنا بِهٰذا فى ءابآئِنَا الاَوَّلينَ
﴿٢٤﴾ اِن هُوَ اِلّا رَجُلٌ بِهٖ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصوا بِهٖ حَتّىٰ حينٍ
﴿٢٥﴾ قالَ رَبِّ انصُرنى بِما كَذَّبونِ ﴿٢٦﴾ فَاَوحَينآ اِلَيهِ اَنِ اصنَعِ
الفُلكَ بِاَعيُنِنا وَوَحيِنا ۖ فَاِذا جآءَ اَمرُنا وَفارَ التَّنّورُ فَاسلُك
فيها مِن كُلٍّ زَوجَينِ اثنَينِ وَاَهلَكَ اِلّا مَن سَبَقَ عَلَيهِ القَولُ
مِنهُم ۖ وَلا تُخاطِبنى فِي الَّذينَ ظَلَموا ۖ اِنَّهُم مُغرَقونَ ﴿٢٧﴾

آیات درس را از لوح فشرده گوش کنید و سپس هر دانش‌آموز با انتخاب معلم، حدود یک سطر برای کلاس بخواند.

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

زکات ، فروتن ، انجام دهنده ، بیهوده

ردیف	کلمه	معنا
۱	اَفـلَـحَ	رستگار شد (شدند)
۲	خاشِـع	... ، متواضع
۳	لَـغـو	...، سخن و کار بیهوده

ردیف	کلمه	معنا
۴	مُعـرِض	روی گردان
۵	زَکاة [۱]	...
۶	فاعِل	...

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات را بنویسید.

۱ـ قَد اَفلَحَ المُؤمِنونَ :

۲ـ فی صَلاتِهِم :

۳ـ عَنِ اللَّغوِ :

۴ـ لِلزَّکوٰةِ :

نکته : گاهی کلمه‌ای که در یک عبارت قرآنی به صورت جمع آمده، بهتر است در فارسی مفرد معنا شود؛ مانند : فی صَلاتِهِم خٰشِعونَ در نمازشان خاشع (فروتن) هستند.

تمرین

این دو عبارت را معنا کنید.

۱ـ عَنِ اللَّغوِ مُعرِضونَ

... ... هستند.

۲ـ وَ الَّذینَ هُم مُحسِنونَ

... ... و ... هستند.

نحل ۱۲۸

۱ـ قرآن کریم در آیات بسیاری در کنار اقامهٔ نماز، ما را به پرداخت زکات فرمان داده است. زکات یعنی پرداخت بخشی از مال در اموری که مشخص شده است، به ویژه کمک به نیازمندان.

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۴۲ تا ۳۴۹ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ آیات ۱ تا ۵ سورهٔ مؤمنون را کامل کنید. خوب است این آیات را حفظ کنیم و همیشه در زندگی به آنها توجه داشته ، تا رستگار شویم.

۱ـ قَد اَفلَحَ المُؤمِنونَ : ... ...

۲ـ اَلَّذینَ هُم فی صَلاتِهِم خٰشِعونَ : ... ... هستند.

۳ـ وَ الَّذینَ هُم عَنِ اللَّغوِ مُعرِضونَ : ... ...

۴ـ وَ الَّذینَ هُم لِلزَّکوٰةِ فٰعِلونَ

و ... ... زکات می‌دهند[1].

۵ـ وَالَّذینَ هُم لِفُروجِهِم حٰفِظونَ

و ... ... پاکدامن هستند.

ج ـ از صفحهٔ ۳۴۹ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۳۴۹ قرآن کریم دو عبارت بسیار شبیه به هم آمده است که از دعاهای قرآنی هستند. یکی از آنها را نوشته و معنا کنید. سعی کنید این دعای زیبای قرآنی را حفظ کرده و در قنوت نماز بخوانید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱ـ همان‌طور که ملاحظه می‌کنید بهتر است گاهی کلمه‌ای را که فعل نیست به‌صورت فعل معنا کنیم؛ مانند :
لِلزَّکوٰةِ فاعِلونَ : برای زکات انجام دهنده هستند. ← زکات (را) می‌دهند.

رِجالٌ لا تُلهيهِم تِجارَةٌ وَ لا بَيعٌ عَن ذِكرِ اللهِ وَ اِقامِ الصَّلوٰةِ
وَ ايتآءِ الزَّكوٰةِ يَخافونَ يَومًا تَتَقَلَّبُ فيهِ القُلوبُ وَ الاَبصارُ ﴿٣٧﴾
لِيَجزِيَهُمُ اللهُ اَحسَنَ ما عَمِلوا وَ يَزيدَهُم مِن فَضلِهِ وَ اللهُ
يَرزُقُ مَن يَشآءُ بِغَيرِ حِسابٍ ﴿٣٨﴾ وَ الَّذينَ كَفَروا اَعمالُهُم
كَسَرابٍ بِقيعَةٍ يَحسَبُهُ الظَّمـٰانُ ماءً حَتّىٰ اِذا جآءَهُ لَم يَجِدهُ
شَيـًٔا وَ وَجَدَ اللهَ عِندَهُ فَوَفّىٰهُ حِسابَهُ وَ اللهُ سَريعُ الحِسابِ ﴿٣٩﴾
اَو كَظُلُمـٰتٍ فى بَحرٍ لُجِّيٍّ يَغشـٰهُ مَوجٌ مِن فَوقِهِ مَوجٌ مِن فَوقِهِ
سَحابٌ ظُلُمـٰتٌ بَعضُها فَوقَ بَعضٍ اِذا اَخرَجَ يَدَهُ لَم يَكَد يَرىٰها
وَ مَن لَم يَجعَلِ اللهُ لَهُ نورًا فَما لَهُ مِن نورٍ ﴿٤٠﴾ اَلَم تَرَ اَنَّ اللهَ
يُسَبِّحُ لَهُ مَن فِي السَّمـٰوٰتِ وَ الاَرضِ وَ الطَّيرُ صـٰٓفّـٰتٍ كُلٌّ قَد عَلِمَ
صَلاتَهُ وَ تَسبيحَهُ وَ اللهُ عَليمٌ بِما يَفعَلونَ ﴿٤١﴾ وَ لِلّهِ مُلكُ
السَّمـٰوٰتِ وَ الاَرضِ وَ اِلَى اللهِ المَصيرُ ﴿٤٢﴾ اَلَم تَرَ اَنَّ اللهَ يُزجى
سَحابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَينَهُ ثُمَّ يَجعَلُهُ رُكامًا فَتَرَى الوَدقَ يَخرُجُ مِن
خِلـٰلِهِ وَ يُنَزِّلُ مِنَ السَّمآءِ مِن جِبالٍ فيها مِن بَردٍ فَيُصيبُ بِهِ مَن
يَشآءُ وَ يَصرِفُهُ عَن مَن يَشآءُ يَكادُ سَنا بَرقِهِ يَذهَبُ بِالاَبصارِ ﴿٤٣﴾

خواندن در گروه

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره به آرامی برای یکدیگر بخوانید.

استماع و فردخوانی

مانند جلسهٔ قبل ابتدا آیات را از لوح فشرده گوش کنید و سپس هر دانش‌آموز یک سطر بخواند.

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

دانا ، انجام می‌دهند ، دانست

ردیف	کلمه	معنا
۱	یُسَبِّحُ	تسبیح می کند
۲	مَن	هر کس، کسی که، چه کسی
۳	طَیر	پرنده، پرندگان
۴	عَلِمَ	...، (در اینجا) می‌داند

ردیف	کلمه	معنا
۵	عَلیم	...
۶	یَفعَلونَ	...
۷	مَصیر	بازگشت (بازگشتن)

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات را بنویسید.

۱ـ یُسَبِّحُ لَهُ :

۲ـ مَن فِی السَّمٰوٰتِ وَ الاَرضِ :

۳ـ وَ اللّٰهُ عَلیمٌ :

۴ـ بِما یَفعَلونَ :

۵ـ اَربَعَةً مِنَ[1] الطَّیرِ : بقره ۲۶۰

۶ـ وَ اِلَی اللّٰهِ المَصیرُ :

۱ـ بهتر است کلمهٔ «مِن» در این ترکیب معنا نشود.

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۵۰ تا ۳۵۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ این دو آیه شریفه از سورهٔ نور را کامل کنید.

۱ـ اَلَم تَرَ اَنَّ اللّٰهَ یُسَبِّحُ لَهٗ مَن فِی السَّمٰوٰتِ وَ الاَرضِ

آیا ندیدی ... ... را تسبیح می‌کند ... ... و ... است؛

۲ـ وَ الطَّیرُ صٰٓفّٰتٍ : و نیز ... درحالی که در آسمان پرواز می‌کنند.

۳ـ کُلٌّ قَد عَلِمَ صَلاتَهٗ وَ تَسبیحَهٗ : همهٔ این موجودات راه نیایش و تسبیح خود را می‌دانند.

۴ـ وَ اللّٰهُ عَلیمٌ بِما یَفعَلونَ ﴿۴۱﴾

و ... ... است ... ...

۵ـ وَ لِلّٰهِ مُلکُ السَّمٰوٰتِ وَ الاَرضِ وَ اِلَی اللّٰهِ المَصیرُ ﴿۴۲﴾

و ... ... و ... است و ... ... است.

ج ـ از صفحهٔ ۳۵۳ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۳۵۳ قرآن کریم خداوند به مردان و زنان مؤمن دربارهٔ عفاف و حجاب دستوراتی داده است. آنها را بیابید و یکی را همراه با ترجمه بنویسید [۱].

پیام قرآنی

حجاب و عفاف در قرآن

متن :

ترجمه :

۱ـ برای ترجمهٔ برخی از عبارات و کلمات مشکل‌تر قرآن کریم می‌توانید از دبیران، والدین و روحانی مسجد محل خود کمک بگیرید. همچنین استفاده از قرآن‌های دارای ترجمه نیز در این گونه موارد مفید است.

شناخت

نامه‌ای از یک پدر به فرزند

فرزندم حسن!

قلب نوجوان مانند زمین، آمادهٔ پذیرش هر بذری است.

من در تربیت تو شتاب کردم تا تو به دنبال چیزهایی که دیگران آنها را تجربه کرده و تو را از تجربهٔ دوبارهٔ آنها بی‌نیاز ساخته‌اند نروی.

فرزندم، من در کردار و رفتار پیشینیان دقّت کرده و سرگذشت آنها را مطالعه کردم. قسمت‌های روشن و شیرین زندگی آنها را از دوران تیره و بدبختی آنها شناختم.

من به عنوان پدر، از هر حادثه‌ای که در گذشته پیش آمده است، آنهایی را که زیبا و شیرین بوده است برای تو انتخاب کردم مانند هر پدر مهربانی که نیکی‌ها و خوبی‌ها را برای فرزندش می‌پسندد. من نیز خواستم تو را با آن خوبی‌ها تربیت کنم.

فرزندم! تو در آغاز زندگی هستی. نفسی پاک و سالم داری. پس! در آغاز راه و در اوّل تربیت تصمیم گرفتم کتاب خدای توانا و بزرگ یعنی قرآن کریم را همراه با تفسیر آیات آن به تو بیاموزم و قوانین اسلام و احکام حلال و حرام را به تو تعلیم دهم و به چیزی دیگر نپردازم.

پدرت

علی‌بن ابیطالب [1]

آیا شما می‌توانید بگویید چرا امام علی علیه‌السلام تربیت فرزند خود را از آموزش قرآن شروع کرده است؟

۱ــ بخشی از نامهٔ امیرالمؤمنین حضرت علی (ع) به فرزندشان امام حسن مجتبی (ع) در کتاب نهج‌البلاغه، نامهٔ ۳۱.

خواندن در گروه

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره به آرامی برای یکدیگر بخوانید.

اِنَّمَا الْمُؤمِنونَ الَّذينَ ءامَنوا بِاللّٰهِ وَرَسولِهٖ وَاِذا كانوا
مَعَهٗ عَلىٰٓ اَمرٍ جامِعٍ لَم يَذهَبوا حَتّىٰ يَستَأذِنوهُ ۚ اِنَّ الَّذينَ
يَستَأذِنونَكَ اُولٰٓئِكَ الَّذينَ يُؤمِنونَ بِاللّٰهِ وَرَسولِهٖ ۚ
فَاِذَا استَأذَنوكَ لِبَعضِ شَأنِهِم فَأذَن لِمَن شِئتَ مِنهُم
وَاستَغفِر لَهُمُ اللّٰهَ ۚ اِنَّ اللّٰهَ غَفورٌ رَحيمٌ ﴿٦٢﴾ لا تَجعَلوا
دُعاءَ الرَّسولِ بَينَكُم كَدُعاءِ بَعضِكُم بَعضًا ۚ قَد يَعلَمُ اللّٰهُ
الَّذينَ يَتَسَلَّلونَ مِنكُم لِواذًا ۚ فَليَحذَرِ الَّذينَ يُخالِفونَ عَن
اَمرِهٖٓ اَن تُصيبَهُم فِتنَةٌ اَو يُصيبَهُم عَذابٌ اَليمٌ ﴿٦٣﴾ اَلا اِنَّ
لِلّٰهِ ما فِي السَّمٰوٰتِ وَالاَرضِ ۚ قَد يَعلَمُ ما اَنتُم عَلَيهِ وَيَومَ
يُرجَعونَ اِلَيهِ فَيُنَبِّئُهُم بِما عَمِلوا ۚ وَاللّٰهُ بِكُلِّ شَيءٍ عَليمٌ ﴿٦٤﴾

سورَةُ الفُرقان

تعداد آیات ۷۷

بِسمِ اللّٰهِ الرَّحمٰنِ الرَّحيمِ

تَبارَكَ الَّذي نَزَّلَ الفُرقانَ عَلىٰ عَبدِهٖ لِيَكونَ لِلعٰلَمينَ
نَذيرًا ﴿١﴾ الَّذي لَهٗ مُلكُ السَّمٰوٰتِ وَالاَرضِ وَلَم يَتَّخِذ وَلَدًا
وَلَم يَكُن لَهٗ شَريكٌ فِي المُلكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيءٍ فَقَدَّرَهٗ تَقديرًا ﴿٢﴾

وَاتَّخَذوا مِن دونِهِۦٓ ءالِهَةً لا يَخلُقونَ شَيـًٔا وَهُم يُخلَقونَ
وَلا يَملِكونَ لِأَنفُسِهِم ضَرًّا وَلا نَفعًا وَلا يَملِكونَ
مَوتًا وَلا حَيوٰةً وَلا نُشورًا ﴿٣﴾ وَقالَ الَّذينَ كَفَروٓا
إِن هـٰذا إِلّا إِفكُ ٱفتَرىٰهُ وَأَعانَهُ عَلَيهِ قَومٌ ءاخَرونَ ۖ
فَقَد جاءو ظُلمًا وَزورًا ﴿٤﴾ وَقالوٓا أَساطيرُ الأَوَّلينَ
اكتَتَبَها فَهِيَ تُملىٰ عَلَيهِ بُكرَةً وَأَصيلًا ﴿٥﴾ قُل أَنزَلَهُ
الَّذي يَعلَمُ السِّرَّ فِي السَّمٰوٰتِ وَالأَرضِ ۚ إِنَّهُ كانَ غَفورًا
رَحيمًا ﴿٦﴾ وَقالوا مالِ هـٰذَا الرَّسولِ يَأكُلُ الطَّعامَ وَيَمشي
فِي الأَسواقِ ۙ لَولآ أُنزِلَ إِلَيهِ مَلَكٌ فَيَكونَ مَعَهُۥ نَذيرًا
﴿٧﴾ أَو يُلقىٰٓ إِلَيهِ كَنزٌ أَو تَكونُ لَهُۥ جَنَّةٌ يَأكُلُ مِنها ۚ
وَقالَ الظّـٰلِمونَ إِن تَتَّبِعونَ إِلّا رَجُلًا مَسحورًا ﴿٨﴾ ٱنظُر
كَيفَ ضَرَبوا لَكَ الأَمثالَ فَضَلّوا فَلا يَستَطيعونَ سَبيلًا
﴿٩﴾ تَبارَكَ الَّذي إِن شاءَ جَعَلَ لَكَ خَيرًا مِن ذٰلِكَ جَنّـٰتٍ
تَجري مِن تَحتِهَا الأَنهـٰرُ وَيَجعَل لَكَ قُصورًا ﴿١٠﴾ بَل
كَذَّبوا بِالسّاعَةِ ۖ وَأَعتَدنا لِمَن كَذَّبَ بِالسّاعَةِ سَعيرًا ﴿١١﴾

استماع و فردخوانی

آیات درس را از لوح فشرده گوش کنید و سپس هر دانش‌آموز با انتخاب معلم، حدود یک سطر برای کلاس بخواند.

تلفظ حروف خاص

در سال گذشته با تلفظ صحیح حروف خاص عربی آشنا شدیم. برای کسب مهارت بیشتر در تلفظ این حروف به تمرین بیشتری نیاز است. برای این منظور، تلفظ صحیح این حروف در چند درس به‌طور فشرده یادآوری و تمرین می‌شود.

یادآوری و تمرین تلفظ سه حرف «ث ، ص ، ط»

« **ث** » به‌صورت نوک زبانی و با قرار دادن زبان بین دندان تلفظ می‌شود؛ مانند :

اِنّآ اَعطَینـٰكَ الـكَوثَـرَ

اَلهـٰكُمُ التَّكاثُرُ

« **ص** » به‌صورت درشت و پر و با تکیه برگلو تلفظ می‌شود؛ مانند :

حَیَّ عَلَی الصَّـلٰوةِ

اِهـدِنَاالصِّراطَ المُستَقیمَ

اَللّٰهُ الصَّـمَدُ

« **ط** » نیز به‌صورت درشت و پر و با تکیه بر گلو تلفظ می‌شود؛ مانند :

اَعوذُ بِاللّٰه مِنَ الشَّیطـٰنِ الرَّجیمِ

اِهـدِنَاالصِّراطَ المُستَقیمَ

صِراطَ الَّذینَ اَنعَمتَ عَلَیـهِم

بار دیگر با گوش دادن به قرائت آیات درس، به تلفظ صحیح این سه حرف بیشتر دقت کنید.

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

قرآن ، جهانیان ، فرزند ، همتا ، فروفرستاد

ردیف	کلمه	معنا
۱	نَـزَّلَ	نازل کرد، ...
۲	فُـرقان	وسیلهٔ تشخیص حق از باطل، یکی از نام‌های ...
۳	یَکونُ	می‌باشد
۴	عالَـمـیـنَ	...، مردم

ردیف	کلمه	معنا
۵	نَـذیـر	هشدار دهنده
۶	وَلَـد	...
۷	شَـریك	شریک، ...
۸	قَـدَّرَ	اندازه‌گیری کرد

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات را بنویسید.

۱ـ نَـزَّلَ الفُـرقانَ :

۲ـ عَلی عَبـدِهِ :

۳ـ لِلعـلَـمینَ :

۴ـ شَریكٌ فِی المُلكِ :

۵ـ کُلَّ شَیءٍ :

۶ـ فَقَدَّرَهُ :

فعالیت سوم

همان‌طور که می‌دانید «لِـ» یعنی «برای»؛ هرگاه این حرف قبل از فعل بیاید به‌صورت «تا» معنا می‌شود و تغییر جزئی در معنای فعل ایجاد می‌شود؛ مانند :

لِـ + یَکونُ (می‌باشد) ← لِیَکونَ : تا باشد

اینک ترجمهٔ این ترکیب‌ها را کامل کنید.

لِـ +

یَعلَمُ (می‌داند) ← لِیَعلَمَ : تا بداند

یَعلَمونَ (...) ← لِیَعلَموا : تا ...

تَعقِلونَ (...) ← لِتَعقِلوا : ... ...

تُؤمِنونَ (ایمان می‌آورید) ← لِتُؤمِنوا : ... ...

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۵۶ تا ۳۶۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ دو آیهٔ اول سورهٔ فرقان را کامل کنید.

۱ـ تَبارَكَ الَّذی نَزَّلَ الفُرقانَ عَلیٰ عَبدِهِ

پرخیر است ... ... را ... ...

۲ـ لِیَکونَ لِلعٰلَمینَ نَذیرًا ۱

... ...

۳ـ اَلَّذی لَهُ مُلكُ السَّمٰوٰتِ وَالاَرضِ

... ... و ... ...

۴ـ وَلَم یَتَّخِذ وَلَدًا وَلَم یَکُن لَهُ شَریكٌ فِی المُلكِ

و ندارد ... و نیست ... ...

۵ـ وَخَلَقَ کُلَّ شَیءٍ فَقَدَّرَهُ تَقدیرًا ۲

و ... ... را پس ... ... را به‌طور دقیق و کامل.

ج ـ از صفحهٔ ۳۵۶ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۳۵۶ قرآن کریم چند پیام کوتاه و پر معنای قرآن آمده است. در دورهٔ ابتدایی نیز با این پیام‌ها آشنا شده‌اید. یکی از آنها را همراه با معنا بنویسید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

اَم تَحسَبُ اَنَّ اَكثَرَهُم يَسمَعونَ اَو يَعقِلونَ ۚ اِن هُم اِلّا
كَالاَنعامِ بَل هُم اَضَلُّ سَبيلًا ﴿٤٤﴾ اَلَم تَرَ اِلىٰ رَبِّكَ كَيفَ مَدَّ
الظِّلَّ وَلَو شاءَ لَجَعَلَهُ ساكِنًا ثُمَّ جَعَلنَا الشَّمسَ عَلَيهِ دَليلًا
﴿٤٥﴾ ثُمَّ قَبَضنٰهُ اِلَينا قَبضًا يَسيرًا ﴿٤٦﴾ وَهُوَ الَّذى جَعَلَ
لَكُمُ الَّيلَ لِباسًا وَالنَّومَ سُباتًا وَجَعَلَ النَّهارَ نُشورًا ﴿٤٧﴾
وَهُوَ الَّذى اَرسَلَ الرِّيٰحَ بُشرًا بَينَ يَدَى رَحمَتِهِ ۚ وَاَنزَلنا
مِنَ السَّمآءِ ماءً طَهورًا ﴿٤٨﴾ لِنُحيِيَ بِهِ بَلدَةً مَيتًا وَنُسقِيَهُ
مِمّا خَلَقنا اَنعامًا وَاَناسِيَّ كَثيرًا ﴿٤٩﴾ وَلَقَد صَرَّفنٰهُ بَينَهُم
لِيَذَّكَّروا فَاَبىٰ اَكثَرُ النّاسِ اِلّا كُفورًا ﴿٥٠﴾ وَلَو شِئنا
لَبَعَثنا فى كُلِّ قَريَةٍ نَذيرًا ﴿٥١﴾ فَلا تُطِعِ الكٰفِرينَ
وَجٰهِدهُم بِهِ جِهادًا كَبيرًا ﴿٥٢﴾ ۞ وَهُوَ الَّذى مَرَجَ البَحرَينِ
هٰذا عَذبٌ فُراتٌ وَهٰذا مِلحٌ اُجاجٌ وَجَعَلَ بَينَهُما بَرزَخًا
وَحِجرًا مَحجورًا ﴿٥٣﴾ وَهُوَ الَّذى خَلَقَ مِنَ المآءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ
نَسَبًا وَصِهرًا ۚ وَكانَ رَبُّكَ قَديرًا ﴿٥٤﴾ وَيَعبُدونَ مِن دونِ اللّٰهِ
ما لا يَنفَعُهُم وَلا يَضُرُّهُم ۚ وَكانَ الكافِرُ عَلىٰ رَبِّهِ ظَهيرًا ﴿٥٥﴾

خواندن در گروه

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره به آرامی برای یکدیگر بخوانید.

استماع و فردخوانی

مانند جلسهٔ قبل ابتدا آیات را از لوح فشرده گوش کنید و سپس هر دانش‌آموز یک سطر بخواند.

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

بشارت ، آب ، پوشش ، قرارداد ، خواب

ردیف	کلمه	معنا
۱	جَعَلَ	...
۲	لِباس	لباس، ...
۳	نَوم	...
۴	سُبات	آرامش و استراحت
۵	اَرسَلَ	فرستاد

ردیف	کلمه	معنا
۶	رِیاح	بادها، جمع ریح
۷	بُشر، بُشریٰ	بشارت دهنده، ...
۸	ماء	...
۹	طَهور	پاک، پاک‌کننده

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و عبارات را بنویسید.

۱ـ وَهُوَ الَّذی :

۲ـ جَعَلَ لَکُمُ :

۳ـ الَّیلَ لِباسًا :

۴ـ وَ النَّومَ سُباتًا :

۵ـ وَجَعَلَ النَّهارَ :

۶ـ اَرسَلَ الرِّیاحَ بُشرًا :

۷ـ وَ اَنزَلنا مِنَ السَّماءِ :

۸ـ ماءً طَهورًا :

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۶۲ تا ۳۶۶ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ این دو آیه شریفه از سورهٔ فرقان را کامل کنید.

۱ـ وَهُوَ الَّذی جَعَلَ لَکُمُ الَّیلَ لِباسًا

و ... ... را ...

۲ـ وَ النَّومَ سُباتًا : و ... را (برای) ...

۳ـ وَ جَعَلَ النَّهارَ نُشورًا ﴿۴۷﴾

و ... ... را (برای) تلاش و زندگی.

۴ـ وَهُوَ الَّذیَ اَرسَلَ الرِّیٰحَ بُشرًا بَینَ یَدَی رَحمَتِهٖ

و ... ... را ... ، پیش از رحمت خود (باران)

۵ـ وَ اَنزَلنا مِنَ السَّمآءِ ماءً طَهورًا ﴿۴۸﴾

و ... ...

ج ـ از صفحهٔ ۳۶۶ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

د ـ در دو صفحهٔ آخر سورهٔ فرقان، خداوند ویژگی‌های بندگان خوب خود را برشمرده است. آخرین ویژگی ایشان آن است که از خدا می‌خواهند تا آنها را نمونه، الگو، پیشوا و امام برای متقین قرار دهد. به‌نظر شما کسی که چنین درخواستی از خدا دارد، باید دوران نوجوانی خود را چگونه بگذراند؟

پیام قرآنی

وَاجعَلنا لِلمُتَّقینَ اِمامًا

فرقان ۷۴

(پروردگارا) ما را برای اهل تقوا امام و الگو قرار ده.

شناخت

رسانه‌های قرآنی در جمهوری اسلامی ایران

سوره شوری آیه ۴۸

پس از پیروزی انقلاب اسلامی،
به دلیل درخواست‌های مکرّر قرآن دوستان و قرآن‌پژوهان، رسانه‌های متنوع قرآنی در کشور ایجاد شده و رشد خوبی داشته است. برای آشنایی و استفادهٔ شما دانش‌آموزان عزیز برخی از این رسانه‌ها معرفی می‌شود.

الف) شبکهٔ قرآن صدای جمهوری اسلامی

برنامه‌های رادیو قرآن به‌صورت شبانه‌روزی نوای ملکوتی قرآن را در فضای کشور طنین‌انداز می‌کند. برنامه‌های رادیو قرآن در شبانه‌روز عبارت است از :

۱ـ تلاوت قاریان مشهور جهان اسلام به ویژه کشور ایران و مصر که به‌صورت ترتیل وتحقیق پخش می‌شود.
۲ـ دروس آموزشی قرائت، تجوید و تفسیر
۳ـ مسابقات قرآنی
۴ـ طرح مطالب علوم و دانستنی‌های قرآنی
۵ـ پاسخ به سؤالات شنوندگان
۶ـ با حافظان وحی، برنامه‌ای در جهت آموزش و ترغیب و تشویق به حفظ قرآن کریم
۷ـ اخبار قرآنی
۸ـ مناجات، هم‌خوانی و مدیحه‌سرایی و ده‌ها برنامهٔ قرآنی متنوع دیگر

برنامه‌های رادیو قرآن را بر روی دو موج رادیویی در داخل و خارج از کشور می‌توان دریافت کرد :

موج AM ردیف ۵۸۵ کیلوهرتز و موج FM ردیف ۱۰۰ مگاهرتز
نشانی پست الکترونیکی رادیو قرآن Radioquran@irib.ir
تلفن گویای شبکه قرآن ۲۷۸۶۰۱۱۴
سامانه پیامکی شبکه قرآن ۳۰۰۰۰۱۰۰
مکاتبه از طریق صندوق پستی ۵۴۶۳ـ۱۹۳۹۵
با کمک دبیر محترم قرآن، برای دقایقی در کلاس به برنامهٔ رادیو قرآن گوش کنید.

سوره یونس آیه ۲۵

ب) وبگاه قرآنی

در سال‌های اخیر فضای مجازی، شبکه‌های اطلاع‌رسانی و وبگاه‌های مختلف فرهنگی و خبری گسترش زیادی یافته است. برخی از مؤسسات دولتی و نهادهای مردمی نیز با احساس علاقه و مسئولیت با استفاده از امکانات ارتباطی جدید اقدام به ارائه خدمات ارزشمندی دربارهٔ قرآن نموده‌اند.

در این قسمت برخی از این وبگاه‌ها جهت استفادهٔ دانش‌آموزان عزیز معرفی می‌شود.

معرفی برخی از وبگاه‌های مفید و کاربردی در موضوع قرآن کریم

مرکز فرهنگ و معارف قرآن	www.maarefquran.com
پرسمان قرآن	www.askquran.ir
راسخون	www.rasekhoon.net
تبیان	www.tebyan.net
تنزیل	www.tanzil.net
بنیاد قرآن و عترت	www.bonyad-quran.com
آموزش قرآن ثامن الائمه	www.samenquran.ir

اَلَّذینَ یُبَلِّغونَ رِسـٰلٰتِ اللّٰهِ

کسانی که پیام‌های خدا را ابلاغ می‌کنند

وَ یَخشَونَهٗ وَلا یَخشَونَ اَحَدًا اِلَّا اللّٰهَ ؕ

و از او می‌ترسند و از هیچ کس جز خدا بیم ندارند

وَکَفیٰ بِاللّٰهِ حَسیبًا

و خدا برای حسابرسی کفایت می‌کند.

احزاب ۳۹

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

طسٓمٓ ﴿١﴾ تِلۡكَ اٰيٰتُ الۡكِتٰبِ الۡمُبِيۡنِ ﴿٢﴾ لَعَلَّكَ بَاخِعٌ
نَّفۡسَكَ اَلَّا يَكُوۡنُوۡا مُؤۡمِنِيۡنَ ﴿٣﴾ اِنۡ نَّشَاۡ نُنَزِّلۡ عَلَيۡهِمۡ مِّنَ السَّمَآءِ اٰيَةً
فَظَلَّتۡ اَعۡنَاقُهُمۡ لَهَا خٰضِعِيۡنَ ﴿٤﴾ وَمَا يَاۡتِيۡهِمۡ مِّنۡ ذِكۡرٍ مِّنَ الرَّحۡمٰنِ
مُحۡدَثٍ اِلَّا كَانُوۡا عَنۡهُ مُعۡرِضِيۡنَ ﴿٥﴾ فَقَدۡ كَذَّبُوۡا فَسَيَاۡتِيۡهِمۡ اَنۡۢبٰٓؤُا مَا
كَانُوۡا بِهٖ يَسۡتَهۡزِءُوۡنَ ﴿٦﴾ اَوَلَمۡ يَرَوۡا اِلَى الۡاَرۡضِ كَمۡ اَنۡۢبَتۡنَا فِيۡهَا مِنۡ كُلِّ
زَوۡجٍ كَرِيۡمٍ ﴿٧﴾ اِنَّ فِىۡ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ؕ وَمَا كَانَ اَكۡثَرُهُمۡ مُّؤۡمِنِيۡنَ ﴿٨﴾
وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الۡعَزِيۡزُ الرَّحِيۡمُ ﴿٩﴾ وَاِذۡ نَادٰى رَبُّكَ مُوۡسٰٓى اَنِ ائۡتِ
الۡقَوۡمَ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿١٠﴾ قَوۡمَ فِرۡعَوۡنَ ؕ اَلَا يَتَّقُوۡنَ ﴿١١﴾ قَالَ رَبِّ اِنِّىۡٓ
اَخَافُ اَنۡ يُّكَذِّبُوۡنِ ﴿١٢﴾ وَيَضِيۡقُ صَدۡرِىۡ وَلَا يَنۡطَلِقُ لِسَانِىۡ
فَاَرۡسِلۡ اِلٰى هٰرُوۡنَ ﴿١٣﴾ وَلَهُمۡ عَلَىَّ ذَنۡۢبٌ فَاَخَافُ اَنۡ يَّقۡتُلُوۡنِ ﴿١٤﴾
قَالَ كَلَّا ۚ فَاذۡهَبَا بِاٰيٰتِنَاۤ اِنَّا مَعَكُمۡ مُّسۡتَمِعُوۡنَ ﴿١٥﴾ فَاۡتِيَا فِرۡعَوۡنَ
فَقُوۡلَاۤ اِنَّا رَسُوۡلُ رَبِّ الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿١٦﴾ اَنۡ اَرۡسِلۡ مَعَنَا بَنِىۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ
﴿١٧﴾ قَالَ اَلَمۡ نُرَبِّكَ فِيۡنَا وَلِيۡدًا وَّلَبِثۡتَ فِيۡنَا مِنۡ عُمُرِكَ سِنِيۡنَ
﴿١٨﴾ وَفَعَلۡتَ فَعۡلَتَكَ الَّتِىۡ فَعَلۡتَ وَاَنۡتَ مِنَ الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿١٩﴾

خواندن در گروه

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره به آرامی برای یکدیگر بخوانید.

قالَ فَعَلتُها اِذًا وَ اَنَا مِنَ الضّآلّينَ ﴿۲۰﴾ فَفَرَرتُ مِنكُم لَمّا
خِفتُكُم فَوَهَبَ لی رَبّی حُكمًا وَ جَعَلَنی مِنَ المُرسَلينَ ﴿۲۱﴾
وَ تِلكَ نِعمَةٌ تَمُنُّها عَلَیَّ اَن عَبَّدتَ بَنیٓ اِسرآءيلَ ﴿۲۲﴾ قالَ فِرعَونُ
وَ ما رَبُّ العٰلَمينَ ﴿۲۳﴾ قالَ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَ الاَرضِ وَ ما بَينَهُما
اِن كُنتُم موقِنينَ ﴿۲۴﴾ قالَ لِمَن حَولَهٗٓ اَلا تَستَمِعونَ ﴿۲۵﴾ قالَ
رَبُّكُم وَ رَبُّ ءابآئِكُمُ الاَوَّلينَ ﴿۲۶﴾ قالَ اِنَّ رَسولَكُمُ الَّذیٓ اُرسِلَ
اِلَيكُم لَمَجنونٌ ﴿۲۷﴾ قالَ رَبُّ المَشرِقِ وَ المَغرِبِ وَ ما بَينَهُما اِن
كُنتُم تَعقِلونَ ﴿۲۸﴾ قالَ لَئِنِ اتَّخَذتَ اِلٰهًا غَيری لَاَجعَلَنَّكَ مِنَ
المَسجونينَ ﴿۲۹﴾ قالَ اَوَ لَو جِئتُكَ بِشَیءٍ مُبينٍ ﴿۳۰﴾ قالَ فَأتِ
بِهٖٓ اِن كُنتَ مِنَ الصّٰدِقينَ ﴿۳۱﴾ فَاَلقیٰ عَصاهُ فَاِذا هِیَ ثُعبانٌ
مُبينٌ ﴿۳۲﴾ وَ نَزَعَ يَدَهٗ فَاِذا هِیَ بَيضآءُ لِلنّٰظِرينَ ﴿۳۳﴾ قالَ لِلمَلَاِ
حَولَهٗٓ اِنَّ هٰذا لَساحِرٌ عَليمٌ ﴿۳۴﴾ يُريدُ اَن يُخرِجَكُم مِن اَرضِكُم
بِسِحرِهٖ فَماذا تَأمُرونَ ﴿۳۵﴾ قالوٓا اَرجِه وَ اَخاهُ وَ ابعَث فِی المَدآئِنِ
حٰشِرينَ ﴿۳۶﴾ يَأتوكَ بِكُلِّ سَحّارٍ عَليمٍ ﴿۳۷﴾ فَجُمِعَ السَّحَرَةُ
لِميقاتِ يَومٍ مَعلومٍ ﴿۳۸﴾ وَ قيلَ لِلنّاسِ هَل اَنتُم مُجتَمِعونَ ﴿۳۹﴾

استماع و فردخوانی

آیات درس را از لوح فشرده گوش کنید و سپس هر دانش‌آموز با انتخاب معلم، حدود یک سطر برای کلاس بخواند.

تلفظ حروف خاص

یادآوری و تمرین تلفظ دو حرف «ح ، ع»

« ح » به‌صورت غلیظ و از ته گلو تلفظ می‌شود؛ مانند :

اَلحَمدُ لِلّٰهِ

اَلرَّحمٰنِ الرَّحیمِ

قُل هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ

سُبحٰنَ اللّٰهِ

«ع » نیز به صورت غلیظ و از ته گلو تلفظ می‌شود؛ مانند :

حَیَّ عَلَی الصَّلٰوةِ

رَبِّ العٰلَمینَ

اِیّاكَ نَعبُدُ وَ اِیّاكَ نَستَعینُ

بار دیگر با گوش‌دادن به قرائت آیات درس، به تلفظ صحیح این دو حرف بیشتر دقت کنید.

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

نبود ، آیا ، رویاندیم

ردیف	کلمه	معنا
۱	اَ	...
۲	کَم	چقدر، چه بسیار
۳	اَنبَتنا	...

ردیف	کلمه	معنا
۴	زَوج	نوع، گونه
۵	ما	نه، نیست
۶	ما کانَ	...، نیست

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات را بنویسید.

۱ـ کَم اَنبَتنا :

۲ـ مِن کُلِّ زَوجٍ کَریمٍ :

۳ـ اِنَّ فی ذٰلِکَ لَآیَةً :

۴ـ العَزیزُ الرَّحیمُ :

دو نکته :

۱ـ گاهی فعل مفرد با توجه به سایر اجزای جمله به‌صورت جمع معنا می‌شود؛ مانند :

فَسَجَدَ المَلائِکَةُ : پس سجده کردند فرشتگان

حِجر ۳۰

۲ـ معمولاً در جمله‌هایی که با « اِنَّ » شروع می‌شود حرف تأکید « لَـ » نیز می‌آید؛ اما لازم نیست در فارسی این حرف را نیز معنا کنیم. مانند :

اِنَّ اللّٰهَ بِالنّاسِ لَرَئوفٌ رَحیمٌ : قطعاً خدا نسبت به مردم بسیار دلسوز و مهربان است.

حج ۶۵

تمرین

این عبارات را معنا کنید.

۱ـ وَ ما کانَ اَکثَرُهُم : و ... بیشتر آنها

۲ـ اِنَّ فی ذٰلِکَ لَآیَةً : .....

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۶۷ تا ۳۷۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ این آیات از سورهٔ شعراء را کامل کنید.

۱ـ اَوَلَم یَرَوا اِلَی الاَرضِ

و ... نگاه و دقت نکردند به ...

۲ـ کَم اَنبَتنا فیها مِن کُلِّ زَوجٍ کَریمٍ ﴿۷﴾

..... (گیاه) ... و مفید.

۳ـ اِنَّ فی ذٰلِکَ لَاٰیَةً

.....

۴ـ وَما کانَ اَکثَرُهُم مُؤمِنینَ ﴿۸﴾

.....

۵ـ وَاِنَّ رَبَّکَ لَهُوَ العَزیزُ الرَّحیمُ ﴿۹﴾

و .....

ج ـ از صفحهٔ ۳۷۰ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ آخرین آیهٔ صفحهٔ ۳۷۰ قرآن کریم، یک دعای زیبای قرآنی است. با دقت در آیات قبل از آن بیان کنید که این دعا از زبان کدام پیامبر بزرگ خدا در قرآن آمده است. دعا را همراه با ترجمه بنویسید، سعی کنید آن را حفظ کرده و در قنوت نماز بخوانید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

قالَ وَما عِلمی بِما کانوا یَعمَلونَ ﴿۱۱۲﴾ اِن حِسابُهُم اِلّا عَلیٰ رَبّی
لَوتَشعُرونَ ﴿۱۱۳﴾ وَما اَنَا بِطارِدِ المُؤمِنینَ ﴿۱۱۴﴾ اِن اَنَا اِلّا نَذیرٌ مُبینٌ
﴿۱۱۵﴾ قالوا لَئِن لَم تَنتَهِ یٰنوحُ لَتَکونَنَّ مِنَ المَرجومینَ ﴿۱۱۶﴾ قالَ
رَبِّ اِنَّ قَومی کَذَّبونِ ﴿۱۱۷﴾ فَافتَح بَینی وَبَینَهُم فَتحًا وَنَجِّنی وَمَن
مَعِیَ مِنَ المُؤمِنینَ ﴿۱۱۸﴾ فَاَنجَینٰهُ وَمَن مَعَهُ فِی الفُلکِ المَشحونِ
﴿۱۱۹﴾ ثُمَّ اَغرَقنا بَعدُ الباقینَ ﴿۱۲۰﴾ اِنَّ فی ذٰلِکَ لَاٰیَةً وَما کانَ
اَکثَرُهُم مُؤمِنینَ ﴿۱۲۱﴾ وَاِنَّ رَبَّکَ لَهُوَ العَزیزُ الرَّحیمُ ﴿۱۲۲﴾ کَذَّبَت
عادُنِ المُرسَلینَ ﴿۱۲۳﴾ اِذ قالَ لَهُم اَخوهُم هودٌ اَلا تَتَّقونَ ﴿۱۲۴﴾ اِنّی لَکُم
رَسولٌ اَمینٌ ﴿۱۲۵﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطیعونِ ﴿۱۲۶﴾ وَما اَسئَلُکُم عَلَیهِ
مِن اَجرٍ اِن اَجرِیَ اِلّا عَلیٰ رَبِّ العٰلَمینَ ﴿۱۲۷﴾ اَتَبنونَ بِکُلِّ ریعٍ
ءایَةً تَعبَثونَ ﴿۱۲۸﴾ وَتَتَّخِذونَ مَصانِعَ لَعَلَّکُم تَخلُدونَ ﴿۱۲۹﴾
وَاِذا بَطَشتُم بَطَشتُم جَبّارینَ ﴿۱۳۰﴾ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطیعونِ ﴿۱۳۱﴾
وَاتَّقُوا الَّذیٓ اَمَدَّکُم بِما تَعلَمونَ ﴿۱۳۲﴾ اَمَدَّکُم بِاَنعامٍ وَبَنینَ ﴿۱۳۳﴾
وَجَنّٰتٍ وَعُیونٍ ﴿۱۳۴﴾ اِنّیٓ اَخافُ عَلَیکُم عَذابَ یَومٍ عَظیمٍ
﴿۱۳۵﴾ قالوا سَواءٌ عَلَینا اَوَعَظتَ اَم لَم تَکُن مِنَ الواعِظینَ ﴿۱۳۶﴾

خواندن در گروه

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره به آرامی برای یکدیگر بخوانید.

استماع و فردخوانی

مانند جلسهٔ قبل ابتدا آیات را از لوح فشرده گوش کنید و سپس هر دانش‌آموز یک سطر بخواند.

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

پیروی کنید، پیامبر، پیامبران، مورد اعتماد، تقوا داشته باشید، تکذیب کرد

ردیف	کلمه	معنا
۱	کَـذَّبَ، کَـذَّبَت	... ، انکار کرد
۲	مُرسَـلیـنَ	...
۳	تَـتَّـقونَ	تقوا پیشه می‌کنید، تقوا دارید
۴	رَسول	... ، فرستاده

ردیف	کلمه	معنا
۵	اَمین	راستگو و درستکار، ...
۶	اِتَّـقوا	تقوا پیشه کنید ، ...
۷	اَطیـعوا	اطاعت کنید ، ...
۸	اِن	اگر ، نه ، نیست

فعالیت دوم

الف ـ به محل ترجمهٔ کلمهٔ بعد از «اِتَّقوا» در عباراتی مانند «اِتَّـقُـوا اللّٰهَ : تقوای خدا را پیشه کنید.»

توجه کنید. اینک این دو عبارت را ترجمه کنید.

۱ـ اِتَّـقوا رَبَّکُم :

۲ـ وَاتَّقوهُ :

ب ـ گاهی به جای ضمیر «ی» کسره می‌آید؛ مانند : اَطیعونِ = اَطیعونی = اَطیعوا + نـ + ی : اطاعت کنید مرا.

اینک این دو عبارت زیر را ترجمه کنید.

۱ـ فَـاعـبُـدونِ = ... :

۲ـ وَاتَّـقونِ = ... :

فعالیت سوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات را بنویسید.

۱ـ اِذقالَ لَهُم اَخوهُم هودٌ :

۲ـ اَ لاتَتَّقونَ :

۳ـ اِنّی لَکُم :

۴ـ رَسولٌ اَمینٌ :

۵ـ فَاتَّقُوا اللّٰهَ :

۶ـ وَاَطیعونِ :

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۷۲ تا ۳۷۶ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ این آیات شریفه از سورهٔ شعراء را کامل کنید.

۱ـ كَذَّبَت عادُ ِالمُرسَلينَ ﴿۱۲۳﴾ .....

۲ـ اِذ قالَ لَهُم اَخوهُم هودٌ اَلا تَتَّقونَ ﴿۱۲۴﴾ ..... !؟

۳ـ اِنّي لَكُم رَسولٌ اَمينٌ ﴿۱۲۵﴾ .....

۴ـ فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطيعونِ ﴿۱۲۶﴾ .....

۵ـ وَما اَسـئَلُكُم عَلَيهِ مِن اَجرٍ

و درخواست ندارم از شما ... آن (رسالت خود) هیچ ... را

۶ـ اِن[1] اَجرِيَ اِلّا عَلىٰ رَبِّ العٰلَمينَ ﴿۱۲۷﴾

نیست .....

ج ـ از صفحهٔ ۳۷۳ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ با دقت در آیات درس و نیز آیات سورهٔ شعراء متوجه می‌شوید که همهٔ پیامبران علاوه بر دستور به تقوای الهی، مردم را به موضوع مهم دیگری نیز فرمان داده‌اند؛ این فرمان را یافته و آیهٔ کوتاه و پرمعنای این دو دستور را همراه با معنا بنویسید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱ـ در جمله‌ای که پس از «اِن» حرف «اِلّا» نیز به‌کار می‌رود، «اِن» به معنای «نه، نیست» می‌باشد.

شناخت

رَبِّ اغـفِرلی وَ لِـوالِـدَیَّ

خدایا من و پدر و مادرم را ببخشای! [1]

در قرآن بارها احترام به پدر و مادر سفارش شده است. اهمیت نیکی به پدر و مادر به اندازه‌ای است که خداوند این دستور را بلافاصله پس از دستور به اطاعت و عبادت خود آورده است. از اینجا فهمیده می‌شود که تنها حقی که بالاتر و برتر از حق پدر و مادر است حق خداوند است و تنها وقتی می‌توان از دستور پدر و مادر سرپیچی کرد که فرمان آنها برخلاف فرمان خداوند باشد، در غیر این صورت اطاعت از پدر و مادر واجب است. به راستی کسی که شکر محبت‌های پدر و مادر را به جا نیاورد بعید است برای خدای خود هم بنده شکرگزار خوبی باشد. برخی از سفارش‌های قرآن کریم در مورد احترام به پدر و مادر به شرح زیر است. خوب است به این آیات مراجعه کنید.

- به پدر و مادر احسان و نیکی کنید. اِسراء ۲۳ـ لقمان ۱۴ ـ نساء ۳۶ ـ عنکبوت ۸ ـ انعام ۱۵۱ـ اَحقاف ۱۵ـ بقره ۸۳ و ۲۱۵
- با پدر و مادر با احترام سخن بگویید و کوچک‌ترین کلامی که موجب رنجش آنها شود به زبان نیاورید. اِسراء ۲۳
- آنها را از خود مرانید و آزارشان ندهید. اِسراء ۲۳
- از آنها تشکر کنید. لقمان ۱۴
- از مال خود در حق پدر و مادر انفاق کنید. بقره ۲۱۵
- از روی محبت و لطف، بال‌های تواضع خود را در برابر پدر و مادر بگسترانید. اِسراء ۲۳ و ۲۴
- در دوران پیری از آنها پرستاری کنید. اِسراء ۲۳ و ۲۴
- از خداوند برای آنان رحمت و مغفرت طلب کنید. اِسراء ۲۳ و ۲۴
- اگر از روی جهل شما را به شرک واداشتند از آنها اطاعت نکنید. عنکبوت ۸
- حضرت عیسی (ع) گفت : خداوند مرا به نیکی مادرم سفارش کرده است. مریم ۱۴

۱ـ برگرفته از کتاب «گذری بر قرآن» تألیف جعفر شیخ‌الاسلامی

وَبَرًّا بِوالِدَيهِ وَلَم يَكُن جَبّارًا عَصِيًّا

مریم ۱۴

(حضرت یحیی) با پدر و مادر خود نیک رفتار بود، و زورگویی نافرمان نبود.

آیا می‌توانید با توجه به سفارش‌های خداوند در قرآن، رفتار خود را با پدر و مادرتان ارزیابی کنید.

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

طٰسٓ ۚ تِلۡكَ اٰيٰتُ الۡقُرۡاٰنِ وَكِتَابٍ مُّبِيۡنٍ ﴿۱﴾ هُدًى وَّبُشۡرٰى
لِلۡمُؤۡمِنِيۡنَ ﴿۲﴾ الَّذِيۡنَ يُقِيۡمُوۡنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤۡتُوۡنَ الزَّكٰوةَ وَهُمۡ
بِالۡاٰخِرَةِ هُمۡ يُوۡقِنُوۡنَ ﴿۳﴾ اِنَّ الَّذِيۡنَ لَا يُؤۡمِنُوۡنَ بِالۡاٰخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمۡ
اَعۡمَالَهُمۡ فَهُمۡ يَعۡمَهُوۡنَ ﴿۴﴾ اُولٰٓـئِكَ الَّذِيۡنَ لَهُمۡ سُوۡٓءُ الۡعَذَابِ
وَهُمۡ فِى الۡاٰخِرَةِ هُمُ الۡاَخۡسَرُوۡنَ ﴿۵﴾ وَاِنَّكَ لَتُلَقَّى الۡقُرۡاٰنَ مِنۡ
لَّدُنۡ حَكِيۡمٍ عَلِيۡمٍ ﴿۶﴾ اِذۡ قَالَ مُوۡسٰى لِاَهۡلِهٖۤ اِنِّىۡۤ اٰنَسۡتُ نَارًا ؕ سَاٰتِيۡكُمۡ
مِّنۡهَا بِخَبَرٍ اَوۡ اٰتِيۡكُمۡ بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمۡ تَصۡطَلُوۡنَ ﴿۷﴾ فَلَمَّا
جَآءَهَا نُوۡدِىَ اَنۡ بُوۡرِكَ مَنۡ فِى النَّارِ وَمَنۡ حَوۡلَهَا ؕ وَسُبۡحٰنَ اللّٰهِ رَبِّ
الۡعٰلَمِيۡنَ ﴿۸﴾ يٰمُوۡسٰۤى اِنَّهٗۤ اَنَا اللّٰهُ الۡعَزِيۡزُ الۡحَكِيۡمُ ﴿۹﴾ وَاَلۡقِ عَصَاكَ ؕ
فَلَمَّا رَاٰهَا تَهۡتَزُّ كَاَنَّهَا جَآنٌّ وَّلّٰى مُدۡبِرًا وَّلَمۡ يُعَقِّبۡ ؕ يٰمُوۡسٰى لَا تَخَفۡ
اِنِّىۡ لَا يَخَافُ لَدَىَّ الۡمُرۡسَلُوۡنَ ﴿۱۰﴾ اِلَّا مَنۡ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسۡنًا بَعۡدَ
سُوۡٓءٍ فَاِنِّىۡ غَفُوۡرٌ رَّحِيۡمٌ ﴿۱۱﴾ وَاَدۡخِلۡ يَدَكَ فِىۡ جَيۡبِكَ تَخۡرُجۡ بَيۡضَآءَ
مِنۡ غَيۡرِ سُوۡٓءٍ ۫ فِىۡ تِسۡعِ اٰيٰتٍ اِلٰى فِرۡعَوۡنَ وَقَوۡمِهٖ ؕ اِنَّهُمۡ كَانُوۡا قَوۡمًا
فٰسِقِيۡنَ ﴿۱۲﴾ فَلَمَّا جَآءَتۡهُمۡ اٰيٰتُنَا مُبۡصِرَةً قَالُوۡا هٰذَا سِحۡرٌ مُّبِيۡنٌ ﴿۱۳﴾

وَجَحَدوا بِها وَاستَيقَنَتها اَنفُسُهُم ظُلمًا وَعُلُوًّا ۚ فَانظُر كَيفَ
كانَ عاقِبَةُ المُفسِدينَ ﴿١٤﴾ وَلَقَد ءاتَينا داوودَ وَسُلَيمٰنَ عِلمًا ۖ
وَقالَا الحَمدُ لِلّٰهِ الَّذى فَضَّلَنا عَلىٰ كَثيرٍ مِن عِبادِهِ المُؤمِنينَ ﴿١٥﴾
وَوَرِثَ سُلَيمٰنُ داوودَ ۖ وَقالَ يٰاَيُّهَا النّاسُ عُلِّمنا مَنطِقَ الطَّيرِ
وَاوتينا مِن كُلِّ شَىءٍ ۖ اِنَّ هٰذا لَهُوَ الفَضلُ المُبينُ ﴿١٦﴾ وَحُشِرَ
لِسُلَيمٰنَ جُنودُهُ مِنَ الجِنِّ وَالاِنسِ وَالطَّيرِ فَهُم يوزَعونَ
﴿١٧﴾ حَتّىٰ اِذا اَتَوا عَلىٰ وادِ النَّملِ قالَت نَملَةٌ يٰاَيُّهَا النَّملُ
ادخُلوا مَسٰكِنَكُم لا يَحطِمَنَّكُم سُلَيمٰنُ وَجُنودُهُ وَهُم
لا يَشعُرونَ ﴿١٨﴾ فَتَبَسَّمَ ضاحِكًا مِن قَولِها وَقالَ رَبِّ اَوزِعنى
اَن اَشكُرَ نِعمَتَكَ الَّتى اَنعَمتَ عَلَىَّ وَعَلىٰ والِدَىَّ وَاَن اَعمَلَ
صٰلِحًا تَرضىٰهُ وَاَدخِلنى بِرَحمَتِكَ فى عِبادِكَ الصّٰلِحينَ ﴿١٩﴾
وَتَفَقَّدَ الطَّيرَ فَقالَ ما لِىَ لا اَرَى الهُدهُدَ ۖ اَم كانَ مِنَ
الغائِبينَ ﴿٢٠﴾ لَاُعَذِّبَنَّهُ عَذابًا شَديدًا اَو لَاَاذبَحَنَّهُ
اَو لَيَاتِيَنّى بِسُلطٰنٍ مُبينٍ ﴿٢١﴾ فَمَكَثَ غَيرَ بَعيدٍ فَقالَ
اَحَطتُ بِما لَم تُحِط بِهِ وَجِئتُكَ مِن سَبَاٍ بِنَبَاٍ يَقينٍ ﴿٢٢﴾

تلفظ حروف خاص

یادآوری و تمرین تلفظ سه حرف «ذ ، ظ ، ض»

« **ذ** » به‌صورت نوک زبانی و با قراردادن زبان بین دندان تلفظ می‌شود؛ مانند :

صِراطَ الَّذینَ اَنعَمتَ عَلَیهِم

وَ قِنا عَذابَ النّارِ

اِذا جآءَ نَصرُ اللهِ وَ الفَتحُ

« **ظ** » مانند « **ذ** » ولی درشت و پر و با تکیه بر گلو تلفظ می‌شود؛ مانند :

سُبحٰنَ رَبِّیَ العَظیمِ وَ بِحَمدِهٖ

وَ هُوَ العَلِیُّ العَظیمِ

« **ض** » مانند « **ظ** » ولی محکم تلفظ می‌شود؛ مانند :

غَیرِالمَغضوبِ عَلَیهِم

وَلَاالضّآلّینَ

بار دیگر با گوش دادن به قرائت آیات درس، به تلفظ صحیح این سه حرف بیشتر دقت کنید.

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

نعمت ، شکر می‌کنم ، عمل می‌کنم

ردیف	کلمه	معنا
۱	اَن	که، اینکه
۲	اَشکُرُ	...
۳	نِعـمَة	...، هر چیز خوبی که خدا به انسان بخشیده است

ردیف	کلمه	معنا
۴	اَلَّـتی	که، چیزی که، کسی که
۵	اَنـعَمـتَ	بخشیدی، نعمت دادی
۶	اَعـمَـلُ	...

فعالیت دوم

به الگوی زیر و تغییر جزئی که در معنای فعل پیش می‌آید، توجه کنید.

اَن + اَعـبُـدُ : که + عبادت می‌کنم ← اَن اَعـبُـدَ : که عبادت کنم

لِـ + یَـعـلَـمونَ : تا + می‌دانند ← لِـیَـعـلَـموا : تا بدانند

تمرین

اینک معنای این ترکیب‌ها را کامل کنید.

اَن + اَتـلو : ... + تلاوت می‌کنم ← اَن اَتـلُـوَ : ... ...

لِـقَومٍ یَـشکُـرونَ : برای قومی که ... ، لَـعَـلَّـهُم یَـشکُـرونَ : تا آنها ...

فعالیت سوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ قالَ رَبِّ[1] :

۲ـ اَن اَشکُرَ نِعمَتَكَ :

۳ـ اَنعَمتَ عَلَیَّ[2] :

۴ـ وَعَلیٰ والِدَیَّ :

۵ـ اَن اَعمَلَ صالِحًا :

۶ـ بِرَحمَتِكَ :

۱ـ رَبِّ = رَبّی = یا رَبّی : ای پروردگار من، پروردگارا

۲ـ عَـلَـیَّ = عَلیٰ +ی : برمن

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۷۷ تا ۳۸۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ این عبارات قرآنی را از سورهٔ نمل کامل کنید.

۱ـ ... وَ قالَ رَبِّ اَوزِعنیٓ اَن اَشکُرَ نِعمَتَكَ

و (حضرت سلیمان) گفت : ... به من الهام کن ... ... را،

۲ـ الَّتیٓ اَنعَمتَ عَلَیَّ وَ عَلیٰ والِدَیَّ

.....

۳ـ وَ اَن اَعمَلَ صٰلِحًا تَرضٰهُ

و ... ... که آن کار موجب رضایت تو است؛

۴ـ وَ اَدخِلنی بِرَحمَتِكَ فی عِبادِكَ الصّٰلِحینَ ﴿۱۹﴾

و وارد کن مرا به کمک ... خودت در (گروه) ... شایسته ات.

ج ـ از صفحهٔ ۳۸۰ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ این کلام زیبا را که به نقل از حضرت سلیمان علیه‌السلام در صفحهٔ ۳۸۰ قرآن کریم آمده است، ترجمه کنید. به نظر شما این کلام چه نکات قابل توجهی دارد؟ سعی کنید آن را حفظ کرده، در زمان مناسب آن را به‌کار ببرید.

پیام قرآنی

هٰذا مِن فَضلِ رَبّی

ترجمه : .....

۞ فَما كانَ جَوابَ قَومِهٖٓ اِلّآ اَن قالوٓا اَخرِجوٓا
ءالَ لوطٍ مِن قَريَتِكُم ۖ اِنَّهُم اُناسٌ يَتَطَهَّرونَ ﴿٥٦﴾
فَاَنجَينٰهُ وَ اَهلَهٗٓ اِلَّا امرَاَتَهٗ ۖ قَدَّرنٰها مِنَ الغٰبِرينَ ﴿٥٧﴾
وَ اَمطَرنا عَلَيهِم مَطَرًا ۖ فَساءَ مَطَرُ المُنذَرينَ ﴿٥٨﴾ قُلِ الحَمدُ
لِلّٰهِ وَ سَلٰمٌ عَلىٰ عِبادِهِ الَّذينَ اصطَفىٰٓ ۗ ءآللّٰهُ خَيرٌ اَمّا يُشرِكونَ
﴿٥٩﴾ اَمَّن خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَ الاَرضَ وَ اَنزَلَ لَكُم مِنَ السَّمآءِ
ماءً فَاَنبَتنا بِهٖ حَدآئِقَ ذاتَ بَهجَةٍ ما كانَ لَكُم
اَن تُنبِتوا شَجَرَها ۗ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ۚ بَل هُم قَومٌ يَعدِلونَ
﴿٦٠﴾ اَمَّن جَعَلَ الاَرضَ قَرارًا وَ جَعَلَ خِلٰلَها اَنهٰرًا وَ جَعَلَ
لَها رَواسِيَ وَ جَعَلَ بَينَ البَحرَينِ حاجِزًا ۗ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ۚ
بَل اَكثَرُهُم لا يَعلَمونَ ﴿٦١﴾ اَمَّن يُجيبُ المُضطَرَّ
اِذا دَعاهُ وَ يَكشِفُ السّوٓءَ وَ يَجعَلُكُم خُلَفآءَ الاَرضِ ۗ
ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ۚ قَليلًا ما تَذَكَّرونَ ﴿٦٢﴾ اَمَّن يَهديكُم
فى ظُلُمٰتِ البَرِّ وَ البَحرِ وَ مَن يُرسِلُ الرِّيٰحَ بُشرًا بَينَ
يَدَى رَحمَتِهٖ ۗ ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ ۚ تَعٰلَى اللّٰهُ عَمّا يُشرِكونَ ﴿٦٣﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

با ، شریک قرار می‌دهند ، دریا

ردیف	کلمه	معنا
۱	بَرّ	خشکی، صحرا
۲	بَحر	...
۳	یُرسِلُ	می‌فرستد

ردیف	کلمه	معنا
۴	مَعَ	...، همراه با
۵	تَعالیٰ	برتر است
۶	یُشرِکونَ	...

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ یَهدیکُم :

۲ـ فی ظُلُماتِ البَرِّ وَ البَحرِ :

۳ـ وَ مَن یُرسِلُ الرِّیاحَ :

۴ـ اَءِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ :

۵ـ تَعالَی اللّٰهُ :

۶ـ عَمّا[1] یُشرِکونَ :

۱ـ عَمّا = عَن + ما : از آنچه

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۸۲ تا ۳۸۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ این آیه از سورهٔ مبارکهٔ نمل را کامل کنید.

۱ـ اَمَّن یَهدیکُم فی ظُلُمٰتِ البَرِّ وَ البَحرِ

یا کسی که ..... و ...

۲ـ وَ مَن یُرسِلُ الرِّیٰحَ بُشرًا بَینَ یَدَی رَحمَتِهٖ

و ... ... را ... ، پیش از رحمت خود (باران)

۳ـ اَءِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ

..... ؟!

۴ـ تَعٰلَی اللّٰهُ عَمّا یُشرِکونَ ﴿۶۳﴾

.....

ج ـ از صفحهٔ ۳۸۴ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ آخرین آیهٔ صفحهٔ ۳۸۴ قرآن کریم از حرکت کوه‌ها که به‌نظر ساکن می‌رسند، پرده برداشته است؛ خبری که در زمان نزول قرآن کریم، انسان‌ها و حتی دانشمندان، هیچ آگاهی نسبت به آن نداشتند.

پیام قرآنی

حرکت کوه‌ها

وَ تَرَی الجِبالَ تَحسَبُها جامِدَةً وَ هِیَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ

نمل ۸۸

کوه‌ها را می‌بینی و آنها را ساکن می‌پنداری، در حالی که مانند ابرها در حرکت‌اند.

شناخت

انس با قرآن کریم

«ما وقتی بچه بودیم، همه می‌نشستیم و مادرم قرآن می‌خواند؛ خیلی هم قرآن را شیرین و قشنگ می‌خواند. ما بچه‌ها دور مادر جمع می‌شدیم و ایشان به مناسبت آیه‌هایی که می‌خواندند، زندگی پیامبران را برای ما تعریف می‌کردند. خود من، اولین بار، زندگی حضرت موسی، حضرت ابراهیم و بعضی از پیامبران دیگر را از زبان مادرم، هنگام خواندن قرآن شنیدم.»

***

این خاطره یکی از خاطرات رهبر معظم انقلاب است. ایشان از دوران کودکی و نوجوانی به قرآن کریم و جلسات قرآنی بسیار علاقه‌مند بودند و قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، با تشکیل جلسات قرآنی، جوانان را با قرآن کریم آشنا می‌کردند و خواندن، فهمیدن، تدبر و دقت در معنای آیات و معارف قرآن را به آنها می‌آموختند.

مردم مشهد مقدس از جلسات ایشان در مسجد کرامت، خاطرات خوب و به یادماندنی دارند.

***

در اینجا برخی از خاطرات و سخنان ایشان را برای شما نقل می‌کنیم.

۱ـ در دوران طاغوت، من در مشهد جلسات تفسیر و درس قرآن داشتم. به جوانانی که می‌آمدند، می‌گفتم هر کدام از شماها یک قرآن همراه داشته باشید؛ اگر در جایی منتظر کاری می‌ایستید و فراغتی پیدا می‌کنید، یک دقیقه، دو دقیقه، پنج دقیقه، نیم ساعت قرآن را باز کنید و به تلاوت آن مشغول شوید تا با این کتاب انس پیدا کنید.

۲ـ خواندن قرآن، از اول تا آخر یک چیز لازمی است. باید قرآن را از اول تا آخر خواند؛ باز دوباره از اول تا آخر؛ تا همهٔ معارف قرآنی یکجا با ذهن انسان آشنا شود. البته معلمینی لازمند تا برای ما تفسیر کنند و معارف آیات را برای ما بیان کنند.

۳ـ اول باید قرآن را خوب بخوانید؛ تلاوت را خوب، زیبا و جامع و صحیح بخوانید. دوم معانی و مفاهیم قرآنی را بفهمید و سوم قرآن را حفظ کنید. حفظ قرآن خیلی مهم است شما جوان‌ها به این احتیاج دارید و می‌توانید (این کار را انجام دهید). تکرار آیات قرآنی و انس دائمی با قرآن، به شما فرصت می‌دهد که در قرآن تدبر کنید.

۴ـ عزیزان من! جوانان پاکدل انقلابی ما! رابطهٔ خود را روز به روز با قرآن بیشتر کنید. قرآن بخوانید و در آن تدبر کنید. دشمن نمی‌خواهد مسلمانان آیات قرآن را مثل عَلَم[1] در دست بگیرند؛ چون قرآن تکلیف‌ها را معین کرده است؛ تکلیف مسلمانان را، تکلیف جهاد را، تکلیف زندگی اسلامی و مرگ اسلامی را. ما باید رابطه‌مان را با قرآن روزبه‌روز مستحکم‌تر کنیم.

۵ـ هر کدام از شما جوان‌ها که آیه‌ای از قرآن را خوب می‌خوانید، یا بخشی از قرآن را خوب حفظ می‌کنید یا با مفهومی از مفاهیم قرآن آشنا می‌شوید، بنده با همهٔ وجود در مقابل پروردگار شکر و سپاس می‌کنم و می‌گویم «الحمد لله رب العالمین».

۱ـ عَلَم : پرچم

خواندن در گروه

مَن جآءَ بِالحَسَنَةِ فَلَهٗ خَيرٌ مِنها ۚ وَهُم مِن فَزَعٍ يَومَئِذٍ ءامِنونَ
﴿٨٩﴾ وَمَن جآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّت وُجوهُهُم فِي النّارِ هَل تُجزَونَ
اِلّا ما كُنتُم تَعمَلونَ ﴿٩٠﴾ اِنَّما اُمِرتُ اَن اَعبُدَ رَبَّ هٰذِهِ
البَلدَةِ الَّذي حَرَّمَها وَلَهٗ كُلُّ شَيءٍ ۖ وَاُمِرتُ اَن اَكونَ مِنَ
المُسلِمينَ ﴿٩١﴾ وَاَن اَتلُوَا القُرءانَ ۖ فَمَنِ اهتَدىٰ فَاِنَّما يَهتَدي
لِنَفسِهٖ ۖ وَمَن ضَلَّ فَقُل اِنَّما اَنَا مِنَ المُنذِرينَ ﴿٩٢﴾ وَقُلِ الحَمدُ
لِلّٰهِ سَيُريكُم ءايٰتِهٖ فَتَعرِفونَها ۚ وَما رَبُّكَ بِغافِلٍ عَمّا تَعمَلونَ ﴿٩٣﴾

تعداد آیات ٨٨ سورَةُ القَصَص

بِسمِ اللّٰهِ الرَّحمٰنِ الرَّحيمِ

طسٓمٓ ﴿١﴾ تِلكَ ءايٰتُ الكِتٰبِ المُبينِ ﴿٢﴾ نَتلوا عَلَيكَ
مِن نَبَإِ موسىٰ وَفِرعَونَ بِالحَقِّ لِقَومٍ يُؤمِنونَ ﴿٣﴾ اِنَّ
فِرعَونَ عَلا فِي الاَرضِ وَجَعَلَ اَهلَها شِيَعًا ۖ يَستَضعِفُ
طآئِفَةً مِنهُم يُذَبِّحُ اَبنآءَهُم وَيَستَحيۦ نِسآءَهُم ۚ اِنَّهٗ كانَ
مِنَ المُفسِدينَ ﴿٤﴾ وَنُريدُ اَن نَمُنَّ عَلَى الَّذينَ استُضعِفوا
فِي الاَرضِ وَنَجعَلَهُم اَئِمَّةً وَنَجعَلَهُمُ الوٰرِثينَ ﴿٥﴾

وَنُمَكِّنَ لَهُم فِي الاَرضِ وَنُرِيَ فِرعَونَ وَهامٰنَ وَجُنودَهُما
مِنهُم ما كانوا يَحذَرونَ ﴿٦﴾ وَاَوحَينا اِلىٰ اُمِّ موسىٰ
اَن اَرضِعيهِ فَاِذا خِفتِ عَلَيهِ فَاَلقيهِ فِي اليَمِّ وَلا تَخافي
وَلا تَحزَني اِنّا رادّوهُ اِلَيكِ وَجاعِلوهُ مِنَ المُرسَلينَ ﴿٧﴾
فَالتَقَطَهٗ ءالُ فِرعَونَ لِيَكونَ لَهُم عَدُوًّا وَحَزَنًا اِنَّ
فِرعَونَ وَهامٰنَ وَجُنودَهُما كانوا خٰطِـٔينَ ﴿٨﴾
وَقالَتِ امرَاَتُ فِرعَونَ قُرَّتُ عَينٍ لي وَلَكَ لا تَقتُلوهُ
عَسىٰ اَن يَنفَعَنا اَو نَتَّخِذَهٗ وَلَدًا وَهُم لا يَشعُرونَ ﴿٩﴾
وَاَصبَحَ فُؤادُ اُمِّ موسىٰ فٰرِغًا اِن كادَت لَتُبدي بِهٖ
لَولا اَن رَبَطنا عَلىٰ قَلبِها لِتَكونَ مِنَ المُؤمِنينَ ﴿١٠﴾ وَقالَت
لِاُختِهٖ قُصّيهِ فَبَصُرَت بِهٖ عَن جُنُبٍ وَهُم لا يَشعُرونَ
﴿١١﴾ وَحَرَّمنا عَلَيهِ المَراضِعَ مِن قَبلُ فَقالَت هَل اَدُلُّكُم
عَلىٰ اَهلِ بَيتٍ يَكفُلونَهٗ لَكُم وَهُم لَهٗ ناصِحونَ ﴿١٢﴾
فَرَدَدنٰهُ اِلىٰ اُمِّهٖ كَي تَقَرَّ عَينُها وَلا تَحزَنَ وَلِتَعلَمَ
اَنَّ وَعدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَلٰكِنَّ اَكثَرَهُم لا يَعلَمونَ ﴿١٣﴾

تلفظ حروف خاص

یادآوری و تمرین تلفظ دو حرف «غ ، ق»

« غ » نرم و قابل کشش تلفظ می‌شود؛ مانند :

غَیرِالمَغضوبِ عَلَیهِم

اَستَغفِرُ اللّٰهَ

وَ استَغفِرهُ

ولی « ق » محکم، غیرقابل کشش و از ته گلو تلفظ می‌شود؛ مانند :

قَد قامَتِ الصَّلوٰةُ

اِهدِنَاالصِّراطَ المُستَقیمَ

قُل هُوَ اللّٰهُ اَحَدٌ

بار دیگر با گوش دادن به قرائت آیات درس، به تلفظ صحیح این دو حرف بیشتر دقت کنید.

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

امامان ، وارثان ، پیشوایان ، قرار می‌دهیم ، خبر

ردیف	کلمه	معنا
۱	نَتلو	تلاوت می کنیم، می‌خوانیم
۲	نَبَأ	... ، جمع : اَنباء
۳	نُریدُ	می‌خواهیم

ردیف	کلمه	معنا
۴	نَجعَلُ	...
۵	اَئِمَّة	... ، ... جمعِ امام
۶	وارِثینَ	جانشینان، ...

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ نَتلوا عَلَیكَ :

۲ـ مِن نَبَإِ موسیٰ وَ فِرعَونَ :

۳ـ لِقَومٍ یُؤمِنونَ :

۴ـ عَلَی الَّذینَ :

۵ـ نَجعَلَهُم اَئِمَّةً :

۶ـ نَجعَلَهُمُ الوارِثینَ :

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۸۵ تا ۳۹۰ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ دو آیه از آیات آغازین سورهٔ قصص را کامل کنید.

۱ـ نَتلوا عَلَیکَ مِن نَبَإِ موسیٰ وَ فِرعَونَ بِالحَقِّ

.....

۲ـ لِقَومٍ یُؤمِنونَ ﴿۳﴾

.....

۳ـ وَ نُرِیدُ اَن نَمُنَّ عَلَی الَّذینَ استُضعِفوا فِی الاَرضِ

و ... ... منت گذاریم بر مستضعفان ... ...

۴ـ وَ نَجعَلَهُم اَئِمَّةً وَ نَجعَلَهُمُ الوارِثینَ ﴿۵﴾

..... (یعنی آنها را در زمین به حکومت برسانیم.)

ج ـ از صفحهٔ ۳۸۸ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۳۸۸ قرآن کریم، داستان رسیدن حضرت موسی علیه السلام به شهر «مَدیَن[1]» آمده است. وقتی حضرت موسی به این شهر رسید از شدت خستگی به سایهٔ درختی پناه برد. او در آن شهر هیچ‌کس و هیچ چیزی نداشت؛ اما خدا را از یاد نبرد وچنین دعا کرد :

پیام قرآنی

دعای حضرت موسی (ع)

رَبِّ اِنّی لِما اَنزَلتَ اِلَیَّ مِن خَیرٍ فَقیرٌ

قَصص ۲۴

پروردگارا، هر خیر و نیکی بر من فرستی، به آن نیازمندم.

چه خوب‌است این دعای زیبا و پر معنا را با توجه به معنای آن حفظ کنیم و در قنوت نماز خود بخوانیم.

۱ـ این شهر در ساحل شمال شرقی دریای سرخ قرار دارد.

قُل اَرَءَيتُم اِن جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيكُمُ الَّيلَ سَرمَدًا اِلىٰ يَومِ
القِيٰمَةِ مَن اِلٰهٌ غَيرُ اللّٰهِ يَأتيكُم بِضِيآءٍ اَفَلا تَسمَعونَ ﴿٧١﴾
قُل اَرَءَيتُم اِن جَعَلَ اللّٰهُ عَلَيكُمُ النَّهارَ سَرمَدًا اِلىٰ يَومِ
القِيٰمَةِ مَن اِلٰهٌ غَيرُ اللّٰهِ يَأتيكُم بِلَيلٍ تَسكُنونَ فيهِ
اَفَلا تُبصِرونَ ﴿٧٢﴾ وَ مِن رَحمَتِهٖ جَعَلَ لَكُمُ الَّيلَ وَ النَّهارَ
لِتَسكُنوا فيهِ وَ لِتَبتَغوا مِن فَضلِهٖ وَ لَعَلَّكُم تَشكُرونَ
﴿٧٣﴾ وَيَومَ يُناديهِم فَيَقولُ اَينَ شُرَكآءِيَ الَّذينَ كُنتُم
تَزعُمونَ ﴿٧٤﴾ وَ نَزَعنا مِن كُلِّ اُمَّةٍ شَهيدًا فَقُلنا هاتوا
بُرهانَكُم فَعَلِموا اَنَّ الحَقَّ لِلّٰهِ وَضَلَّ عَنهُم ما كانوا
يَفتَرونَ ﴿٧٥﴾ ۞ اِنَّ قارونَ كانَ مِن قَومِ موسىٰ فَبَغىٰ
عَلَيهِم وَءاتَينٰهُ مِنَ الكُنوزِ ما اِنَّ مَفاتِحَهٗ لَتَنوٓاُ بِالعُصبَةِ
اُولِي القُوَّةِ اِذ قالَ لَهٗ قَومُهٗ لا تَفرَح اِنَّ اللّٰهَ لا يُحِبُّ
الفَرِحينَ ﴿٧٦﴾ وَ ابتَغِ فيما ءاتىٰكَ اللّٰهُ الدّارَ الاٰخِرَةَ وَ لا تَنسَ
نَصيبَكَ مِنَ الدُّنيا وَ اَحسِن كَما اَحسَنَ اللّٰهُ اِلَيكَ
وَ لا تَبغِ الفَسادَ فِي الاَرضِ اِنَّ اللّٰهَ لا يُحِبُّ المُفسِدينَ ﴿٧٧﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

دوست دارد ، نیکی کرد ، خرابکاران ، تباهی

ردیف	کلمه	معنا
۱	اَحسِن	نیکی کن
۲	کَما	همان طور که
۳	اَحسَنَ	... ، نیکوساخت

ردیف	کلمه	معنا
۴	فَساد	فساد ، ...
۵	یُحِبُّ	...
۶	مُفسِدینَ	مفسدان ، ...

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ وَ اَحسِن :

۲ـ کَما اَحسَنَ اللهُ اِلَیکَ :

۳ـ اِنَّ اللهَ :

۴ـ لا یُحِبُّ المُفسِدینَ :

۵ـ وَ اللهُ لا یُحِبُّ الفَسادَ :

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۹۱ تا ۳۹۶ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ این آیه زیبا و پرمعنای سورهٔ قصص را کامل کنید.

۱ـ وَابتَغِ فیما آتاكَ اللّٰهُ الدّارَ الآخِرَةَ

و طلب کن در آنچه داده است به تو ... ، خانهٔ ... را،

۲ـ وَلا تَنسَ نَصیبَكَ مِنَ الدُّنیا

و فراموش مکن بهرهٔ خود را ... ...

۳ـ وَاَحسِن كَما اَحسَنَ اللّٰهُ اِلَیكَ

و .....

۴ـ وَلا تَبغِ الفَسادَ فِی الاَرضِ

و هرگز طلب مکن ... را ... ...

۵ـ اِنَّ اللّٰهَ لا یُحِبُّ المُفسِدینَ ﴿۷۷﴾

.....

ج ـ از صفحهٔ ۳۹۴ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۳۹۴ قرآن کریم چند پیام قرآنی زیبا آمده است. یکی از آنها را انتخاب کرده و معنا کنید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

شناخت

فُضیل زنده می‌شود

یکی از شب‌ها، فضیل قصد داشت، مانند همیشه یکی از خانه‌هایی را که از قبل شناسایی کرده بود سرقت کند، از قبل خانه‌ای را در نظر گرفته بود. خنجر به‌دست در تاریکی حرکت می‌کرد، تا به‌خانه موردنظر رسید، از دیوار خانه بالا رفت و خود را به حیاط خانه رساند.

سوسوی چراغی از داخل یکی از اتاق‌ها توجهش را جلب کرد. صاحب خانه هنوز بیدار بود و در دل شب قرآن می‌خواند. فضیل برای گذراندن وقت به گوشه‌ای خزید و پنهان شد، تا کسی که قرآن می‌خواند، بخوابد.

او در سکوت شب، صوت زیبای قرآن را می‌شنید، از آنجا که معنای آیات قرآن را می‌فهمید، بسیار تحت تأثیر زیبایی و نفوذ آیات قرآن قرار گرفت؛ زیرا مسلمان بود و گرچه کارهای زشتش او را به تدریج با اسلام بیگانه کرده بود، ولی اینک ندای الهی در تاریکی شب از لابه‌لای کلمات و آیات الهی، دل و جان او را تسخیر می‌کرد.

او به فکر عمیقی فرو رفت، گویا روزنه‌ای به عالم دیگر برای او باز شده بود، بغض او ترکید و در تنهایی به‌حال خود گریست، اشک چون باران در گونه‌های او جاری شد.

جذابیت و معنویت قرآن هر لحظه او را بیشتر تحت تأثیر قرار می‌داد، کم‌کم روزنه‌ای از نور بر وجودش تابید و سراسر روحش را فرا گرفت.

در این میان، این آیه را شنید :

اَلَم یَأنِ لِلَّذینَ ءامَنوا اَن تَخشَعَ قُلوبُهُم لِذِکرِ اللهِ

حدید ۱۶

آیا وقت آن نرسیده است که دل‌های مؤمنان به یاد خدا خاشع گردد؟!

فضیل با چشمانی پر از اشک آهسته گفت :

آری پروردگارا، اکنون زمان آن فرا رسیده است و هنگام خشوع دل من همین الآن است. این آیه آن‌چنان در قلب او اثر گذاشت که تمام زندگی‌اش را دگرگون ساخت. آن شب را به کاروان‌سرایی رفت تا استراحت کند. کاروانیان عازم سفر حج بودند، آنها در کاروان‌سرا منزل داشتند و دربارهٔ ادامهٔ سفر گفت‌وگو می‌کردند. شخصی گفت : نباید در شب حرکت کنیم، چون راه ناامن است، باید منتظر بمانیم تا فردا صبح با همسفران بیشتری حرکت کنیم و از این منطقه دور شویم، چون در این منطقه راهزنی بی‌رحم و سنگدل وجود دارد که با کمک همدستان خود راه را بر کاروانیان می‌بندد و به دزدی و جنایت دست می‌زند.

دوستان آن شخص حرف او را پذیرفتند و هر یک داستانی از راهزنی‌های آن مرد بی‌رحم تعریف کردند.

فضیل همه این حرف‌ها را شنید و با خود گفت :

خدایا من چقدر بدبخت و بیچاره هستم که پیوسته خاطر آسودهٔ مردم را به‌ترس می‌اندازم و آنها را نگران می‌سازم.

او با شجاعت از جا برخاست و خود را به کاروانیان معرفی کرد و گفت :

ای مردم آسوده باشید که دیگر کاروانی از دست فضیل ناراحت نخواهد شد آن فضیل مرده و فضیل دیگری متولد شده است.

بعدها کاروانیان فضیل بن عیاض را دیدند که با حالی دگرگون، برگِرد خانهٔ خدا به طواف مشغول است. از آن به بعد دیگر مردم او را به جای فضیل سارق، فضیل عارف می‌شناختند.

يَـٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا تُوبُوٓا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا

تحریم ۸

ای کسانی که ایمان آورده‌اید به درگاه خدا توبهٔ خالصانه کنید.

به‌نظر شما چه چیزی از تلاوت قرآن باعث انقلاب درونی در فضیل شد؟

آیا شما نیز چنین نمونه‌ای را می‌شناسید؟

خواندن در گروه

اِنَّ الَّذی فَرَضَ عَلَیکَ القُرءانَ لَرآدُّکَ اِلیٰ مَعادٍ ۚ قُل
رَبّیٓ اَعلَمُ مَن جآءَ بِالهُدیٰ وَمَن هُوَ فی ضَلٰلٍ مُبینٍ ﴿۸۵﴾
وَما کُنتَ تَرجوٓا اَن یُلقیٰٓ اِلَیکَ الکِتٰبُ اِلّا رَحمَةً مِن رَبِّکَ ۖ
فَلا تَکونَنَّ ظَهیرًا لِلکٰفِرینَ ﴿۸۶﴾ وَلا یَصُدُّنَّکَ عَن ءایٰتِ
اللّٰهِ بَعدَ اِذ اُنزِلَت اِلَیکَ ۖ وَادعُ اِلیٰ رَبِّکَ وَلا تَکونَنَّ مِنَ
المُشرِکینَ ﴿۸۷﴾ وَلا تَدعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهًا ءاخَرَ ۘ لآ اِلٰهَ اِلّا
هُوَ ۚ کُلُّ شَیءٍ هالِکٌ اِلّا وَجهَهُ ۚ لَهُ الحُکمُ وَاِلَیهِ تُرجَعونَ ﴿۸۸﴾

سورةُ العَنکَبوت

تعداد آیات ۶۹

بِسمِ اللّٰهِ الرَّحمٰنِ الرَّحیمِ

الٓمٓ ﴿۱﴾ اَحَسِبَ النّاسُ اَن یُترَکوٓا اَن یَقولوٓا ءامَنّا وَهُم
لا یُفتَنونَ ﴿۲﴾ وَلَقَد فَتَنَّا الَّذینَ مِن قَبلِهِم ۖ فَلَیَعلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذینَ
صَدَقوا وَلَیَعلَمَنَّ الکٰذِبینَ ﴿۳﴾ اَم حَسِبَ الَّذینَ یَعمَلونَ
السَّیِّـٔاتِ اَن یَسبِقونا ۚ سآءَ ما یَحکُمونَ ﴿۴﴾ مَن کانَ یَرجوا
لِقآءَ اللّٰهِ فَاِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ لَاٰتٍ ۚ وَهُوَ السَّمیعُ العَلیمُ ﴿۵﴾ وَمَن
جٰهَدَ فَاِنَّما یُجٰهِدُ لِنَفسِهِ ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِیٌّ عَنِ العٰلَمینَ ﴿۶﴾

وَالَّذينَ ءامَنوا وَعَمِلُوا الصّـٰلِحـٰتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنهُم سَيِّـٔاتِهِم
وَلَنَجزِيَنَّهُم اَحسَنَ الَّذى كانوا يَعمَلونَ ﴿٧﴾ وَوَصَّينَا الاِنسانَ
بِوالِدَيهِ حُسنًا ۖ وَاِن جـٰهَداكَ لِتُشرِكَ بى ما لَيسَ لَكَ بِهِ
عِلمٌ فَلا تُطِعهُما ۚ اِلَىَّ مَرجِعُكُم فَاُنَبِّئُكُم بِما كُنتُم تَعمَلونَ
﴿٨﴾ وَالَّذينَ ءامَنوا وَعَمِلُوا الصّـٰلِحـٰتِ لَنُدخِلَنَّهُم فِى
الصّـٰلِحينَ ﴿٩﴾ وَمِنَ النّاسِ مَن يَقولُ ءامَنّا بِاللّهِ ۖ فَاِذا اوذِىَ
فِى اللّهِ جَعَلَ فِتنَةَ النّاسِ كَعَذابِ اللّهِ ۖ وَلَئِن جاءَ نَصرٌ
مِن رَبِّكَ لَيَقولُنَّ اِنّا كُنّا مَعَكُم ۚ اَوَلَيسَ اللّهُ بِاَعلَمَ بِما فى
صُدورِ العـٰلَمينَ ﴿١٠﴾ وَلَيَعلَمَنَّ اللّهُ الَّذينَ ءامَنوا وَلَيَعلَمَنَّ
المُنـٰفِقينَ ﴿١١﴾ وَقالَ الَّذينَ كَفَروا لِلَّذينَ ءامَنُوا
اتَّبِعوا سَبيلَنا وَلنَحمِل خَطـٰيـٰكُم ۚ وَما هُم بِحـٰمِلينَ مِن
خَطـٰيـٰهُم مِن شَىءٍ ۖ اِنَّهُم لَكـٰذِبونَ ﴿١٢﴾ وَلَيَحمِلُنَّ اَثقالَهُم
وَاَثقالًا مَعَ اَثقالِهِم ۖ وَلَيُسـٔلُنَّ يَومَ القِيـٰمَةِ عَمّا كانوا يَفتَرونَ
﴿١٣﴾ وَلَقَد اَرسَلنا نوحًا اِلىٰ قَومِهِ فَلَبِثَ فيهِم اَلفَ سَنَةٍ
اِلّا خَمسينَ عامًا ۖ فَاَخَذَهُمُ الطّوفانُ وَهُم ظـٰلِمونَ ﴿١٤﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

ایمان آوردیم ، بی‌نیاز ، جهاد و تلاش می‌کند

ردیف	کلمه	معنا
۱	حَسِبَ	گمان کرد
۲	ءامَنّا	...
۳	جاهَدَ	جهاد و تلاش کرد

ردیف	کلمه	معنا
۴	یُجاهِدُ	...
۵	نَفس	خود، جان، جمع : اَنفُس
۶	غَنِیّ	...

فعالیت دوم

این ترکیب‌ها را مانند نمونه کامل کنید.

نَفسَ + ه ← نَفسَهِ : خودش
نَفسَ + ها ← ... : ...
نَفسَ + كَ ← ... : ...
نَفسَ + ی ← ... : ...

اَنفُسَ + هُم ← اَنفُسَهُم : خودشان
اَنفُسَ + كُم ← ... : ...
اَنفُسَ + نا ← ... : ...

فعالیت سوم

معنای این ترکیب‌ها یا عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ اَحَسِبَ النّاسُ :

۲ـ اَن یَقولوا[1] ءامَنّا :

۳ـ وَمَن جاهَدَ :

۴ـ یُجاهِدُ لِنَفسِهٖ[2] :

۵ـ اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِیٌّ :

۶ـ عَنِ العالَمینَ :

۱ـ اَن + یَقولونَ ← اَن یَقولوا : که بگویند

۲ـ لِنَفسِهٖ = لِ + نَفس + ه ← برای (به نفع) خودش

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۳۹۶ تا ۴۰۰ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ این دو آیه از آیات آغازین سورهٔ عنکبوت را کامل کنید.

۱ـ اَحَسِبَ النّاسُ اَن یُترَکوٓا اَن یَقولوٓا ءامَنّا

... ... که (به حال خود) رها می‌شوند وقتی که ... ... ،

۲ـ وَ هُم لا یُفتَنونَ ﴿۲﴾

و ... آزمایش نمی‌شوند؟!

۳ـ وَمَن جٰهَدَ فَاِنَّما یُجٰهِدُ لِنَفسِهٖ

و .....

۴ـ اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِیٌّ عَنِ العٰلَمینَ ﴿۶﴾

.....

ج ـ از صفحهٔ ۳۹۸ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ قرآن کریم ما را به گردش در زمین برای آموختن مسائل گوناگون و نیز عبرت و پند گرفتن از سرگذشت امت‌های مختلف، سفارش می‌کند. یکی از این آیات زیبا و پرمعنا در صفحه ۳۹۸ قرآن کریم آمده است. قسمت ابتدای آیه را به عنوان پیام انتخاب و معنا کنید.

پیام قرآنی

آفرینش و قدرت خدا

متن :

ترجمه :

وَ قارونَ وَ فِرعَونَ وَ هامٰنَ ۖ وَلَقَد جآءَهُم موسىٰ
بِالبَيِّنٰتِ فَاستَكبَروا فِي الاَرضِ وَما كانوا سٰبِقينَ ۖ ﴿٣٩﴾
فَكُلًّا اَخَذنا بِذَنبِهِ ۖ فَمِنهُم مَن اَرسَلنا عَلَيهِ حاصِبًا
وَمِنهُم مَن اَخَذَتهُ الصَّيحَةُ وَمِنهُم مَن خَسَفنا بِهِ
الاَرضَ ۚ وَمِنهُم مَن اَغرَقنا ۚ وَما كانَ اللّٰهُ لِيَظلِمَهُم
وَلٰكِن كانوا اَنفُسَهُم يَظلِمونَ ﴿٤٠﴾ مَثَلُ الَّذينَ
اتَّخَذوا مِن دونِ اللّٰهِ اَولِيآءَ كَمَثَلِ العَنكَبوتِ
اتَّخَذَت بَيتًا ۖ وَاِنَّ اَوهَنَ البُيوتِ لَبَيتُ العَنكَبوتِ ۖ
لَو كانوا يَعلَمونَ ﴿٤١﴾ اِنَّ اللّٰهَ يَعلَمُ ما يَدعونَ مِن
دونِهِ مِن شَيءٍ ۚ وَهُوَ العَزيزُ الحَكيمُ ﴿٤٢﴾ وَ تِلكَ
الاَمثالُ نَضرِبُها لِلنّاسِ وَما يَعقِلُها اِلَّا العٰلِمونَ ﴿٤٣﴾
خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ وَ الاَرضَ بِالحَقِّ ۚ اِنَّ فى ذٰلِكَ
لَاٰيَةً لِلمُؤمِنينَ ﴿٤٤﴾ اُتلُ ما اوحِيَ اِلَيكَ مِنَ الكِتٰبِ
وَاَقِمِ الصَّلوٰةَ ۖ اِنَّ الصَّلوٰةَ تَنهىٰ عَنِ الفَحشآءِ
وَالمُنكَرِ ۚ وَلَذِكرُ اللّٰهِ اَكبَرُ ۗ وَاللّٰهُ يَعلَمُ ما تَصنَعونَ ﴿٤٥﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

دوستان ، مَثَل ، گرفت

ردیف	کلمه	معنا
۱	مَثَل	...، داستان
۲	اِتَّخَذوا	گرفتند
۳	مِن دونِ	به جای،غیر از
۴	اَولِیاء	سرپرستان، ... جمع وَلِیّ

ردیف	کلمه	معنا
۵	کَ	مانند
۶	اِتَّخَذَ، اِتَّخَذَت	...
۷	لَو	اگر، ای کاش
۸	کانوا یَعلَمونَ	می‌دانستند

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ مَثَلُ الَّذینَ :

۲ـ اِتَّخَذوا مِن دونِ اللهِ اَولِیآءَ :

۳ـ کَمَثَلِ العَنکَبوتِ :

۴ـ اِتَّخَذَت بَیتًا :

۵ـ لَبَیتُ العَنکَبوتِ :

۶ـ لَو کانوا یَعلَمونَ :

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۰۱ تا ۴۰۴ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ این آیه از سورهٔ عنکبوت را کامل کنید.

۱ـ مَثَلُ الَّذینَ اتَّخَذوا مِن دونِ اللّٰهِ اَولِیـآءَ

.....

۲ـ کَمَثَـلِ العَنـکَبوتِ اتَّخَذَت بَیتًا

... ... است که ... ... ای

۳ـ وَاِنَّ اَوهَنَ البُیوتِ لَبَیتُ العَنـکَبوتِ

و ... سست‌ترین ... ، ... ... است؛

۴ـ لَو کانوا یَعلَمونَ ﴿۴۱﴾

.....

ج ـ از صفحهٔ ۴۰۳ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

د ـ آخرین آیهٔ سورهٔ عنکبوت یکی از زیباترین و امیدبخش‌ترین آیات قرآن کریم است؛ این آیه و معنای آن را بنویسید و خوب است آن را حفظ کنید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

شناخت

جایگاه زن در قرآن

به نظر شما، زن در قرآن کریم از چه جایگاهی برخوردار است؟ آیا برداشت‌هایی که شما از نقش و جایگاه زن دارید، با جایگاهی که قرآن معرفی می‌کند، یکسان است یا فرق می‌کند؟ توجه به مقام زن در قرآن کریم از آن رو اهمیت دارد که قرآن چنین حقایقی را زمانی دربارهٔ زنان بیان داشته که کاملاً با افکار آن دوران متفاوت بوده است. این مطالب به‌خوبی نشان می‌دهد که آنچه در قرآن آمده ریشه در علم الهی دارد و منطبق بر فطرت الهی و ثابت انسان است.

مقام زن در قرآن[1]

۱ـ جامعه از زن و مرد تشکیل یافته است. حجرات ۱۳

۲ـ ملاک برتری تقوای الهی است نه مرد یا زن بودن. حجرات ۱۳

۳ـ زن و مرد از فطرت یکسان انسانی برخوردارند. روم ۳۰

۴ـ ارزش کار زن و مرد یکسان است. آل عمران ۱۹۵

۵ـ زن و مرد هر دو مکلف و مسئول‌اند. نساء ۱۲۴

۶ـ وعدهٔ برخوردار شدن از سعادت کامل و بهشت به هر دو داده شده است. نحل ۹۷ـ مؤمن ۴۰

۷ـ زن استقلال اقتصادی دارد. نساء ۳۲

۸ـ زن همه‌جا در القاب و مزایای انسانی و ایمانی و کسب فضیلت و پاداش‌های اخروی، هم‌پایهٔ مرد است. احزاب ۳۵ـ حدید ۱۲ و ۱۸

۹ـ وظیفهٔ مهم نظارت همگانی در جامعه (امر به معروف و نهی از منکر) هم بر عهدهٔ مرد و هم بر عهدهٔ زن است. توبه ۷۱

۱۰ـ احترام به دختر در قرآن تأکید شده است. نحل ۵۸ و ۵۹

۱۱ـ خانه، محل آرامش و زن مدیر خانه است. نحل ۸۰

۱۲ـ در قرآن بر تعاون و احساس مسئولیت بین افراد خانواده، بسیار تأکید شده است. تحریم ۶

۱۳ـ قرآن، بیشتر زحمات مادران را به فرزندان یادآوری کرده است. لقمان ۱۴

۱۴ـ قرآن مردان را به معاشرت نیکو با زنان موظف می‌کند. نساء ۱۹

۱ـ برگرفته از کتاب «گذری بر قرآن» تألیف جعفر شیخ الاسلامی.

وَما هـٰذِهِ الحَيوٰةُ الدُّنيآ اِلّا لَهوٌ وَ لَعِبٌ ۚ وَ اِنَّ الدّارَ الأخِرَةَ
لَهِيَ الحَيَوانُ ۚ لَو كانوا يَعلَمونَ ﴿٦٤﴾ فَاِذا رَكِبوا فِي الفُلكِ
دَعَوُا اللّٰهَ مُخلِصينَ لَهُ الدّينَ فَلَمّا نَجّـٰهُم اِلَى البَرِّ اِذا
هُم يُشرِكونَ ﴿٦٥﴾ لِيَكفُروا بِما ءاتَينـٰهُم وَلِيَتَمَتَّعوا ۚ فَسَوفَ
يَعلَمونَ ﴿٦٦﴾ اَوَلَم يَروا اَنّا جَعَلنا حَرَمًا ءامِنًا وَ يُتَخَطَّفُ
النّاسُ مِن حَولِهِم ۚ اَفَبِالباطِلِ يُؤمِنونَ وَ بِنِعمَةِ اللّٰهِ يَكفُرونَ
﴿٦٧﴾ وَمَن اَظلَمُ مِمَّنِ افتَرىٰ عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَو كَذَّبَ بِالحَقِّ
لَمّا جآءَهُ ۚ اَلَيسَ فى جَهَنَّمَ مَثوًى لِلكـٰفِرينَ ﴿٦٨﴾ وَ الَّذينَ
جـٰهَدوا فينا لَنَهدِيَنَّهُم سُبُلَنا ۚ وَ اِنَّ اللّٰهَ لَمَعَ المُحسِنينَ ﴿٦٩﴾

تعداد آیات ٦٠ — سورَةُ الرّوم

بِسمِ اللّٰهِ الرَّحمٰنِ الرَّحيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ غُلِبَتِ الرّومُ ﴿٢﴾ فى اَدنَى الاَرضِ ۖ وَ هُم مِن
بَعدِ غَلَبِهِم سَيَغلِبونَ ﴿٣﴾ فى بِضعِ سِنينَ ۗ لِلّٰهِ الاَمرُ
مِن قَبلُ وَ مِن بَعدُ ۚ وَ يَومَئِذٍ يَفرَحُ المُؤمِنونَ ﴿٤﴾
بِنَصرِ اللّٰهِ ۚ يَنصُرُ مَن يَشآءُ ۖ وَ هُوَ العَزيزُ الرَّحيمُ ﴿٥﴾

وَعدَ اللّٰهِ لا يُخلِفُ اللّٰهُ وَعدَهٗ وَ لٰكِنَّ اَكثَرَ النّاسِ لا يَعلَمونَ
﴿٦﴾ يَعلَمونَ ظاهِرًا مِنَ الحَيٰوةِ الدُّنيا وَهُم عَنِ الأٰخِرَةِ هُم
غٰفِلونَ ﴿٧﴾ اَوَلَم يَتَفَكَّروا فى اَنفُسِهِم ما خَلَقَ اللّٰهُ السَّمٰوٰتِ
وَالاَرضَ وَما بَينَهُما اِلّا بِالحَقِّ وَاَجَلٍ مُسَمًّى وَاِنَّ كَثيرًا
مِنَ النّاسِ بِلِقآءِ رَبِّهِم لَكٰفِرونَ ﴿٨﴾ اَوَلَم يَسيروا فِى الاَرضِ
فَيَنظُروا كَيفَ كانَ عاقِبَةُ الَّذينَ مِن قَبلِهِم كانوا اَشَدَّ
مِنهُم قُوَّةً وَاَثارُوا الاَرضَ وَعَمَروها اَكثَرَ مِمّا عَمَروها
وَجآءَتهُم رُسُلُهُم بِالبَيِّنٰتِ فَما كانَ اللّٰهُ لِيَظلِمَهُم
وَلٰكِن كانوا اَنفُسَهُم يَظلِمونَ ﴿٩﴾ ثُمَّ كانَ عاقِبَةَ الَّذينَ
اَساٴُوا السّوٓاىٰٓ اَن كَذَّبوا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَكانوا بِها يَستَهزِءونَ
﴿١٠﴾ اَللّٰهُ يَبدَؤُا الخَلقَ ثُمَّ يُعيدُهٗ ثُمَّ اِلَيهِ تُرجَعونَ ﴿١١﴾
وَيَومَ تَقومُ السّاعَةُ يُبلِسُ المُجرِمونَ ﴿١٢﴾ وَلَم يَكُن لَهُم
مِن شُرَكآئِهِم شُفَعٰٓؤُا وَكانوا بِشُرَكآئِهِم كٰفِرينَ ﴿١٣﴾
وَيَومَ تَقومُ السّاعَةُ يَومَئِذٍ يَتَفَرَّقونَ ﴿١٤﴾ فَاَمَّا الَّذينَ
ءامَنوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَهُم فى رَوضَةٍ يُحبَرونَ ﴿١٥﴾

وقف در آخر جمله

این آیهٔ شریفه را بخوانید :

فَاِذا رَكِبوا فِي الفُلكِ دَعَوُا اللهَ مُخلِصينَ لَهُ الدّينَ

فَلَمّا نَجّىٰهُم اِلَى البَرِّ اِذا هُم يُشرِكونَ

عنکبوت ۶۵

همان‌طور که ملاحظه می‌کنید این آیه علامت وقف ندارد، اما از آنجا که به‌تدریج معنای برخی عبارات و جمله‌های قرآنی را درک می‌کنیم، خوب است در آخر هر جمله وقف کنیم. این روش به صحیح خواندن آیات و فهم بیشتر معنای آنها نیز کمک می‌کند.

معمولاً قبل از کلماتی مانند «فَـ ، وَ، ثُـمَّ ...» می‌توان وقف کرد.

اینک هر گروه با خواندن یک آیه، محلّ وقف را در جمله‌هایی که علامت وقف ندارد، مشخص کند.

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

زندگی ، ظاهری ، افراد غافل

ردیف	کلمه	معنا
۱	لایُخلِفُ	تخلّف نمی‌کند، خلاف نمی‌کند
۲	ظاهِرًا	...

ردیف	کلمه	معنا
۳	حَیاة	حیات، ...
۴	غافِلونَ	... افراد بی‌توجه

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ وَعدَ اللهِ :

۲ـ لا یُخلِفُ اللهُ وَعدَهُ :

۳ـ وَ لٰکِنَّ اَکثَرَ النّاسِ :

۴ـ لا یَعلَمونَ :

۵ـ وَهُم عَنِ الأخِرَةِ :

۶ـ هُم غٰفِلونَ :

۷ـ وَ مَا اللهُ بِغٰفِلٍ :

۸ـ عَمّا[2] تَعمَلونَ :

۱ـ گاهی در جمله‌های منفی، حرف «بِ» می‌آید و معنای جمله را تأکید می‌کند؛ اما این حرف در فارسی معنا نمی‌شود.

۲ـ عَمّا = عن + ما : از آنچه

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۰۴ تا ۴۱۰ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ این عبارات و آیات قرآنی از سورهٔ روم را کامل کنید.

۱ـ وَعدَ اللهِ لا یُخلِفُ اللهُ وَعدَهُ

.....

۲ـ وَ لٰکِنَّ اَکثَرَ النّاسِ لا یَعلَمونَ ﴿۶﴾

.....

۳ـ یَعلَمونَ ظاهِرًا مِنَ الحَیوٰةِ الدُّنیا

.....

۴ـ وَهُم عَنِ الأخِرَةِ هُم[1] غٰفِلونَ ﴿۷﴾

.....

۵ـ ... فَاصبِر اِنَّ وَعدَ اللهِ حَقٌّ ... ﴿۶۰﴾

.....

ج ـ از صفحهٔ ۴۰۶ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ آیه‌ای در صفحهٔ ۴۰۶ قرآن کریم، آفرینش آسمان‌ها و زمین و گوناگونی زبان‌ها و رنگ‌های آدمیان را از آیات الهی برشمارده است. این آیه را همراه با ترجمه بنویسید. به نظر شما چرا چنین پدیده‌هایی از آیات الهی است؟

پیام قرآنی

زبان‌ها و رنگ‌های گوناگون

متن :

ترجمه :

۱ـ تکرار ضمیر گاهی برای تأکید معنای جمله است و می‌توان آن را در فارسی ترجمه نکرد.

سورَةُ لُقمان

تعداد آیات ٣٤

بِسمِ اللهِ الرَّحمٰنِ الرَّحيمِ

الٓمٓ ﴿١﴾ تِلكَ ءايٰتُ الكِتٰبِ الحَكيمِ ﴿٢﴾ هُدًى وَ رَحمَةً
لِلمُحسِنينَ ﴿٣﴾ اَلَّذينَ يُقيمونَ الصَّلوٰةَ وَ يُؤتونَ الزَّكوٰةَ وَهُم
بِالْاٰخِرَةِ هُم يوقِنونَ ﴿٤﴾ اُولٰٓئِكَ عَلىٰ هُدًى مِن رَبِّهِم وَ اُولٰٓئِكَ
هُمُ المُفلِحونَ ﴿٥﴾ وَمِنَ النّاسِ مَن يَشتَرى لَهوَ الحَديثِ
لِيُضِلَّ عَن سَبيلِ اللهِ بِغَيرِ عِلمٍ وَ يَتَّخِذَها هُزُوًا ۚ اُولٰٓئِكَ
لَهُم عَذابٌ مُهينٌ ﴿٦﴾ وَ اِذا تُتلىٰ عَلَيهِ ءايٰتُنا وَلّىٰ مُستَكبِرًا
كَاَن لَم يَسمَعها كَاَنَّ فى اُذُنَيهِ وَقرًا ۖ فَبَشِّرهُ بِعَذابٍ اَليمٍ ﴿٧﴾
اِنَّ الَّذينَ ءامَنوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُم جَنّٰتُ النَّعيمِ ﴿٨﴾
خٰلِدينَ فيها ۚ وَعدَ اللهِ حَقًّا ۚ وَهُوَ العَزيزُ الحَكيمُ ﴿٩﴾ خَلَقَ
السَّمٰوٰتِ بِغَيرِ عَمَدٍ تَرَونَها ۖ وَ اَلقىٰ فِى الاَرضِ رَواسِىَ اَن تَميدَ
بِكُم وَ بَثَّ فيها مِن كُلِّ دآبَّةٍ ۚ وَ اَنزَلنا مِنَ السَّمآءِ ماءً فَاَنبَتنا
فيها مِن كُلِّ زَوجٍ كَريمٍ ﴿١٠﴾ هٰذا خَلقُ اللهِ فَاَرونى ماذا
خَلَقَ الَّذينَ مِن دونِهِ ۚ بَلِ الظّٰلِمونَ فى ضَلٰلٍ مُبينٍ ﴿١١﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

اقامه می‌کنند ، رستگاران ، حکمت‌آموز ، یقین دارند

ردیف	کلمه	معنا
۱	تِلكَ	این، آن
۲	حَکیم	...
۳	یُقیمونَ	...، برپا می‌کنند

ردیف	کلمه	معنا
۴	یُؤتونَ	می‌پردازند
۵	یوقِنونَ	...
۶	مُفلِحونَ	...

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ ءایٰتُ الکِتٰبِ الحَکیمِ :

۲ـ هُدًی وَ رَحمَةً لِلمُحسِنینَ :

۳ـ یُقیمونَ الصَّلوٰةَ :

۴ـ وَ یُؤتونَ الزَّکوٰةَ :

۵ـ هُم یوقِنونَ :

۶ـ اُولٰٓئِكَ هُمُ[1] المُفلِحونَ :

۱ـ خوب است در اینجا ضمیر «هُم» را به‌صورت «همان» معنا کرد.

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۱۱ تا ۴۱۷ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ آیات ۱ تا ۵ سورهٔ لقمان را معنا کنید.

۱ـ الٓمٓ ﴿۱﴾ تِلكَ ءايٰتُ الكِتٰبِ الحَكيمِ ﴿۲﴾

الف لام میم ﴿۱﴾ .....

۲ـ هُدًى وَ رَحمَةً لِلمُحسِنينَ ﴿۳﴾

.....

۳ـ اَلَّذينَ يُقيمونَ الصَّلوٰةَ وَ يُؤتونَ الزَّكوٰةَ

.....

۴ـ وَهُم بِالْأٰخِرَةِ هُم يوقِنونَ ﴿۴﴾

و .....

۵ـ اُولٰٓئِكَ عَلىٰ هُدًى مِن رَبِّهِم وَ اُولٰٓئِكَ هُمُ المُفلِحونَ ﴿۵﴾

.....

ج ـ از صفحهٔ ۴۱۲ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۴۱۲ قرآن کریم پندهای جناب لقمان به فرزندش آمده است. این آیات،نکات و پیام‌های قرآنی بسیار زیبا و مهمی دارد. با برخی از آنها در دورهٔ ابتدایی نیز آشنا شده‌اید. یکی از این پیام‌ها را انتخاب کرده همراه با معنا بنویسید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

شناخت

چگونه مسلمان شدم؟

دوران کودکی و نوجوانی من، دورانی پر فعالیت و پرفراز و نشیب بود. تحرک و جنب و جوش زیادی داشتم. به نظر خودم تحرک و بی‌قراری من بیشتر ناشی از یک حسّ حقیقت‌جویی بود، احساسی که مرا وادار می‌کرد همیشه به دنبال واقعیت بگردم و در زندگی فردی صادق باشم. در همان دورانِ تحصیل سفرهای زیادی به کشورهای اروپایی داشتم به‌طوری که تقریباً تمام اروپا را گشتم.

من به‌عنوان یک آلمانی دوستان زیادی داشتم که برخی از آنها مسلمان بودند. بعد از دریافت دیپلم برای ادامه تحصیل عازم ایتالیا شدم. تصمیم گرفتم که به تحصیل زبان عربی بپردازم و در دانشگاه رم در رشته شرق‌شناسی ثبت نام کردم. با شروع درس‌های رشتهٔ زبان عربی صفحه جدیدی در زندگی من باز شد. از آنجایی که **با یادگیری زبان عربی طبیعتاً با کتاب آسمانی مسلمانان قرآن کریم نیز آشنا شدم و برخی از دستورات آن را مطالعه کردم**، متوجه شدم که اسلام خیلی کامل‌تر از آن چیزی بود که من تا به حال می‌پنداشتم، به همین خاطر سعی کردم تا آنجایی که می‌توانستم بیشتر بخوانم و تحقیق کنم؛ خصوصاً سعی کردم از نویسندگان مسلمان کتاب‌هایی به‌دست بیاورم. مطالعات من هر روز عمیق‌تر می‌شد و در همین حین نیز رابطه‌ام با مسلمانانی که به دین خودشان عمل می‌کردند بیشتر شد. تا اینکه یک زمان احساس کردم که دیگر به لحاظ قلبی مسلمان شده‌ام. اما خود را گول می‌زدم که این‌طور نیست. البته برایم کاملاً اثبات شده بود که اسلام دین واقعی است اما از اینکه اقرار به مسلمان بودن خویش کنم کمی ترس داشتم. بیشتر از همه اطمینان نداشتم که آیا طاقت گرفتن روزه را دارم یا نه؟ همچنین آیا شهامت لازم برای پوشیدن لباس و حجاب اسلامی را دارم یا نه؟

این دوران مصادف بود با ماه رمضان، با خود گفتم فرصتی است برای اینکه خودم را آزمایش کنم که آیا می‌توانم روزه بگیرم یا نه؟ و بدین ترتیب بود که درست در روز سوم ماه مبارک رمضان مسلمان شدم و به دین اسلام گرویدم و خدا را شاهد می‌گیرم که از آن روز به بعد حتی یک لحظه نیز از این عمل خود احساس پشیمانی نکرده‌ام. البته اضافه کنم که تا آن روز هنوز نمی‌دانستم که غربی‌های غیرمسلمان چقدر از اسلام دور هستند، در همان روز اول مسلمان شدنم، عده‌ای از دوستانم را از دست دادم و یک مدت برای آنان حکم دیوانه داشتم. بعد از آن با یک مسلمان مؤمن ازدواج کردم و در این حالت بود که اطرافیانم تا اندازه‌ای تغییرات مرا پذیرفتند،

شاید هم موفقیت‌های چشمگیر دانشگاهی‌ام در این امر بی‌تأثیر نبود، من به یاری خدا تمامی دوران تحصیلم را با نمرات عالی سپری کردم دکترای خویش را از دانشگاه رم گرفتم. البته همسرم در این مسئله خیلی مرا یاری داد. در این میان مشکلات گذشته تا حدودی برطرف شده است و اطرافیان مرا به عنوان یک مسلمان پذیرفته‌اند. خانواده‌ام در آلمان برای اولین بار شاهد بودند که یک مرد مسلمان چقدر بیش از یک مرد غیرمسلمان به همسر خویش کمک می‌کند و یاورهمسر خویش است و اینکه یک زن مسلمان به مراتب از یک زن غیرمسلمان از احترام و حقوق بیشتری برخوردار است.*

هدیٰ (دورتا) ۱۹۹۲ ایتالیا

وَ اِذا سَمِعوا ما اُنزِلَ اِلَی الرَّسولِ

و هر زمان آیاتی را که بر پیامبر (اسلام) نازل شده بشنوند،

تَریٰ اَعیُنَهُم تَفیضُ مِنَ الدَّمعِ مِمّا عَرَفوا مِنَ الحَقِّ

چشم‌های آنها را می‌بینی که (از شوق) اشک می‌ریزد، به‌خاطر حقیقتی که دریافته‌اند،

یَقولونَ رَبَّنا ءامَنّا فَاکتُبنا مَعَ الشّٰهِدینَ

آنها می‌گویند: پروردگارا! ایمان آوردیم؛ پس ما را با گواهان بنویس.

مائده ۸۳

* به نقل از کتاب رستاخیزی در تاریکی، تألیف سوسن صفاوردی

جلسهٔ اوّل : سورهٔ احزاب

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللّٰهَ وَ لَا تُطِعِ الْكٰفِرِينَ وَ الْمُنٰفِقِينَ ۚ
اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾ وَ اتَّبِعْ مَا يُوحٰٓى اِلَيْكَ مِنْ
رَبِّكَ ۚ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾ وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ ۚ
وَ كَفٰى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿٣﴾ مَا جَعَلَ اللّٰهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِى
جَوْفِهٖ ۚ وَ مَا جَعَلَ اَزْوَاجَكُمُ الّٰٓـِٔى تُظٰهِرُونَ مِنْهُنَّ اُمَّهٰتِكُمْ ۚ
وَ مَا جَعَلَ اَدْعِيَآءَكُمْ اَبْنَآءَكُمْ ۚ ذٰلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِاَفْوَاهِكُمْ ۖ
وَ اللّٰهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَ هُوَ يَهْدِى السَّبِيلَ ﴿٤﴾ اُدْعُوهُمْ
لِاٰبَآئِهِمْ هُوَ اَقْسَطُ عِنْدَ اللّٰهِ ۖ فَاِنْ لَمْ تَعْلَمُوٓا اٰبَآءَهُمْ
فَاِخْوَانُكُمْ فِى الدِّينِ وَ مَوَالِيكُمْ ۚ وَ لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَآ
اَخْطَاْتُمْ بِهٖ وَ لٰكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ ۚ وَ كَانَ اللّٰهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ﴿٥﴾ اَلنَّبِيُّ اَوْلٰى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ ۖ وَ اَزْوَاجُهٗٓ
اُمَّهٰتُهُمْ ۗ وَ اُولُوا الْاَرْحَامِ بَعْضُهُمْ اَوْلٰى بِبَعْضٍ فِى كِتٰبِ
اللّٰهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُهٰجِرِينَ اِلَّآ اَنْ تَفْعَلُوٓا اِلٰٓى
اَوْلِيَآئِكُمْ مَعْرُوفًا ۚ كَانَ ذٰلِكَ فِى الْكِتٰبِ مَسْطُورًا ﴿٦﴾

وَاِذ اَخَذنا مِنَ النَّبِيّـۧنَ ميثاقَهُم وَمِنكَ وَمِن نوحٍ وَاِبرٰهيمَ
وَموسىٰ وَعيسَى ابنِ مَريَمَ ۖ وَاَخَذنا مِنهُم ميثاقًا غَليظًا ﴿٧﴾
لِيَسـَٔلَ الصّـٰدِقينَ عَن صِدقِهِم ۚ وَاَعَدَّ لِلكـٰفِرينَ عَذابًا
اَليمًا ﴿٨﴾ يـٰٓاَيُّهَا الَّذينَ ءامَنُوا اذكُروا نِعمَةَ اللهِ عَلَيكُم
اِذ جاۤءَتكُم جُنودٌ فَاَرسَلنا عَلَيهِم ريحًا وَجُنودًا لَم تَرَوها ۚ
وَكانَ اللهُ بِما تَعمَلونَ بَصيرًا ﴿٩﴾ اِذ جاۤءوكُم مِن فَوقِكُم
وَمِن اَسفَلَ مِنكُم وَاِذ زاغَتِ الاَبصارُ وَبَلَغَتِ القُلوبُ
الحَناجِرَ وَتَظُنّونَ بِاللهِ الظُّنونا ﴿١٠﴾ هُنالِكَ ابتُلِيَ المُؤمِنونَ
وَزُلزِلوا زِلزالًا شَديدًا ﴿١١﴾ وَاِذ يَقولُ المُنـٰفِقونَ وَالَّذينَ فى
قُلوبِهِم مَرَضٌ ما وَعَدَنَا اللهُ وَرَسولُهٗۤ اِلّا غُرورًا ﴿١٢﴾ وَاِذ قالَت
طاۤئِفَةٌ مِنهُم يـٰٓاَهلَ يَثرِبَ لا مُقامَ لَكُم فَارجِعوا ۚ وَيَستَـٔذِنُ
فَريقٌ مِنهُمُ النَّبِيَّ يَقولونَ اِنَّ بُيوتَنا عَورَةٌ ۛ وَما هِيَ بِعَورَةٍ ۛ
اِن يُريدونَ اِلّا فِرارًا ﴿١٣﴾ وَلَو دُخِلَت عَلَيهِم مِن اَقطارِها ثُمَّ
سُئِلُوا الفِتنَةَ لَاٰتَوها وَما تَلَبَّثوا بِها اِلّا يَسيرًا ﴿١٤﴾ وَلَقَد كانوا
عـٰهَدُوا اللهَ مِن قَبلُ لا يُوَلّونَ الاَدبارَ ۚ وَكانَ عَهدُ اللهِ مَسـٔولًا ﴿١٥﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

آگاه ، پیامبر ، تبعیت کن ، پیروی نکن

ردیف	کلمه	معنا
۱	نَبِیّ	...
۲	النَّبِیّ	پیامبر اکرم (ص)
۳	اِتَّقِ	تقوا پیشه کن
۴	لاتُطِع	اطاعت نکن ، ...

ردیف	کلمه	معنا
۵	اِتَّبِع	... ، پیروی کن
۶	خَبیر	... ، با خبر
۷	وَکیل	مدافع و پشتیبان

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ یٰاَیُّهَا النَّبِیُّ :

۲ـ اِتَّقِ اللّٰهَ :

۳ـ وَ لاتُطِعِ الکٰفِرینَ وَ المُنٰفِقینَ :

۴ـ عَلیمًا حَکیمًا[1] :

۵ـ وَاتَّبِع ما یوحیٰ اِلَیکَ :

۶ـ وَتَوَکَّل عَلَی اللّٰهِ :

۱ـ هرگاه کلمهٔ «حَکیم» برای خدا به کار رود، می‌توان آن را به همان صورت «حَکیم» معنا کرد. حکیم کسی است که همهٔ کارهای او از روی حکمت، دانایی و درستی انجام می‌شود.

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۱۸ تا ۴۲۲ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ آیات ۱ تا ۳ سورهٔ احزاب را معنا کنید.

۱ـ يَـٰٓأَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللّٰهَ : .....

۲ـ وَ لا تُطِعِ الكـٰفِرينَ وَ المُنـٰفِقينَ : .....

۳ـ اِنَّ اللّٰهَ كانَ عَليمًا حَكيمًا ﴿۱﴾ : .....

۴ـ وَ اتَّبِع ما يوحىٰ اِلَيكَ مِن رَبِّكَ : .....

۵ـ اِنَّ اللّٰهَ كانَ بِما تَعمَلونَ خَبيرًا ﴿۲﴾ : .....

۶ـ وَ تَوَكَّل عَلَى اللّٰهِ : .....

۷ـ وَ كَفىٰ بِاللّٰهِ وَكيلًا ﴿۳﴾

و کافی است خدا برای ... (بودن).

ج ـ از صفحهٔ ۴۲۲ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در آخرین آیه صفحهٔ ۴۲۲ قرآن کریم، خداوند ویژگی‌های مردان و زنان مسلمان را برشمرده است و آنگاه آنها را به آمرزش و پاداشی بزرگ نوید داده است. کسب کدام یک از این صفات را برای خود مهم‌تر و با ارزش‌تر می‌دانید. آنها را همراه با معنا بنویسید.

پیام قرآنی

ویژگی‌هایی از مؤمنان

متن :

ترجمه :

تَحِيَّتُهُم يَومَ يَلقَونَهُ سَلٰمٌ ۚ وَاَعَدَّ لَهُم اَجرًا كَريمًا ﴿٤٤﴾ يٰاَيُّهَا
النَّبِيُّ اِنّٰآ اَرسَلنٰكَ شٰهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذيرًا ﴿٤٥﴾ وَداعِيًا
اِلَى اللّٰهِ بِاِذنِهٖ وَسِراجًا مُنيرًا ﴿٤٦﴾ وَبَشِّرِ المُؤمِنينَ بِاَنَّ لَهُم
مِنَ اللّٰهِ فَضلًا كَبيرًا ﴿٤٧﴾ وَلا تُطِعِ الكٰفِرينَ وَالمُنٰفِقينَ
وَدَع اَذىٰهُم وَتَوَكَّل عَلَى اللّٰهِ ۚ وَكَفىٰ بِاللّٰهِ وَكيلًا ﴿٤٨﴾
يٰاَيُّهَا الَّذينَ ءامَنوٓا اِذا نَكَحتُمُ المُؤمِنٰتِ ثُمَّ طَلَّقتُموهُنَّ
مِن قَبلِ اَن تَمَسّوهُنَّ فَما لَكُم عَلَيهِنَّ مِن عِدَّةٍ
تَعتَدّونَها ۖ فَمَتِّعوهُنَّ وَسَرِّحوهُنَّ سَراحًا جَميلًا ﴿٤٩﴾ يٰاَيُّهَا
النَّبِيُّ اِنّٰآ اَحلَلنا لَكَ اَزواجَكَ الّٰتىٓ ءاتَيتَ اُجورَهُنَّ وَما
مَلَكَت يَمينُكَ مِمّٰآ اَفاءَ اللّٰهُ عَلَيكَ وَبَناتِ عَمِّكَ وَبَناتِ
عَمّٰتِكَ وَبَناتِ خالِكَ وَبَناتِ خٰلٰتِكَ الّٰتى هاجَرنَ
مَعَكَ وَامرَاَةً مُؤمِنَةً اِن وَهَبَت نَفسَها لِلنَّبِيِّ اِن اَرادَ
النَّبِيُّ اَن يَستَنكِحَها خالِصَةً لَكَ مِن دونِ المُؤمِنينَ ۗ قَد
عَلِمنا ما فَرَضنا عَلَيهِم فىٓ اَزواجِهِم وَما مَلَكَت اَيمٰنُهُم
لِكَيلا يَكونَ عَلَيكَ حَرَجٌ ۗ وَكانَ اللّٰهُ غَفورًا رَحيمًا ﴿٥٠﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

دعوت‌کننده ، گواه ، بشارت‌دهنده ، چراغ

ردیف	کلمه	معنا
۱	اَرسَلنا	فرستادیم
۲	شاهِد	شاهد، ...
۳	مُبَشِّر	...، مژده دهنده

ردیف	کلمه	معنا
۴	داعی	...
۵	سِراج	...
۶	مُنیر	روشنی بخش
۷	بَشِّر	بشارت بده

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ اِنّآ[1] اَرسَلنٰكَ :

۲ـ شاهِدًا وَ مُبَشِّرًا وَ نَذیرًا :

۳ـ وَ داعِیًا اِلَی اللّٰهِ بِاِذنِهٖ :

۴ـ وَ سِراجًا مُنیرًا :

۵ـ وَ بَشِّرِ المُؤمِنینَ :

۶ـ فَضلًا کَبیرًا :

۱ـ اِنَّ + نا = اِنَّنا، اِنّا : قطعاً ما

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۲۳ تا ۴۲۷ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ آیات ۴۵ تا ۴۸ سورهٔ احزاب را که در بزرگی و عظمت پیامبر اکرم (ص) است معنا کنید.

۱ـ يَآ اَيُّهَا النَّبِيُّ اِنَّآ اَرسَلنٰكَ شاهِدًا وَ مُبَشِّرًا وَ نَذيرًا ﴿۴۵﴾

.....

۲ـ وَ داعِيًا اِلَى اللّٰهِ بِاِذنِهٖ وَ سِراجًا مُنيرًا ﴿۴۶﴾

و .....

۳ـ وَ بَشِّرِ المُؤمِنينَ بِاَنَّ لَهُم مِنَ اللّٰهِ فَضلًا كَبيرًا ﴿۴۷﴾

و .....

۴ـ وَ لا تُطِعِ الكٰفِرينَ وَ المُنٰفِقينَ وَ دَع اَذٰىهُم

... ... و بگذر از آزار و اذیت آنها

۵ـ وَ تَوَكَّل عَلَى اللّٰهِ : ... ...

۶ـ وَ كَفىٰ بِاللّٰهِ وَكيلًا ﴿۴۸﴾ : و کافی است خدا برای ... (بودن).

ج ـ از صفحهٔ ۴۲۳ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در آیهٔ ۴۰ سورهٔ احزاب، خداوند به ما می‌آموزد که پیامبر بزرگ اسلام را با چه نام و صفتی بنامیم، این نام‌ها را شناسایی کنید و همراه با معنای آنها بنویسید. این دو صفت چه نکته مهمی را دربارهٔ پیامبر اعظم و دین اسلام روشن می‌سازد؟

پیام قرآنی

پیامبر بزرگ اسلام

متن :

ترجمه :

شناخت

شهریار پرهیزگار

آقای شهریار پرهیزگار یکی از حافظان و قاریان ممتاز کشورمان است که شهرتی جهانی دارد. او کلّ قرآن کریم را به‌صورت ترتیل تلاوت کرده است؛ این ترتیل معمولاً از صدا و سیما به مناسبت‌های مختلف پخش می‌شود و نوارهای آن در مجموعه‌های مختلف تهیه شده است. در اینجا گزیده‌ای از شرح حال این حافظ و قاری موفق قرآن را، به‌قلم خود ایشان می‌خوانیم.

من در سال ۱۳۴۳ متولد شدم. از ده‌سالگی در جلسات قرآن شرکت می‌کردم یادگیری قرآن را ابتدا با روخوانی و سپس با قرائت ادامه دادم، به پیشنهاد پدرم همزمان با شرکت در جلسات قرائت، حفظ قرآن را نیز شروع کردم. حفظ قرآن آن قدر برای من لذّت‌بخش بود که با لطف خدا در مدت سه‌سال موفق به‌حفظ کامل قرآن کریم شدم.

تاکنون در مسابقات داخلی و جهانی بسیاری شرکت کرده و معمولاً رتبه اول و یا دوم را به‌دست آورده‌ام؛ همچنین یک بار در مسابقات بین‌المللی کشور عربستان مقام اول جهانی حفظ کل قرآن را در بین تعداد زیادی از حافظان قرآن به‌دست آوردم. معمولاً در مسابقات بین‌المللی حفظ و قرائت قرآن که هر سال در ایران برگزار می‌شود عضو هیئت داوری هستم.

یکی از توفیقاتی که خداوند به من عنایت فرموده تلاوت کل قرآن به‌صورت ترتیل است. این تلاوت، بیش از حدّ انتظارم مورد استفاده مردم عزیز ایران قرار گرفته است.

من در دوران تحصیل، همراه با یادگیری قرآن، درس‌هایم را نیز می‌خواندم و اشتغال به‌قرآن نه تنها موجب عقب افتادن در درس‌هایم نشد، بلکه غالباً از نظر درس رتبه اول یا دوم کلاس را به‌دست می‌آوردم. پس از پایان تحصیلات متوسطه، در آزمون سراسری دانشگاه‌ها شرکت کردم و در رشتهٔ مهندسی کامپیوتر دانشگاه شهید بهشتی تهران قبول و در همین رشته فارغ‌التحصیل شدم. امیدوارم تمام دانش‌آموزان ایران در یادگیری قرآن موفق باشند، زیرا به‌نظر من تنها راه سعادت دنیا و آخرت روی آوردن به قرآن است.

امیدواریم شما نیز روزی از چهره‌های موفق کشور عزیزمان ایران باشید.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ۚ
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ

عنکبوت ۶۹

و کسانی که در راه ما بکوشند، قطعاً به راه‌های خود هدایتشان خواهیم کرد و خدا همراه و یاور نیکوکاران است.

جلسهٔ اوّل : سورهٔ سَبَأ

تعداد آیات	سورَةُ سَبَأ	٥٤

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلحَمدُ لِلّٰهِ الَّذى لَهٗ ما فِى السَّمٰوٰتِ وَما فِى الاَرضِ وَلَهُ
الحَمدُ فِى الاٰخِرَةِ ؕ وَهُوَ الحَكيمُ الخَبيرُ ﴿١﴾ يَعلَمُ ما يَلِجُ
فِى الاَرضِ وَما يَخرُجُ مِنها وَما يَنزِلُ مِنَ السَّمآءِ وَما يَعرُجُ
فيها ؕ وَهُوَ الرَّحيمُ الغَفورُ ﴿٢﴾ وَقالَ الَّذينَ كَفَروا لا تَأتينا
السّاعَةُ ؕ قُل بَلىٰ وَرَبّى لَتَأتِيَنَّكُم عٰلِمِ الغَيبِ ؕ لا يَعزُبُ عَنهُ
مِثقالُ ذَرَّةٍ فِى السَّمٰوٰتِ وَلا فِى الاَرضِ وَلا اَصغَرُ مِن
ذٰلِكَ وَلا اَكبَرُ اِلّا فى كِتٰبٍ مُبينٍ ﴿٣﴾ لِيَجزِىَ الَّذينَ
ءامَنوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ؕ اُولٰٓئِكَ لَهُم مَغفِرَةٌ وَرِزقٌ
كَريمٌ ﴿٤﴾ وَالَّذينَ سَعَوفى ءايٰتِنا مُعٰجِزينَ اُولٰٓئِكَ
لَهُم عَذابٌ مِن رِجزٍ اَليمٌ ﴿٥﴾ وَيَرَى الَّذينَ اوتُوا العِلمَ
الَّذىٓ اُنزِلَ اِلَيكَ مِن رَبِّكَ هُوَ الحَقَّ وَيَهدىٓ اِلىٰ صِراطِ
العَزيزِ الحَميدِ ﴿٦﴾ وَقالَ الَّذينَ كَفَروا هَل نَدُلُّكُم عَلىٰ رَجُلٍ
يُنَبِّئُكُم اِذا مُزِّقتُم كُلَّ مُمَزَّقٍ اِنَّكُم لَفى خَلقٍ جَديدٍ ﴿٧﴾

اَفتَرىٰ عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا اَم بِهٖ جِنَّةٌ ؕ بَلِ الَّذينَ لا يُؤمِنونَ
بِالْاٰخِرَةِ فِى الْعَذابِ وَالضَّلٰلِ الْبَعيدِ ﴿٨﴾ اَفَلَم يَرَوا اِلىٰ ما بَينَ
اَيديهِم وَما خَلفَهُم مِنَ السَّمآءِ وَالْاَرضِ ؕ اِن نَشَأْ نَخسِف
بِهِمُ الْاَرضَ اَو نُسقِط عَلَيهِم كِسَفًا مِنَ السَّمآءِ ؕ اِنَّ فى ذٰلِكَ
لَاٰيَةً لِكُلِّ عَبدٍ مُنيبٍ ﴿٩﴾ ۞ وَلَقَد ءاتَينا داوٗدَ مِنّا فَضلًا ؕ
يٰجِبالُ اَوِّبى مَعَهٗ وَالطَّيرَ ۚ وَاَلَنّا لَهُ الْحَديدَ ﴿١٠﴾ اَنِ اعمَل
سٰبِغٰتٍ وَقَدِّر فِى السَّردِ ۚ وَاعمَلوا صٰلِحًا ؕ اِنّى بِما تَعمَلونَ
بَصيرٌ ﴿١١﴾ وَلِسُلَيمٰنَ الرّيحَ غُدُوُّها شَهرٌ وَرَواحُها شَهرٌ ؕ
وَاَسَلنا لَهٗ عَينَ الْقِطرِ ۚ وَمِنَ الْجِنِّ مَن يَعمَلُ بَينَ يَدَيهِ بِاِذنِ
رَبِّهٖ ؕ وَمَن يَزِغ مِنهُم عَن اَمرِنا نُذِقهُ مِن عَذابِ السَّعيرِ ﴿١٢﴾
يَعمَلونَ لَهٗ ما يَشآءُ مِن مَحاريبَ وَتَماثيلَ وَجِفانٍ كَالْجَوابِ
وَقُدورٍ راسِيٰتٍ ؕ اِعمَلوا ءالَ داوٗدَ شُكرًا ؕ وَقَليلٌ مِن عِبادِىَ
الشَّكورُ ﴿١٣﴾ فَلَمّا قَضَينا عَلَيهِ الْمَوتَ ما دَلَّهُم عَلىٰ مَوتِهٖۤ
اِلّا دآبَّةُ الْاَرضِ تَأكُلُ مِنسَاَتَهٗ ؕ فَلَمّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ
اَن لَو كانوا يَعلَمونَ الْغَيبَ ما لَبِثوا فِى الْعَذابِ الْمُهينِ ﴿١٤﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

خارج می‌شود ، می‌داند ، نازل می‌شود

ردیف	کلمه	معنا
۱	يَعلَمُ	...
۲	يَلِجُ	فرو می‌رود
۳	يَخرُجُ	...

ردیف	کلمه	معنا
۴	يَنزِلُ	...
۵	يَعرُجُ	بالا می‌رود
۶	يولِجُ	داخل می‌کند

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ يَعلَمُ ما يَلِجُ فِي الاَرضِ :

۲ـ وَما يَخرُجُ مِنها :

۳ـ وَما يَنزِلُ مِنَ السَّماءِ :

۴ـ وَما يَعرُجُ فيها :

۵ـ يولِجُ الَّيلَ فِي النَّهارِ :

۶ـ وَيولِجُ النَّهارَ فِي الَّيلِ :

۷ـ وَهُوَ الرَّحيمُ الغَفورُ :

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۲۸ تا ۴۳۴ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ دو آیهٔ اوّل و دوم سورهٔ مبارکهٔ سبأ را ترجمه کنید.

۱ـ اَلحَمدُ لِلّٰهِ الَّذی لَهُ ما فِی السَّمٰوٰتِ وَما فِی الاَرضِ

.....

۲ـ وَلَهُ الحَمدُ فِی الأخِرَةِ

.....

۳ـ وَهُوَ الحَکیمُ الخَبیرُ ﴿۱﴾

.....

۴ـ یَعلَمُ ما یَلِجُ فِی الاَرضِ

.....

۵ـ وَما یَخرُجُ مِنها

.....

۶ـ وَما یَنزِلُ مِنَ السَّمآءِ

.....

۷ـ وَما یَعرُجُ فیها

.....

۸ـ وَهُوَ الرَّحیمُ الغَفورُ ﴿۲﴾

.....

ج ـ از صفحهٔ ۴۳۱ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۴۳۱ قرآن کریم، خداوند خطاب به پیامبر اکرم می‌فرماید ما تو را برای همه مردم فرستادیم. این آیه را که بیانگر دعوت جهانی اسلام است یافته و همراه با معنای آن بنویسید.

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

قُل جآءَ الحَقُّ وَما يُبدِئُ الباطِلُ وَما يُعيدُ ﴿٤٩﴾ قُل اِن ضَلَلتُ
فَاِنَّما اَضِلُّ عَلىٰ نَفسي وَاِنِ اهتَدَيتُ فَبِما يوحيٓ اِلَيَّ رَبّيٓ
اِنَّهُ سَميعٌ قَريبٌ ﴿٥٠﴾ وَلَو تَرىٰٓ اِذ فَزِعوا فَلا فَوتَ وَاُخِذوا
مِن مَكانٍ قَريبٍ ﴿٥١﴾ وَقالوٓا ءامَنّا بِهِ وَاَنّىٰ لَهُمُ التَّناوُشُ
مِن مَكانٍ بَعيدٍ ﴿٥٢﴾ وَقَد كَفَروا بِهِ مِن قَبلُ وَيَقذِفونَ
بِالغَيبِ مِن مَكانٍ بَعيدٍ ﴿٥٣﴾ وَحيلَ بَينَهُم وَبَينَ ما يَشتَهونَ
كَما فُعِلَ بِاَشياعِهِم مِن قَبلُ اِنَّهُم كانوا في شَكٍّ مُريبٍ ﴿٥٤﴾

تعداد آیات ٤٥ سورَةُ فاطِر

بِسمِ اللّٰهِ الرَّحمٰنِ الرَّحيمِ

اَلحَمدُ لِلّٰهِ فاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالاَرضِ جاعِلِ المَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولىٰٓ
اَجنِحَةٍ مَثنىٰ وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ يَزيدُ فِي الخَلقِ ما يَشآءُ اِنَّ اللّٰهَ عَلىٰ
كُلِّ شَيءٍ قَديرٌ ﴿١﴾ ما يَفتَحِ اللّٰهُ لِلنّاسِ مِن رَحمَةٍ فَلا مُمسِكَ
لَها وَما يُمسِك فَلا مُرسِلَ لَهُ مِن بَعدِهِ وَهُوَ العَزيزُ الحَكيمُ ﴿٢﴾
يٰٓاَيُّهَا النّاسُ اذكُروا نِعمَتَ اللّٰهِ عَلَيكُم هَل مِن خالِقٍ غَيرُ اللّٰهِ
يَرزُقُكُم مِنَ السَّمآءِ وَالاَرضِ لآ اِلٰهَ اِلّا هُوَ فَاَنّىٰ تُؤفَكونَ ﴿٣﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

آفریننده ، روزی می‌دهد ، یاد کنید ، تردید

ردیف	کلمه	معنا
۱	فاطِر	پدید آورنده
۲	اُذکُروا	...
۳	خالِق	خالق، ...

ردیف	کلمه	معنا
۴	یَرزُقُ	...
۵	اِتَّخِذوا	بگیرید
۶	شَكّ	شک، ...

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ اَفِی اللهِ شَكٌّ : ... ... (وجود) ... ... است؟!

۲ـ فاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالاَرضِ :

۳ـ یٰاَیُّهَا النّاسُ اذکُروا :

۴ـ نِعمَتَ اللهِ عَلَیکُم :

۵ـ هَل مِن[1] خالِقٍ غَیرُ اللهِ :

۶ـ یَرزُقُکُم :

۷ـ فَاتَّخِذوهُ :

۱ـ همان‌طور که می‌دانید «مِن» در جمله‌های سؤالی و منفی، معمولاً به صورت «هیچ» معنا می‌شود.

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۳۴ تا ۴۴۰ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ این عبارات و آیات قرآنی از سورهٔ فاطر را ترجمه کنید.

۱ـ اَلحَمدُ لِلّٰهِ فاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَ الاَرضِ ... ﴿۱﴾ : .....

۲ـ یٰاَیُّهَا النّاسُ اذکُروا نِعمَتَ اللّٰهِ عَلَیکُم : .....

۳ـ هَل مِن خالِقٍ غَیرُ اللّٰهِ : .....

۴ـ یَرزُقُکُم مِنَ السَّمآءِ وَ الاَرضِ : .....

۵ـ لآ اِلٰهَ اِلّا هُوَ فَاَنّیٰ تُؤفَکُونَ ﴿۳﴾

... ... ، پس چگونه (با این حال) منحرف می‌شوید؟!

۶ـ اِنَّ الشَّیطٰنَ لَکُم عَدُوٌّ فَاتَّخِذوهُ عَدُوًّا ﴿۶﴾ : .....

ج ـ از صفحهٔ ۴۳۶ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۴۳۶ قرآن کریم، خداوند می‌فرماید همهٔ مردم نیازمند خدا هستند و تنها اوست که از همه چیز بی‌نیاز است. این آیهٔ شریفه را یافته و همراه با معنای آن بنویسید. چه خوب است این‌گونه آیات را که بیانگر اعتقادات ارزشمند ماست و می‌تواند ما را در همهٔ مراحل زندگی به راه راست و درست الهی راهنمایی کند، حفظ کنیم و همیشه به‌خاطر داشته باشیم.

پیام قرآنی

خدای بی‌نیاز، انسان نیازمند

متن :

ترجمه :

شناخت

قرآن بخوان

با تو گر خواهی سخن گوید خدا، قرآن بخوان
تا شود روحِ تو با حق آشنا، قرآن بخوان

«رَتِّلِ القُرآنَ تَرتیلاً» ندای رحمت است
می‌دهد «قرآن» به جان و دل صفا، قرآن بخوان

ای بشر! یاد خدا، آرامش دل می‌دهد
دردمندان را بود «قرآن» دوا، قرآن بخوان

دام‌ها گسترده شیطان در مسیر عمر تو
تا که ایمن باشی از این دام‌ها، قرآن بخوان

چون بود «قرآن» حسان! برنامه عمر بشر
تا که توفیق عمل یابی، بیا قرآن بخوان

حبیب‌الله چایچیان (حسان)

جلسهٔ اوّل : سورهٔ یس

خواندن در گروه

وَلَو يُؤاخِذُ اللّٰهُ النّاسَ بِما كَسَبوا ما تَرَكَ عَلىٰ
ظَهرِها مِن دآبَّةٍ وَلٰكِن يُؤَخِّرُهُم اِلىٰٓ اَجَلٍ مُسَمًّى
فَاِذا جآءَ اَجَلُهُم فَاِنَّ اللّٰهَ كانَ بِعِبادِهِ بَصيرًا ﴿٤٥﴾

تعداد آیات	سورَةُ يس	٨٣

بِسمِ اللّٰهِ الرَّحمٰنِ الرَّحيمِ

يسٓ ﴿١﴾ وَالقُرءانِ الحَكيمِ ﴿٢﴾ اِنَّكَ لَمِنَ المُرسَلينَ ﴿٣﴾
عَلىٰ صِراطٍ مُستَقيمٍ ﴿٤﴾ تَنزيلَ العَزيزِ الرَّحيمِ ﴿٥﴾ لِتُنذِرَ قَومًا
ما اُنذِرَ ءاباؤُهُم فَهُم غٰفِلونَ ﴿٦﴾ لَقَد حَقَّ القَولُ عَلىٰٓ
اَكثَرِهِم فَهُم لا يُؤمِنونَ ﴿٧﴾ اِنّا جَعَلنا فىٓ اَعناقِهِم اَغلٰلًا
فَهِيَ اِلَى الاَذقانِ فَهُم مُقمَحونَ ﴿٨﴾ وَجَعَلنا مِن بَينِ اَيديهِم
سَدًّا وَمِن خَلفِهِم سَدًّا فَاَغشَينٰهُم فَهُم لا يُبصِرونَ ﴿٩﴾
وَسَوآءٌ عَلَيهِم ءَاَنذَرتَهُم اَم لَم تُنذِرهُم لا يُؤمِنونَ ﴿١٠﴾
اِنَّما تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكرَ وَخَشِيَ الرَّحمٰنَ بِالغَيبِ فَبَشِّرهُ
بِمَغفِرَةٍ وَاَجرٍ كَريمٍ ﴿١١﴾ اِنّا نَحنُ نُحيِ المَوتىٰ وَنَكتُبُ
ما قَدَّموا وَءاثارَهُم وَكُلَّ شَيءٍ اَحصَينٰهُ فىٓ اِمامٍ مُبينٍ ﴿١٢﴾

وَاضرِب لَهُم مَثَلًا اَصحٰبَ القَريَةِ اِذ جآءَهَا المُرسَلونَ
﴿١٣﴾ اِذ اَرسَلنآ اِلَيهِمُ اثنَينِ فَكَذَّبوهُما فَعَزَّزنا بِثالِثٍ
فَقالوٓا اِنّآ اِلَيكُم مُرسَلونَ ﴿١٤﴾ قالوا ما اَنتُم اِلّا بَشَرٌ مِثلُنا
وَما اَنزَلَ الرَّحمٰنُ مِن شَيءٍ اِن اَنتُم اِلّا تَكذِبونَ ﴿١٥﴾ قالوا
رَبُّنا يَعلَمُ اِنّآ اِلَيكُم لَمُرسَلونَ ﴿١٦﴾ وَما عَلَينآ اِلَّا البَلٰغُ
المُبينُ ﴿١٧﴾ قالوٓا اِنّا تَطَيَّرنا بِكُم ۖ لَئِن لَم تَنتَهوا لَنَرجُمَنَّكُم
وَلَيَمَسَّنَّكُم مِنّا عَذابٌ اَليمٌ ﴿١٨﴾ قالوا طٰٓئِرُكُم مَعَكُم ۚ
اَئِن ذُكِّرتُم ۚ بَل اَنتُم قَومٌ مُسرِفونَ ﴿١٩﴾ وَجآءَ مِن اَقصَا
المَدينَةِ رَجُلٌ يَسعىٰ قالَ يٰقَومِ اتَّبِعُوا المُرسَلينَ ﴿٢٠﴾
اِتَّبِعوا مَن لا يَسـَٔلُكُم اَجرًا وَهُم مُهتَدونَ ﴿٢١﴾ وَما لِيَ
لآ اَعبُدُ الَّذى فَطَرَنى وَاِلَيهِ تُرجَعونَ ﴿٢٢﴾ ءَاَتَّخِذُ مِن دونِهٖٓ
ءالِهَةً اِن يُرِدنِ الرَّحمٰنُ بِضُرٍّ لا تُغنِ عَنّى شَفٰعَتُهُم شَيـًٔا
وَلا يُنقِذونِ ﴿٢٣﴾ اِنّىٓ اِذًا لَفى ضَلٰلٍ مُبينٍ ﴿٢٤﴾ اِنّىٓ ءامَنتُ
بِرَبِّكُم فَاسمَعونِ ﴿٢٥﴾ قيلَ ادخُلِ الجَنَّةَ ۖ قالَ يٰلَيتَ قَومى
يَعلَمونَ ﴿٢٦﴾ بِما غَفَرَلى رَبّى وَجَعَلَنى مِنَ المُكرَمينَ ﴿٢٧﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

عبادت می‌کنم ، راه یافتگان ، شهر ، تبعیّت کنید ، پدیدآورد ، مرد

ردیف	کلمه	معنا
۱	مَدینَة	...
۲	رَجُل	...
۳	اِتَّبِعوا	... ، پیروی کنید
۴	یَسئَلُ	درخواست می‌کند

ردیف	کلمه	معنا
۵	مُهتَدونَ	هدایت شدگان، ...
۶	اَعبُدُ	...
۷	فَطَرَ	...
۸	تُرجَعونَ	بازگردانده می‌شوید

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ قالَ یٰقَومِ[1] :

۲ـ اِتَّبِعُوا المُرسَلینَ :

۳ـ لا یَسئَلُکُم اَجرًا :

۴ـ وَهُم مُهتَدونَ :

۵ـ وَجآءَ اَهلُ المَدینَةِ :

۶ـ قُلِ اللّٰهَ اَعبُدُ :

۷ـ فِطرَتَ اللّٰهِ[2] :

۸ـ الَّتی فَطَرَ النّاسَ عَلَیها :

۹ـ ثُمَّ اِلیٰ رَبِّکُم تُرجَعونَ :

۱ـ **یا قَومِ = یا قَومی** : ای قوم من

۲ـ در اینجا «**اللّٰه**» را «الهی» معنا کنید.

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۴۰ تا ۴۴۵ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ این آیات از سورهٔ مبارکهٔ «یس» را کامل کنید.

۱ـ وَجآءَ مِن اَقصَا المَدینَةِ رَجُلٌ یَسعیٰ

و ... از دورترین نقطهٔ ... ... ی شتابان!

۲ـ قالَ یـٰقَومِ اتَّبِعُوا المُرسَلینَ ﴿۲۰﴾ : .....

۳ـ اِتَّبِعوا مَن لا یَسئَلُکُم اَجرًا : .....

۴ـ وَهُم مُهتَدونَ ﴿۲۱﴾ : .....

۵ـ وَما لِیَ لآ اَعبُدُ[1] الَّذی فَطَرَنی[2]

و چرا من ... ... را که ... ... ؟!

۶ ـ وَاِلَیهِ تُرجَعونَ ﴿۲۲﴾ : ... ...

ج ـ از صفحهٔ ۴۴۴ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۴۴۴ قرآن کریم، خداوند یادآوری می‌کند که ای فرزندان آدم مگر من با شما عهد نبستم که شیطان را عبادت و اطاعت نکنید و مرا عبادت کنید که راه راست و درست همین است. این دو آیه را یافته و حداقل یکی از آنها را همراه با معنا بنویسید.

پیام قرآنی

راه راست

متن :

ترجمه :

۱ـ در اینجا «لا اَعبُدُ» را به‌صورت «عبادت نکنم» معنا کنید. ۲ـ فَطَرَنی= فَطَرَ + نـ + ی : پدید آورد (آفرید) مرا

فَلَمّآ اَسلَما وَ تَلَّهٗ لِلجَبينِ ﴿١٠٣﴾ وَ نادَينٰهُ اَن يٰٓاِبرٰهيمُ ﴿١٠٤﴾
قَد صَدَّقتَ الرُّءيآ ۚ اِنّا كَذٰلِكَ نَجزِى المُحسِنينَ ﴿١٠٥﴾ اِنَّ
هٰذا لَهُوَ البَلٰٓؤُا المُبينُ ﴿١٠٦﴾ وَفَدَينٰهُ بِذِبحٍ عَظيمٍ ﴿١٠٧﴾ وَتَرَكنا
عَلَيهِ فِى الأٰخِرينَ ﴿١٠٨﴾ سَلٰمٌ عَلىٰٓ اِبرٰهيمَ ﴿١٠٩﴾ كَذٰلِكَ نَجزِى
المُحسِنينَ ﴿١١٠﴾ اِنَّهٗ مِن عِبادِنَا المُؤمِنينَ ﴿١١١﴾ وَ بَشَّرنٰهُ
بِاِسحٰقَ نَبِيًّا مِنَ الصّٰلِحينَ ﴿١١٢﴾ وَبٰرَكنا عَلَيهِ وَعَلىٰٓ اِسحٰقَ ۚ
وَمِن ذُرِّيَّتِهِما مُحسِنٌ وَظالِمٌ لِنَفسِهٖ مُبينٌ ﴿١١٣﴾ وَلَقَد مَنَنّا
عَلىٰ موسىٰ وَهٰرونَ ﴿١١٤﴾ وَنَجَّينٰهُما وَقَومَهُما مِنَ الكَربِ
العَظيمِ ﴿١١٥﴾ وَنَصَرنٰهُم فَكانوا هُمُ الغٰلِبينَ ﴿١١٦﴾ وَءاتَينٰهُمَا
الكِتٰبَ المُستَبينَ ﴿١١٧﴾ وَهَدَينٰهُمَا الصِّراطَ المُستَقيمَ
﴿١١٨﴾ وَتَرَكنا عَلَيهِما فِى الأٰخِرينَ ﴿١١٩﴾ سَلٰمٌ عَلىٰ موسىٰ وَهٰرونَ
﴿١٢٠﴾ اِنّا كَذٰلِكَ نَجزِى المُحسِنينَ ﴿١٢١﴾ اِنَّهُما مِن عِبادِنَا
المُؤمِنينَ ﴿١٢٢﴾ وَاِنَّ اِلياسَ لَمِنَ المُرسَلينَ ﴿١٢٣﴾ اِذ قالَ
لِقَومِهٖٓ اَلا تَتَّقونَ ﴿١٢٤﴾ اَتَدعونَ بَعلًا وَتَذَرونَ اَحسَنَ
الخٰلِقينَ ﴿١٢٥﴾ اَللّٰهَ رَبَّكُم وَ رَبَّ ءابآئِكُمُ الاَوَّلينَ ﴿١٢٦﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

بشارت دادیم ، درود ، جزا می‌دهیم ، برکت دادیم

ردیف	کلمه	معنا
۱	سَلام	سلام، ...
۲	بَشَّرنا	...
۳	بارَکنا	...

ردیف	کلمه	معنا
۴	نَجزی	...، پاداش می‌دهیم
۵	هُما، هِما	آن دو

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ سَلٰمٌ عَلیٰٓ اِبراهیمَ :

۲ـ نَجزِی المُحسِنینَ :

۳ـ عِبادِنَا المُؤمِنینَ* :

۴ـ وَ بَشَّرنٰهُ بِاِسحٰقَ :

۵ـ نَبِیًّا مِنَ الصّٰلِحینَ :

۶ـ وَمِن ذُرِّیَّتِهِما :

* **نکته :** در این ترکیب اولاً ضمیر «نا» در آخر معنا می‌شود و ثانیاً کلمهٔ «**مُؤمِنینَ**» را مفرد معنا می‌کنیم؛ یعنی به جای «بندگان ما مؤمنان» می‌گوییم : «بندگان مؤمن ما»

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۴۶ تا ۴۵۲ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ آیات ۱۰۹ تا ۱۱۳ سورهٔ صافّات را ترجمه کنید.

۱ـ سَلٰمٌ عَلىٰٓ اِبرٰهيمَ ﴿۱۰۹﴾

.....

۲ـ كَذٰلِكَ نَجزِى المُحسِنينَ ﴿۱۱۰﴾

.....

۳ـ اِنَّهٗ مِن عِبادِنَا المُؤمِنينَ ﴿۱۱۱﴾

.....

۴ـ وَ بَشَّرنٰهُ بِاِسحٰقَ نَبِيًّا مِنَ الصّٰلِحينَ ﴿۱۱۲﴾

.....

۵ـ وَ بٰرَكنا عَلَيهِ وَعَلىٰٓ اِسحٰقَ

.....

۶ـ وَمِن ذُرِّيَّتِهِما مُحسِنٌ وَظالِمٌ لِنَفسِهٖ مُبينٌ ﴿۱۱۳﴾

و ... ... (برخی) ... و (برخی) آشکارا به خودشان ... بودند

ج ـ از صفحهٔ ۴۵۲ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ آیا می‌دانید که خوب است در پایان هر گفت وگو، کلاس درس، جلساتی که با دوستان و خویشاوندان خود داریم و ... سه آیهٔ آخر سورهٔ صافات را بخوانیم.

در این آیات ابتدا پروردگار بزرگ را از هر گونه نقص یا تصوّر نادرستی پاک و منزه می‌دانیم، آنگاه بر پیامبران او درود می‌فرستیم و در آخر بیان می‌کنیم که هرگونه حمد و سپاس مخصوص پروردگار جهانیان است. به این ترتیب، گفت‌وگوی خود را که معمولاً با خطا و لغزش همراه است با این سخنان حق و درست، پایان می‌بخشیم.

این سه آیه را همراه با معنا بنویسید، سعی کرده آنها را حفظ کنید و در پایان هر کاری بخوانید.

پیام قرآنی

پایان نیک سخن

متن :

ترجمه :

شناخت

تفسیر نمونه

هر فردی که قرآن کریم را بخواند و بتواند کلمات قرآن را برای خود ترجمه کند، معانی آیات را متوجه می‌شود، ولی بعضی از آیات را افراد متخصص در قرآن باید توضیح بیشتری بدهند تا ابعاد مختلف آن بیشتر معلوم شود. به کتاب‌هایی که آیات قرآن را ترجمه کرده و دربارهٔ آن توضیحات بیشتری مانند، دلائل نزول آن آیه یا سوره، زمان نزول و معانی و مقصود آیات با توجه به سایر آیات و سخنان پیشوایان دین آورده‌اند، کتاب تفسیر قرآن گفته می‌شود. در جهان اسلام تاکنون برای قرآن حدود پانصد تفسیر نوشته شده است که برخی از آن تفاسیر به بیست الی سی جلد می‌رسد.

یکی از تفسیرهای بسیار خوب، تفسیر نمونه نام دارد که با همکاری جمعی از دانشمندان و زیر نظر آیت الله مکارم شیرازی در ۲۷ جلد تألیف شده است.

سوره بقره آیه ۲۰۸

این تفسیر برای شما حداقل به دو گونه قابل استفاده است.

۱ــ با توجه به آیه و سوره‌ای که می‌خواهید مطالعه کنید به تفسیر آن سوره در تفسیر نمونه مراجعه می‌نمایید. مثلاً برای مطالعهٔ بیشتر دربارهٔ سورهٔ آل عمران می‌توانید به جلد دوم و سوم تفسیر نمونه مراجعه کنید.

۲ــ اگر موضوع خاصی در نظر دارید که می‌خواهید دربارهٔ آن از قرآن استفاده بیشتری کنید باید به فهرست موضوعی تفسیر نمونه مراجعه نمایید و از فهرست موضوعی، موضوع خاصی را که در نظر دارید پیدا کنید. روش کار با فهرست موضوعی بدین شکل است.

شما برای پیدا کردن هر مطلب نخست به فهرست الفبایی که در آغاز کتاب «فهرست موضوعی تفسیر نمونه» است مراجعه کنید و شمارهٔ صفحه‌ای را که در مقابل آن موضوع نوشته شده درنظر بگیرید، بعد همان صفحه را در همان کتاب فهرست موضوعی پیدا کنید، در آنجا عناوین زیادی می‌بینید که دربارهٔ مطلب موردنظر شماست و جای آن در یکی از جلدهای ۱ تا ۲۷ تفسیر نمونه با ذکر صفحات دقیقاً روشن شده است.

مثلاً می‌خواهید بدانید در مورد «شیطان» در قرآن مجید و در ۲۷ جلد تفسیر نمونه چه مطالبی آمده است.

کلمهٔ شیطان را در فهرست الفبایی و در حرف «ش» پیدا می‌کنید، می‌بینید در مقابل آن صفحهٔ ۱۳۷ نوشته شده است. بعد صفحهٔ ۱۳۷ را باز می‌کنید، می‌بینید عناوین زیادی در حدود ۵۵ موضوع در تفسیر نمونه از قرآن‌کریم دربارهٔ شیطان آمده است.

مانند :

	موضوع	جلد	صفحه
۱	آیا شیطان فرشته بود؟	۱۲	۴۶۵
۲	آیا ابلیس از «جنّ» است؟	۱۲	۴۶۲
۳	خداوند شیطان را شیطان نیافرید.	۱	۱۹۳
۴	چرا شیطان را «خنّاس» می‌گویند؟	۲۶	۱۸۹
۵	چرا از «شیطان رجیم» به خدا پناه می‌بریم؟	۱۱	۳۹۹

هنگامی که به آن آدرس‌ها دقیقاً مراجعه کنید، کل مطالب مربوط به موضوع شیطان را پیدا خواهید کرد و این برای صرفه‌جویی در وقت و رسیدن به مقصود بسیار مفید و مؤثر است.

خوب است شما نیز با کمک دبیر قرآن خود و با استفاده از فهرست موضوعی تفسیر نمونه و جلدهای مختلف تفسیر نمونه، این کار را عملاً انجام دهید.

اِنّآ اَنزَلنٰهُ قُرءٰناً عَرَبِیّاً لَعَلَّکُم تَعقِلونَ

یوسف ۲

ما قرآن را به زبان عربی نازل کردیم تا در آن اندیشه کنید.

جلسهٔ اوّل : سورهٔ «ص»

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

صٓ ۚ وَالۡقُرۡاٰنِ ذِى الذِّكۡرِ ﴿۱﴾ بَلِ الَّذِيۡنَ كَفَرُوۡا فِىۡ عِزَّةٍ وَّشِقَاقٍ ﴿۲﴾
كَمۡ اَهۡلَكۡنَا مِنۡ قَبۡلِهِمۡ مِّنۡ قَرۡنٍ فَنَادَوۡا وَّلَاتَ حِيۡنَ مَنَاصٍ ﴿۳﴾ وَعَجِبُوۡۤا
اَنۡ جَآءَهُمۡ مُّنۡذِرٌ مِّنۡهُمۡ ۫ وَقَالَ الۡكٰفِرُوۡنَ هٰذَا سٰحِرٌ كَذَّابٌ ﴿۴﴾
اَجَعَلَ الۡاٰلِهَةَ اِلٰهًا وَّاحِدًا ۚ اِنَّ هٰذَا لَشَىۡءٌ عُجَابٌ ﴿۵﴾ وَانۡطَلَقَ الۡمَلَاُ
مِنۡهُمۡ اَنِ امۡشُوۡا وَاصۡبِرُوۡا عَلٰٓى اٰلِهَتِكُمۡ ۚ اِنَّ هٰذَا لَشَىۡءٌ يُّرَادُ
﴿۶﴾ مَا سَمِعۡنَا بِهٰذَا فِى الۡمِلَّةِ الۡاٰخِرَةِ ۚ اِنۡ هٰذَاۤ اِلَّا اخۡتِلَاقٌ ﴿۷﴾
ءَاُنۡزِلَ عَلَيۡهِ الذِّكۡرُ مِنۡۢ بَيۡنِنَا ؕ بَلۡ هُمۡ فِىۡ شَكٍّ مِّنۡ ذِكۡرِىۡ ۚ بَلۡ لَّمَّا يَذُوۡقُوۡا
عَذَابِ ﴿۸﴾ اَمۡ عِنۡدَهُمۡ خَزَآئِنُ رَحۡمَةِ رَبِّكَ الۡعَزِيۡزِ الۡوَهَّابِ ﴿۹﴾ اَمۡ
لَهُمۡ مُّلۡكُ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضِ وَمَا بَيۡنَهُمَا ۫ فَلۡيَرۡتَقُوۡا فِى الۡاَسۡبَابِ
﴿۱۰﴾ جُنۡدٌ مَّا هُنَالِكَ مَهۡزُوۡمٌ مِّنَ الۡاَحۡزَابِ ﴿۱۱﴾ كَذَّبَتۡ قَبۡلَهُمۡ
قَوۡمُ نُوۡحٍ وَّعَادٌ وَّفِرۡعَوۡنُ ذُو الۡاَوۡتَادِ ﴿۱۲﴾ وَثَمُوۡدُ وَقَوۡمُ لُوۡطٍ
وَّاَصۡحٰبُ لۡـَٔيۡكَةِ ؕ اُولٰٓئِكَ الۡاَحۡزَابُ ﴿۱۳﴾ اِنۡ كُلٌّ اِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ
فَحَقَّ عِقَابِ ﴿۱۴﴾ وَمَا يَنۡظُرُ هٰٓؤُلَآءِ اِلَّا صَيۡحَةً وَّاحِدَةً مَّا لَهَا
مِنۡ فَوَاقٍ ﴿۱۵﴾ وَقَالُوۡا رَبَّنَا عَجِّلۡ لَّنَا قِطَّنَا قَبۡلَ يَوۡمِ الۡحِسَابِ ﴿۱۶﴾

اِصبِر عَلىٰ ما يَقولونَ وَاذكُر عَبدَنا داوودَ ذَا الاَيدِ ۖ اِنَّهٗ اَوّابٌ ﴿١٧﴾
اِنّا سَخَّرنَا الجِبالَ مَعَهٗ يُسَبِّحنَ بِالعَشِيِّ وَالاِشراقِ ﴿١٨﴾ وَالطَّيرَ
مَحشورَةً ۖ كُلٌّ لَهٗ اَوّابٌ ﴿١٩﴾ وَشَدَدنا مُلكَهٗ وَءاتَينٰهُ الحِكمَةَ
وَفَصلَ الخِطابِ ﴿٢٠﴾ ۞ وَهَل اَتىٰكَ نَبَؤُا الخَصمِ اِذ تَسَوَّرُوا
المِحرابَ ﴿٢١﴾ اِذ دَخَلوا عَلىٰ داوودَ فَفَزِعَ مِنهُم ۖ قالوا لا تَخَف
خَصمانِ بَغىٰ بَعضُنا عَلىٰ بَعضٍ فَاحكُم بَينَنا بِالحَقِّ وَلا تُشطِط
وَاهدِنا اِلىٰ سَواءِ الصِّراطِ ﴿٢٢﴾ اِنَّ هٰذا اَخي لَهٗ تِسعٌ وَتِسعونَ نَعجَةً
وَلِيَ نَعجَةٌ واحِدَةٌ فَقالَ اَكفِلنيها وَعَزَّني فِي الخِطابِ ﴿٢٣﴾ قالَ
لَقَد ظَلَمَكَ بِسُؤالِ نَعجَتِكَ اِلىٰ نِعاجِهٖ ۖ وَاِنَّ كَثيرًا مِنَ الخُلَطاءِ
لَيَبغي بَعضُهُم عَلىٰ بَعضٍ اِلَّا الَّذينَ ءامَنوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ۖ
وَقَليلٌ ما هُم ۗ وَظَنَّ داوودُ اَنَّما فَتَنّٰهُ فَاستَغفَرَ رَبَّهٗ وَخَرَّ راكِعًا
وَاَنابَ ﴿٢٤﴾ فَغَفَرنا لَهٗ ذٰلِكَ ۖ وَاِنَّ لَهٗ عِندَنا لَزُلفىٰ وَحُسنَ مَـٔابٍ
﴿٢٥﴾ يٰداوودُ اِنّا جَعَلنٰكَ خَليفَةً فِي الاَرضِ فَاحكُم بَينَ النّاسِ
بِالحَقِّ وَلا تَتَّبِعِ الهَوىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبيلِ اللّٰهِ ۗ اِنَّ الَّذينَ يَضِلّونَ
عَن سَبيلِ اللّٰهِ لَهُم عَذابٌ شَديدٌ بِما نَسوا يَومَ الحِسابِ ﴿٢٦﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

تبعیّت نکن ، راه ، هویٰ و هوس ، جانشین

ردیف	کلمه	معنا
۱	خَلیفَة	خلیفه ، ...
۲	اُحکُم	حکم کن، قضاوت کن
۳	لاتَتَّبِع	... ، پیروی نکن

ردیف	کلمه	معنا
۴	هَویٰ	...
۵	یُضِلُّ	گمراه می‌کند
۶	سَبیل	... ، جمع : سُبُل

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ یٰداوودُ :

۲ـ اِنّا جَعَلنٰكَ :

۳ـ خَلیفَةً فِی الاَرضِ :

۴ـ فَاحکُم بَینَ النّاسِ بِالحَقِّ :

۵ـ وَلاتَتَّبِعِ الهَویٰ :

۶ـ فَیُضِلَّكَ :

۷ـ عَن سَبیلِ اللّٰهِ :

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۵۳ تا ۴۵۸ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ ترجمهٔ آیهٔ ۲۶ سورهٔ «ص» را کامل کنید.

۱ـ یـٰداوودُ اِنّـا جَعَلنـٰكَ خَليفَةً فِي الاَرضِ : .....

۲ـ فَاحكُم بَينَ النّاسِ بِالحَقِّ : .....

۳ـ وَلاتَتَّبِعِ الهَوىٰ : .....

۴ـ فَيُضِلَّكَ عَن سَبيلِ اللّٰهِ : .....

۵ـ اِنَّ الَّذينَ يَضِلّونَ عَن سَبيلِ اللّٰهِ : ..... گمراه شدند .....

۶ـ لَهُم عَذابٌ شَديدٌ : ... ...

۷ـ بِما نَسوا يَومَ الحِسابِ ﴿۲۶﴾

زیرا فراموش کردند ... ... را

ج ـ از صفحهٔ ۴۵۵ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۴۵۵ قرآن کریم، خداوند قرآن را کتابی معرفی می‌کند که دارای خیر و برکت بی‌پایان است و از ما می‌خواهد که در آیات آن تدبّر کنیم. این آیه را یافته و آن را همراه با معنا بنویسید. با یاد این آیه سعی کنید که همیشه قرآن را با اندیشه و تدبّر در معنای آیات بخوانید.

پیام قرآنی

تدبّر در آیات قرآن

متن :

ترجمه :

قُل اِنّیٓ اُمِرتُ اَن اَعبُدَ اللّٰهَ مُخلِصًا لَهُ الدّینَ ﴿۱۱﴾ وَ اُمِرتُ لِاَن اَکونَ
اَوَّلَ المُسلِمینَ ﴿۱۲﴾ قُل اِنّیٓ اَخافُ اِن عَصَیتُ رَبّی عَذابَ یَومٍ عَظیمٍ
﴿۱۳﴾ قُلِ اللّٰهَ اَعبُدُ مُخلِصًا لَهُ دینی ﴿۱۴﴾ فَاعبُدوا ما شِئتُم مِن دونِهِ ؕ
قُل اِنَّ الخٰسِرینَ الَّذینَ خَسِروٓا اَنفُسَهُم وَ اَهلیهِم یَومَ القِیٰمَةِ ؕ
اَلا ذٰلِکَ هُوَ الخُسرانُ المُبینُ ﴿۱۵﴾ لَهُم مِن فَوقِهِم ظُلَلٌ مِنَ
النّارِ وَ مِن تَحتِهِم ظُلَلٌ ؕ ذٰلِکَ یُخَوِّفُ اللّٰهُ بِهِ عِبادَهُ ؕ یٰعِبادِ فَاتَّقونِ
﴿۱۶﴾ وَ الَّذینَ اجتَنَبُوا الطّاغوتَ اَن یَعبُدوها وَ اَنابوٓا اِلَی اللّٰهِ
لَهُمُ البُشریٰ ۚ فَبَشِّر عِبادِ ﴿۱۷﴾ الَّذینَ یَستَمِعونَ القَولَ فَیَتَّبِعونَ
اَحسَنَهُ ؕ اُولٰٓئِکَ الَّذینَ هَدىٰهُمُ اللّٰهُ وَ اُولٰٓئِکَ هُم اُولُوا الاَلبابِ
﴿۱۸﴾ اَفَمَن حَقَّ عَلَیهِ کَلِمَةُ العَذابِ اَفَاَنتَ تُنقِذُ مَن فِی النّارِ
﴿۱۹﴾ لٰکِنِ الَّذینَ اتَّقَوا رَبَّهُم لَهُم غُرَفٌ مِن فَوقِها غُرَفٌ مَبنِیَّةٌ ۙ
تَجری مِن تَحتِهَا الاَنهٰرُ ؕ وَعدَ اللّٰهِ ؕ لا یُخلِفُ اللّٰهُ المیعادَ ﴿۲۰﴾
اَلَم تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنزَلَ مِنَ السَّمآءِ مآءً فَسَلَکَهُ یَنابیعَ فِی الاَرضِ
ثُمَّ یُخرِجُ بِهِ زَرعًا مُختَلِفًا اَلوانُهُ ثُمَّ یَهیجُ فَتَرىٰهُ مُصفَرًّا
ثُمَّ یَجعَلُهُ حُطامًا ؕ اِنَّ فی ذٰلِکَ لَذِکریٰ لِاُولِی الاَلبابِ ﴿۲۱﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

سخن ، عبادت می‌کنند ، هدایت کرد ، اجتناب کردند از ، تبعیت می‌کنند

ردیف	کلمه	معنا
۱	اِجتَنَبوا	...، دوری کردند از
۲	یَعبُدونَ	...
۳	اَنابوا	بازگشتند
۴	یَستَمِعونَ	گوش می‌دهند به

ردیف	کلمه	معنا
۵	قَول	...، گفتار
۶	یَتَّبِعونَ	...، پیروی می‌کنند
۷	هَدیٰ	...
۸	اُولُوالاَلبابِ	خردمندان

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ اِجتَنَبُوا الطّاغوتَ :

۲ـ اَن یَعبُدوها[1] :

۳ـ اَنابَوا اِلَی اللّٰهِ :

۴ـ لَهُمُ البُشریٰ :

۵ـ فَبَشِّر عِبادِ[2] :

۶ـ یَستَمِعونَ القَولَ :

۷ـ فَیَتَّبِعونَ اَحسَنَهٓ :

۸ـ هَدٰهُمُ[3] اللّٰهُ :

۱ـ اَن یَعبُدوها = اَن + یَعبُدونَ + ها : که عبادت کنند آن را

۲ـ عبادِ = عبادی : بندگان من

۳ـ هَدٰهُم = هَدیٰ + هُم

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۵۸ تا ۴۶۷ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ آیات ۱۷ و ۱۸ سورهٔ زمر را معنا کنید.

۱ـ وَالَّذینَ اجتَنَبُوا الطّاغوتَ اَن یَعبُدوها

.....

۲ـ وَاَنابوٓا اِلَی اللّٰهِ : .....

۳ـ لَهُمُ البُشریٰ : .....

۴ـ فَبَشِّر عِبادِ ﴿۱۷﴾ : .....

۵ـ اَلَّذینَ یَستَمِعونَ القَولَ فَیَتَّبِعونَ اَحسَنَهٓ

.....

۶ـ اُولٰٓئِكَ الَّذینَ هَدٰهُمُ اللّٰهُ : .....

۷ـ وَاُولٰٓئِكَ هُم اُولُوا الاَلبابِ ﴿۱۸﴾ : و ... همان ...

ج ـ از صفحهٔ ۴۶۲ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی را انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۴۶۲ قرآن کریم آمده است؛ آیا خداوند برای دفاع و حمایت از بنده‌اش کافی نیست؟! این کلامِ قدرت آفرین و امیدبخش را یافته، همراه با معنای آن بنویسید و همیشه آن را به‌خاطر داشته باشید!

پیام قرآنی

فقط خدا !

متن :

ترجمه :

شناخت

پرواز به سوی آسمان

آیا شما تاکنون فضانوردان و کوهنوردان را با لباس مخصوصشان دیده‌اید؟ به نظر شما چرا آنان، این لباس مخصوص را، که در پشت آن کیسه‌ای از اکسیژن است، می‌پوشند؟ و اگر آن کیسهٔ اکسیژن همراه آنان نباشد، چه اتفاقی می‌افتد؟ شاید در هواپیما زمانی که مهماندار توضیح می‌دهد که اگر در داخل هواپیما اختلالی در تنفس شما پیش آمد، ماسک در اختیار شما قرار می‌گیرد، توجه شما جلب شده باشد.

از زمانی که انسان سفرهای آسمانی همچون سفر به کرهٔ ماه را آغاز کرد، متوجه شد که هر چه از زمین دورتر شود و به طرف بالا برود اکسیژن کمتر می‌شود و نفس کشیدن مشکل می‌گردد تا جایی که اگر در ارتفاعات بالاتر، کیسهٔ اکسیژن همراه او نباشد دچار خفگی خواهد شد. از پرواز انسان به سوی آسمان بیش از یکصد سال هم نمی‌گذرد و آگاهی نداشتن از این پدیدهٔ مهم باعث قربانی شدن افراد زیادی در ابتدای پیدایش بالن‌ها و هواپیماها گردید. از این رو در هواپیماهای پیشرفتهٔ امروزی دستگاه‌های تنظیم فشار هوا و اکسیژن قرارداده شده است.

شاید برای شما جالب باشد که بدانید موضوع کمبود اکسیژن در ارتفاعات و تنگی‌نفس را قرآن کریم ۱۴۰۰ سال پیش خبر داده است: [۱]

فَمَن يُرِدِ اللّٰهُ اَن يَهدِيَهُ يَشرَح صَدرَهُ لِلاِسلامِ

هرکس را خداوند اراده کند که هدایتش کند، سینه‌اش را در جهت فهم حقایق اسلام آماده ساخته و گسترش می‌دهد.

وَ مَن يُرِد اَن يُضِلَّهُ يَجعَل صَدرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا

و هرکس را خداوند اراده کند که به حال خود واگذارد تا گمراه و سرگشته شود، سینه‌اش را تنگ و فشرده و مضطرب می‌سازد.

كَاَنَّما يَصَّعَّدُ فِي السَّماءِ

گویی در حال پرواز و صعود به آسمان است.

انعام ۱۲۵

۱ـ تفسیر نمونه جلد ۵ ص ۴۳۷ چاپ ۱۳۷۲

جلسهٔ اوّل : سورهٔ غافِر

وَتَرَى الْمَلٰٓئِكَةَ حَآفِّينَ مِن حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ ۚ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿٧٥﴾

تعداد آیات	سورةُ غافِر	٨٥

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

حمٓ ﴿١﴾ تَنزِيلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢﴾ غَافِرِ
الذَّنبِ وَقَابِلِ التَّوبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ ۖ لَآ إِلٰهَ إِلَّا
هُوَ ۖ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾ مَا يُجَادِلُ فِيٓ ءَايٰتِ اللّٰهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ
فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ﴿٤﴾ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ
وَالْأَحْزَابُ مِن بَعْدِهِمْ ۖ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ ۖ
وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ ۖ فَكَيْفَ
كَانَ عِقَابِ ﴿٥﴾ وَكَذٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
كَفَرُوٓا أَنَّهُمْ أَصْحٰبُ النَّارِ ﴿٦﴾ الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ
حَوْلَهُۥ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِۦ وَيَسْتَغْفِرُونَ
لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ
لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾

خواندن در گروه

رَبَّنا وَاَدخِلهُم جَنّٰتِ عَدنِ ٍالَّتی وَعَدتَهُم وَمَن
صَلَحَ مِن ءابآئِهِم وَاَزواجِهِم وَذُرِّیّٰتِهِم ۚ اِنَّكَ اَنتَ
العَزیزُ الحَکیمُ ﴿۸﴾ وَقِهِمُ السَّیِّاٰتِ ۚ وَمَن تَقِ السَّیِّاٰتِ
یَومَئِذٍ فَقَد رَحِمتَهٗ ۚ وَذٰلِكَ هُوَ الفَوزُ العَظیمُ ﴿۹﴾ اِنَّ
الَّذینَ کَفَروا یُنادَونَ لَمَقتُ اللّٰهِ اَکبَرُ مِن مَقتِکُم
اَنفُسَکُم اِذ تُدعَونَ اِلَی الایمانِ فَتَکفُرونَ ﴿۱۰﴾ قالوا
رَبَّنآ اَمَتَّنَا اثنَتَینِ وَاَحیَیتَنَا اثنَتَینِ فَاعتَرَفنا بِذُنوبِنا
فَهَل اِلیٰ خُروجٍ مِن سَبیلٍ ﴿۱۱﴾ ذٰلِکُم بِاَنَّهٗ اِذا دُعِیَ اللّٰهُ
وَحدَهٗ کَفَرتُم وَاِن یُشرَك بِهٖ تُؤمِنوا ۚ فَالحُکمُ لِلّٰهِ
العَلِیِّ الکَبیرِ ﴿۱۲﴾ هُوَ الَّذی یُریکُم ءایٰتِهٖ وَیُنَزِّلُ لَکُم مِنَ
السَّمآءِ رِزقًا ۚ وَما یَتَذَکَّرُ اِلّا مَن یُنیبُ ﴿۱۳﴾ فَادعُوا اللّٰهَ
مُخلِصینَ لَهُ الدّینَ وَلَو کَرِهَ الکٰفِرونَ ﴿۱۴﴾ رَفیعُ الدَّرَجٰتِ
ذُو العَرشِ یُلقِی الرّوحَ مِن اَمرِهٖ عَلیٰ مَن یَشآءُ مِن عِبادِهٖ
لِیُنذِرَ یَومَ التَّلاقِ ﴿۱۵﴾ یَومَ هُم بٰرِزونَ لا یَخفیٰ عَلَی
اللّٰهِ مِنهُم شَیءٌ ۚ لِمَنِ المُلکُ الیَومَ ۚ لِلّٰهِ الواحِدِ القَهّارِ ﴿۱۶﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

آمرزنده ، قبول کننده ، قبول می‌کند ، بازگشت ، فروفرستادن ، کیفر

ردیف	کلمه	معنا
۱	تَـنـزیل	نازل کردن، ...
۲	غافِـر	...
۳	قابِـل	پذیرنده، ...
۴	تَوب، تَوبَـة	توبه، ...

ردیف	کلمه	معنا
۵	عِـقاب	...، مجازات
۶	ذو، ذا، ذی	صاحب، دارایِ
۷	طَـول	نعمت فراوان
۸	یَـقـبَـلُ	...، می‌پذیرد

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ تَنزیلُ الکِتـٰبِ :

۲ـ مِنَ اللهِ العَزیزِ العَلیمِ :

۳ـ غافِرِ الذَّنبِ :

۴ـ قابِلِ التَّوبِ :

۵ـ شَدیدِ العِقابِ :

۶ـ ذِی الطَّولِ :

۷ـ اِلَیهِ المَصیرُ :

۸ـ یَقبَلُ التَّوبَةَ :

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۶۷ تا ۴۷۱ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ آیات ۱ تا ۳ سورهٔ غافر را ترجمه کنید.

۱ـ حمٓ ﴿۱﴾

۲ـ تَنزیلُ الکِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ العَزیزِ العَلیمِ ﴿۲﴾

.....

۳ـ غافِرِ الذَّنبِ وَ قابِلِ التَّوبِ

.....

۴ـ شَدیدِ العِقابِ ذِی الطَّولِ

... ... (کننده)، ... ...

۵ـ لآ اِلٰهَ اِلّا هُوَ : .....

۶ـ اِلَیهِ المَصیرُ ﴿۳﴾ .....

ج ـ از صفحهٔ ۴۶۸ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در صفحهٔ ۴۶۸ قرآن کریم آمده است که فقط خدا را بخوانیم، در حالی که دین خود را برای او خالص می‌کنیم؛ یعنی سعی می‌کنیم همهٔ کارهای خود را برای خدا و رضایت او انجام دهیم. این عبارت را یافته و همراه با معنا بنویسید.

پیام قرآنی

فقط برای خدا

متن :

ترجمه :

اِنَّ السّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ لا رَيبَ فيها وَلٰكِنَّ اَكثَرَ النّاسِ
لا يُؤمِنونَ ﴿٥٩﴾ وَقالَ رَبُّكُمُ ادعونىٓ اَستَجِب لَكُم ۚ
اِنَّ الَّذينَ يَستَكبِرونَ عَن عِبادَتى سَيَدخُلونَ جَهَنَّمَ
داخِرينَ ﴿٦٠﴾ اَللّٰهُ الَّذى جَعَلَ لَكُمُ الَّيلَ لِتَسكُنوا فيهِ
وَالنَّهارَ مُبصِرًا ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَذو فَضلٍ عَلَى النّاسِ وَلٰكِنَّ
اَكثَرَ النّاسِ لا يَشكُرونَ ﴿٦١﴾ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُم
خالِقُ كُلِّ شَىءٍ لا اِلٰهَ اِلّا هُوَ ۖ فَاَنّىٰ تُؤفَكونَ ﴿٦٢﴾
كَذٰلِكَ يُؤفَكُ الَّذينَ كانوا بِـٔايٰتِ اللّٰهِ يَجحَدونَ
﴿٦٣﴾ اَللّٰهُ الَّذى جَعَلَ لَكُمُ الاَرضَ قَرارًا وَالسَّماءَ بِناءً
وَصَوَّرَكُم فَاَحسَنَ صُوَرَكُم وَرَزَقَكُم مِنَ الطَّيِّبٰتِ ۚ
ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُم ۖ فَتَبارَكَ اللّٰهُ رَبُّ العٰلَمينَ
﴿٦٤﴾ هُوَ الحَىُّ لا اِلٰهَ اِلّا هُوَ فَادعوهُ مُخلِصينَ لَهُ
الدّينَ ۚ اَلحَمدُ لِلّٰهِ رَبِّ العٰلَمينَ ﴿٦٥﴾ ۞ قُل اِنّى نُهيتُ
اَن اَعبُدَ الَّذينَ تَدعونَ مِن دونِ اللّٰهِ لَمّا جاءَنِىَ
البَيِّنٰتُ مِن رَبّى وَاُمِرتُ اَن اُسلِمَ لِرَبِّ العٰلَمينَ ﴿٦٦﴾

آموزش مفاهیم

فعالیت اوّل

جدول زیر را کامل کرده و سعی کنید معنای کلمات را به‌خاطر بسپارید.

شکل داد ، غذاهای پاک ، صورت‌ها ، بَنا

ردیف	کلمه	معنا
۱	اُدعوا	بخوانید
۲	اَستَجِب	(تا) پاسخ دهم
۳	قَرار	جایگاه امن
۴	بِناء	...، سرپناه

ردیف	کلمه	معنا
۵	صَوَّرَ	...
۶	صُوَر	...، جمع صورَة
۷	طَیِّبات	...
۸	تَبارَكَ	برقرار و پرخیر است

فعالیت دوم

معنای این ترکیب‌ها و عبارات قرآنی را بنویسید.

۱ـ اُدعونی :

۲ـ اَستَجِب لَکُم :

۳ـ صَوَّرَکُم :

۴ـ فَاَحسَنَ صُوَرَکُم :

۵ـ وَرَزَقَکُم مِنَ الطَّیِّبٰتِ :

۶ـ فَتَبارَكَ اللّٰهُ :

انس با قرآن در خانه

الف ـ خواندن روزانهٔ قرآن کریم : هر روز در خانه یک صفحه از صفحات ۴۷۲ تا ۴۷۶ قرآن کریم را بخوانید.

ب ـ این عبارات قرآنی از سورهٔ غافر را ترجمه کنید.

۱ـ وَقالَ رَبُّكُمُ ادعونیٓ اَستَجِب لَكُم ... ﴿٦٠﴾

.....

۲ـ اَللّٰهُ الَّذی جَعَلَ لَكُمُ الاَرضَ قَرارًا وَالسَّماءَ بِناءً

.....

۳ـ وَصَوَّرَكُم فَاَحسَنَ صُوَرَكُم وَرَزَقَكُم مِنَ الطَّيِّبٰتِ

و .....

۴ـ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُم

این ... است؛ ... ...

۵ـ فَتَبارَكَ اللّٰهُ رَبُّ العٰلَمينَ ﴿٦٤﴾ .....

ج ـ از صفحهٔ ۴۷۴ قرآن کریم چند ترکیب یا عبارت سادهٔ قرآنی انتخاب و معنا کنید.

د ـ در آیات صفحهٔ ۴۷۴ قرآن کریم، خدای مهربان، همهٔ بندگان خود را دعوت می‌کند تا دست نیاز به‌سوی آن خالق بی‌نیاز بلند کرده تا خواست آنها را اجابت کند. این عبارت کوتاه، زیبا و امیدبخش را همراه با معنا بنویسید، همیشه آن را زمزمه کرده و به مفهوم آن توجه داشته باشید.

پیام قرآنی

بار عام الهی

متن :

ترجمه :

شناخت

راز سر انگشتان

آزمایش

۱ــ سرانگشت خود را کمی جوهری کنید و سپس روی کاغذ فشار دهید. از چند نفر از دوستان خود نیز بخواهید تا این کار را انجام دهند.

۲ــ با استفاده از ذره‌بین، اثر انگشت‌های یکدیگر را با هم مقایسه کنید.

۳ــ آیا تفاوتی بین اثر انگشت‌ها مشاهده می‌کنید؟

***

بر روی کرهٔ زمین بیش از شش میلیارد نفر انسان زندگی می‌کنند ولی خطوط سرانگشتان هیچ کدام از آنها شبیه به هم نیست، حتی دوقلوها!

شاید برای شما جالب باشد که بدانید چهارده قرن پیش، قرآن از این راز دقیق آفرینش خبر داده است. روزی شخصی از پیامبر اکرم (ص) پرسید :خداوند چگونه ما را در روز قیامت زنده خواهد کرد؟ خداوند در پاسخ آن شخص، سورهٔ قیامت را بر پیامبر نازل کرد. در یکی از آیات این سوره چنین می‌خوانیم :

اَیَحسَبُ الاِنسانُ اَلَّن نَجمَعَ عِظامَهُ

آیا انسان می‌پندارد که ما هرگز استخوان‌های او را جمع نخواهیم کرد؟!

بَلیٰ قٰدِرینَ عَلیٰ اَن نُسَوِّیَ بَنانَهُ

ما حتی قادریم که سرانگشتان او را هم درست کنیم.

قیامت ۳ و ۴

یعنی روز قیامت که خداوند مردگان را زنده می‌کند، نه تنها آفرینش مجدد انسان‌ها برایش آسان است؛ بلکه ویژگی‌های مخصوص هر شخص را نیز بازسازی می‌کند. قرآن از میان همهٔ این ویژگی‌ها، به خطوط سرانگشتان اشاره کرده است که پیچیدگی و ظرافت آنها بسیار زیاد است. بدین‌گونه، قرآن از موضوعی خبر داده که برای مردم آن زمان کاملاً نامشخص بوده است، حدود ۱۵۰ سال است که دانشمندان به این راز پی‌برده‌اند و پلیس به این وسیله، تبهکارانی را که اثر انگشتشان در محل وقوع جرم باقی مانده است پیدا می‌کند؛ زیرا این روش یکی ازمطمئن‌ترین راه‌ها برای شناسایی مجرمان است.

نیایش

دعای ختم قرآن از امام علی علیه‌السلام

اَللّٰهُمَّ اشْرَح بِالقُرآنِ صَدری

خدایا، با قرآن سینه‌ام را فراخ کن و به من شرح صدر بده

وَاستَعمِل بِالقُرآنِ بَدَنی

و بدنم را در راه قرآن به کار بینداز

وَنَوِّر بِالقُرآنِ بَصَری

و با قرآن چشم مرا نورانی کن

وَ اَطلِق بِالقُرآنِ لِسانی

و زبانم را به وسیلهٔ قرآن گویا کن

وَ اَعِنّی عَلَیهِ ما اَبقَیتَنی

و تا وقتی زنده‌ام مرا در استفاده و ترویج قرآن یاری فرما

فَاِنَّهُ لا حَولَ وَ لا قُوَّةَ اِلّا بِكَ

چرا که هیچ دگرگونی و نیرویی نیست جز به دست تو.

فهرست کلمات

سال هفتم و هشتم

ءا

ءاباء	۷/۲*	پدران، جمع اَب
ءاتِ	۷/۸	ببخش، بده
ءاتوا	۷/۱۲	بپردازید
ءاتَـینا	۷/۱۰	بخشیدیم به، دادیم به
ءاخِـرَة	۷/۷	آخرت، قیامت
ءامَـنّا	۸/۶	ایمان آوردیم
ءامَـنوا	۷/۱۱	ایمان آوردند
ءایات	۷/۱	آیات، نشانه‌ها

الف

اَ	۸/۳	آیا
اَئِـمَـة	۸/۵	امامان، پیشوایان، جمع امام
اَب، اَبو،		
اَبا، اَبی	۷/۱۰	پدر، جمع : آباء
اَبـواب	۷/۵	درها، جمع باب
اِتَّـبِـع	۸/۸	تبعیت کن، پیروی کن
اِتَّـبِـعوا	۸/۱۰	تبعیت کنید، پیروی کنید
اِتَّـخَـذَ،		
اِتَّـخَـذَت	۸/۶	گرفت
اِتَّـخَـذوا	۸/۶	گرفتند
اِتَّـخِـذوا	۸/۹	بگیرید
اِتَّـقِ	۸/۸	تقوا پیشه کن
اِتَّـقوا	۸/۳	تقوا پیشه کنید تقوا داشته باشید
اِجـتَنِبوا	۸/۱۱	اجتناب کردند از، دوری کردند از
اَجـر	۷/۲	پاداش
اِجـعَل	۷/۵	قرار ده
اَحَـد	۷/۸	کسی، یکتا، یگانه
اَحـسَـن	۷/۸	بهتر، بهترین
اَحـسَـنَ	۸/۵	نیکوساخت
اَحـسِن	۸/۵	نیکی کن
اُحـکُم	۸/۱۱	حکم کن، قضاوت کن
اَخ، اَخو،		
اَخا، اَخی	۷/۲	برادر
اُدعوا	۸/۱۲	بخوانید
اِذ	۷/۸	وقتی که، هنگامی که
اُذکُـروا	۸/۹	یاد کنید
اِذن	۷/۴	اجازه
اِذهَب	۷/۹	برو
اِرحَم	۷/۱۲	رحم و مهربانی کن
اَرسَـلَ	۸/۲	فرستاد
اَرسَـلـنا	۸/۸	فرستادیم
اَرض	۷/۱	زمین
اِرکَـعوا	۷/۱۲	رکوع کنید
اَسـتَـجِب	۸/۱۲	(تا) پاسخ دهم
اُسـجُـدوا	۷/۱۲	سجده کنید
اِسم	۷/۱	اسم، نام
اَشـکُـرُ	۸/۴	شکر می‌کنم
اِصـبِر	۷/۱۰	صبور و شکیبا باش

* این کلمه اولین بار در کتاب سال هفتم، درس دوم آمده است.

اَطیعوا	۸/۳	اطاعت کنید، پیروی کنید
اَعبُدُ	۸/۱۰	عبادت می کنم
اُعبُد	۷/۳	عبادت کن
اُعبُدوا	۷/۲	عبادت کنید
اَعمَلُ	۸/۴	عمل می کنم
اَعناب	۷/۶	درختان انگور، جمع عِنَب
اِغفِر	۷/۱۲	بیامرز
اِفعَلوا	۷/۱۲	انجام دهید
اَفلَحَ	۸/۱	رستگار شد
اَقیموا	۷/۱۲	به پا دارید
اَکثَر	۷/۱	بیشتر
اِلّا	۷/۱	مگر
اِلیٰ	۷/۲	به، به سوی
اَلَّتی	۸/۴	که، چیزی که، کسی که
اَلَّذی	۷/۲	کسی که
اَلَّذینَ	۷/۷	کسانی که
اَلوان	۷/۶	رنگ‌ها، جمع لَون
اِلٰه	۷/۲	معبود، خدا
اَللّٰه	۷/۱	الله، خدای یگانه
اَلنَّبِیّ	۸/۸	پیامبر اکرم (ص)
اَلیم	۷/۵	دردناک
اَم	۷/۲	یا، آیا
اَمر	۷/۳	کار، فرمان
اَمر	۷/۹	کار، جمع امور
اَمین	۸/۳	راستگو و درستکار، مورداعتماد
اَن	۸/۴	که، اینکه
اِن	۸/۳	اگر، نه، نیست
اِنَّ	۷/۱	قطعاً
اَنَّ	۷/۷	که، اینکه، قطعاً
اَنَا	۷/۹	من
اَنابوا	۸/۱۱	بازگشتند
اَنبَتنا	۸/۳	رویاندیم
اَنتَ	۷/۲	تو
اَنتُم	۷/۴	شما
اَنزَلَ	۷/۸	نازل کرد، فروفرستاد
اَنزَلنا	۷/۳	فرو فرستادیم، نازل کردیم
اَنعَمتَ	۸/۴	بخشیدی، نعمت دادی
اِنَّما	۷/۲	فقط
اَوحیٰ	۷/۶	وحی کرد
اُولٰئِکَ	۷/۱۱	آنها
اُولُوا الاَلباب	۸/۱۱	خردمندان
اَولِیاء	۸/۶	سرپرستان، دوستان، جمع وَلِیّ
اَهل	۷/۹	خانواده

ب

بِـ	۷/۱	به، با
بارَکنا	۸/۱۰	برکت دادیم
باطِل	۷/۷	باطل، پوچ و بیهوده
بَحر	۸/۴	دریا
بَرّ	۸/۴	خشکی، صحرا
بَشَر	۷/۱	بشر، انسان
بُشر، بُشریٰ	۸/۲	بشارت دهنده، بشارت
بَشِّر	۸/۸	بشارت ده
بَشَّرنا	۸/۱۰	بشارت دادیم
بَصیر	۷/۹	بینا
بِناء	۸/۱۲	بنا، سرپناه
بُیوت	۷/۶	خانه‌ها، جمع بیت

ت ـ ث

تَبارَكَ	۸/۱۲	برقرار و پرخیر است
تَتَّقونَ	۸/۳	تقوا پیشه می‌کنید، تقوا دارید
تُرجَعونَ	۸/۱۰	بازگردانده می‌شوید
تَعالیٰ	۸/۴	برتر است
تَعقِلونَ	۷/۲	اندیشه می‌کنید
تَعمَلونَ	۷/۳	عمل می‌کنید، انجام می‌دهید
تَقویٰ	۷/۱۰	تقوا، پرهیزکاری
تِلكَ	۸/۷	این، آن
تَنزیل	۸/۱۲	نازل‌کردن،فروفرستادن
تَوب، تَوبَة	۸/۱۲	توبه، بازگشت
تَوَكَّل	۷/۳	توکل کن
ثَمَرات	۷/۶	میوه‌ها، جمع ثمره

ج

جاءَ	۷/۲	آمد، آمد برای
جاهَدَ	۸/۶	تلاش و جهاد کرد
جاهِل	۷/۴	نادان، بی‌خرد
جِبال	۷/۶	کوه‌ها، جمع جَبَل
جَعَلَ	۸/۲	قرار داد
جَعَلنا	۷/۸	قرار دادیم
جَنّات	۷/۵	بهشت‌ها، جمع جنَّة

ح

حَسِبَ	۸/۶	گمان کرد
حَسَن	۷/۱۱	نیکو، خوب
حَقّ	۷/۱	حق، درست
حَكيم	۸/۷	حکمت‌آموز، حکیم
حَمد	۷/۵	سپاس و ستایش
حَياة	۸/۷	حیات، زندگی

خ

خاشِع	۸/۱	فروتن، متواضع
خالِق	۸/۹	خالق، آفریننده
خَبير	۸/۸	آگاه، باخبر
خَلَقَ	۷/۱	خلق کرد، آفرید
خَلَقنا	۷/۱۲	خلق کردیم، آفریدیم
خَليفَة	۸/۱۱	خلیفه، جانشین
خَير	۷/۱۰	خوب، بهتر، بهترین

د ـ ذ

داعی	۸/۸	دعوت‌کننده
دُعاء	۷/۵	دعا، درخواست
ذُرِّيَّة	۷/۵	فرزند، نسل
ذٰلِكَ	۷/۳	این، آن
ذو، ذا، ذی	۸/۱۲	صاحب، دارای
ذَهَبَ	۷/۱۱	رفت

ر

راحِمينَ	۷/۱۲	مهربانان
رازِق	۷/۱۱	روزی دهنده
رَبّ	۷/۲	پروردگار
رَجُل	۸/۱۰	مرد

رَحمٰن	۷/۱	بخشنده، خدای بخشنده
رَحمَة	۷/۱	رحمت، لطف
رَحیم	۷/۱	مهربان
رِزق	۷/۱۰	روزی
رَسول	۸/۳	پیامبر، فرستاده
رِیاح	۸/۲	بادها، جمع ریح

ز

زَرع	۷/۶	زراعت، کشاورزی
زَکاة	۸/۱	زکات
زَوج	۸/۳	نوع، گونه
زَیتون	۷/۶	زیتون
زینَة	۷/۸	زینت، زیبایی

س

سُبات	۸/۲	آرامش، استراحت
سَبِّح	۷/۱۰	تسبیح گوی
سُبحانَ	۷/۱۱	پاک و بی‌عیب است
سَبیل	۸/۱۱	راه، جمع : سُبُل
سَجَدوا	۷/۸	سجده کردند
سِراج	۷/۸	چراغ
سَلام	۸/۱۰	سلام، درود
سَماء	۷/۵	آسمان
سَماوات	۷/۱	آسمان‌ها
سَمیع	۷/۵	شنوا

ش

شاهِد	۸/۸	شاهد، گواه
شَجَر،		
شَجَرَة	۷/۶	درخت
شَدید	۷/۴	سخت
شَریك	۸/۲	شریک، همتا
شِفاء	۷/۶	درمان
شَكّ	۸/۹	شک، تردید
شَمس	۷/۱	خورشید
شَیء	۷/۲	چیز

ص ــ ض

صالِح	۷/۹	خوب،شایسته،کارخوب
صالِحات	۷/۷	کارهای خوب
صَدر	۷/۹	سینه، جمع : صُدور
صِراط	۷/۴	راه
صَغیرَة،		
صَغیر	۷/۸	کوچک
صَلاة	۷/۵	نماز
صُوَر	۸/۱۲	صورت‌ها، جمع صورَة
صَوَّرَ	۸/۱۲	شکل داد
ضَلال	۷/۱۰	گمراهی

ط

طَول	۸/۱۲	نعمت فراوان
طَهور	۸/۲	پاک، پاک‌کننده
طَیِّبات	۸/۱۲	غذاهای پاک
طَیر	۸/۱	پرنده، پرندگان

ظ

ظالِمینَ	۷/۷	ظالمان، ستمگران
ظاهِرًا	۸/۷	ظاهری
ظُلُمات	۷/۱	تاریکی‌ها
ظَنَّ	۷/۱۱	گمان کرد

ع

عاقِبَة	۷/۱	عاقبت
عالِم	۷/۱۰	دانا
عالَمینَ	۸/۲	جهانیان، مردم
عِباد	۷/۵	بندگان، جمع عَبد
عِبادَة	۷/۹	عبادت، پرستش
عَدُوّ	۷/۷	دشمن
عَذاب	۷/۵	عذاب، کیفر
عَزیز	۷/۴	عزتمند، شکست‌ناپذیر
عِقاب	۸/۱۲	کیفر، مجازات
عَلِمَ	۸/۱	دانست
عَلیٰ	۷/۲	بر
عَلیم	۸/۱	دانا
عَمَل	۱/۹	عمل، کار
عَمِلوا	۷/۸	عمل کردند، انجام دادند
عَن	۷/۳	از
عُیون	۷/۵	چشمه‌ها، جمع عَین

غ

غافِر	۸/۱۲	آمرزنده
غافِلونَ	۸/۷	افراد غافل، افراد بی‌توجه
غَفور	۷/۳	بسیار آمرزنده
غَمّ	۱/۱۱	غم، اندوه و ناراحتی
غَنِیّ	۸/۶	بی‌نیاز

ف

فَ	۷/۲	پس، و
فاطِر	۸/۹	پدیدآورنده، خلق‌کننده
فاعِل	۸/۱	انجام‌دهنده
فُرقان	۸/۲	وسیلهٔ تشخیص حق از باطل، یکی از نام‌های قرآن
فَساد	۸/۵	فساد، تباهی
فَضل	۷/۳	لطف و رحمت
فَطَرَ	۸/۱۰	پدید آورد
فی	۷/۱	در

ق

قابِل	۸/۱۲	پذیرنده، قبول کننده
قالَ	۷/۲	گفت
قالوا	۷/۴	گفتند
قَبل	۷/۱۰	قبل از، پیش از
قَد	۷/۱۰	قطعاً
قَدَّرَ	۸/۲	اندازه‌گیری کرد
قَدیر	۷/۲	توانا
قَرار	۸/۱۲	جایگاه امن
قُل	۷/۲	بگو
قُلنا	۷/۸	گفتیم
قُلوب	۷/۴	قلب‌ها، دل‌ها
قَمَر	۷/۱	ماه
قَول	۸/۱۱	سخن، گفتار
قَوم	۷/۱	قوم، گروه

ك

كَ	۷/۳	تو، ـَت
كَـ	۸/۶	مانند
كافِر	۷/۴	کافر، بی‌ایمان
كانَ	۷/۷	بود، است
كانوا		
يَعـلَـمونَ	۸/۶	می‌دانستند
كَـبير،		
كَبيـرَة	۷/۷	بزرگ
كِـتاب	۷/۱	کتاب، قرآن
كَـثير	۷/۹	بسیار
كَـذَّبَ،		
كَـذَّبَت	۸/۳	تکذیب کرد، انکار کرد
كَـذَّبوا بِـ	۷/۱۱	تکذیب کردند، انکار کردند
كـذٰلِـكَ	۷/۱۱	این‌چنین
كَـريم	۷/۱۲	ارزشمند، گران‌قدر
كَـفَـروا	۷/۱۱	کافر شدند
كُـلّ	۷/۲	هر، همه
كُم	۷/۱	شما، ـتان
كَم	۸/۳	چقدر، چه بسیار
كَـما	۸/۵	همان‌طور که
كُنـتَ	۷/۹	بودی، هستی
كُنـتُ	۷/۱۱	بودم، هستم
كُنـتُم	۷/۱۰	بودید، هستید
كُـنّـا	۷/۱۰	بودیم، هستیم
كَهف	۷/۸	غار

ل

لِـ	۷/۱	برای
لَـ	۷/۲	قطعاً
لا تَـتَّـبِـع	۸/۱۱	تبعیت نکن، پیروی نکن
لا تُـطِـع	۸/۸	اطاعت نکن، پیروی نکن
لا يُخـلِـفُ	۸/۷	تخلّف نمی‌کند، خلاف نمی‌کند
لِـباس	۸/۲	لباس، پوشش
لَـدُن	۷/۸	نزد
لِـسان	۷/۹	زبان، جمع : اَلـسِـنَة
لَغو	۸/۱	بیهوده، کار بیهوده
لِـقاء	۷/۹	ملاقات، دیدار
لَـقَد	۷/۱۰	قطعاً
لٰـكِـنَّ	۷/۱	لیکن، ولی
لَو	۸/۶	اگر، ای کاش
لَيل	۷/۱	شب

م

ما	۷/۱	آنچه
ما	۸/۳	نه، نیست
ماء	۸/۲	آب
ما كانَ	۸/۳	نبود، نیست
مُـبَـشِّر	۸/۸	بشارت‌دهنده، مژده دهنده
مُـبين	۷/۱۰	روشن
مُـتَّـقيـنَ	۷/۵	افراد با تقوا
مَـثَـل	۸/۶	مَثَل، داستان
مُجـرِم	۷/۸	گناهکار
مُحـسِن	۷/۴	نیکوکار

مُختَلِف	۷/۶	گوناگون
مَدینَة	۸/۱۰	شهر
مُرسَلینَ	۸/۳	پیامبران
مَصیر	۸/۱	بازگشت، بازگشتن
مَعَ	۸/۴	با، همراه با
مُعرِض	۸/۱	روی‌گردان
مُفسِدینَ	۸/۵	مفسدان، خرابکاران
مُفلِحونَ	۸/۷	رستگاران
مُقیم	۷/۵	برپاکننده
مَلِك	۷/۱۲	فرمانروا
مُلك	۷/۱۱	فرمانروایی
مِلَّة	۷/۳	دین، آیین
مِن	۷/۱	از
مَن	۸/۱	هرکس، کسی‌که، چه کسی
مِن دونِ	۸/۶	به‌جای، غیر از
مُنیر	۸/۸	روشنی‌بخش
مَولیٰ	۷/۱۲	سرپرست
مُؤمِن	۷/۵	مؤمن، باایمان
مُهتَدونَ	۸/۱۰	هدایت‌شدگان، راه یافتگان
مُهین	۷/۱۱	خوارکننده

ن

نا	۷/۳	ما، مان
نادیٰ	۷/۱۱	نداکرد، صدازد
ناس	۷/۱	مردم
نَبَأ	۸/۵	خبر، جمع : اَنباء
نَبِیّ	۸/۸	پیامبر
نَتلو	۸/۵	تلاوت می‌کنیم، می‌خوانیم
نَجزی	۸/۱۰	جزا می‌دهیم، پاداش می‌دهیم
نَجعَلُ	۸/۵	قرار می‌دهیم
نُجوم	۷/۶	ستارگان، جمع نَجم
نَجَّینا	۷/۱۱	نجات دادیم
نَحل	۷/۶	زنبورعسل
نَحنُ	۷/۱۰	ما
نَخیل	۷/۶	درختان خرما، جمع نَخل
نَذیر	۸/۲	هشداردهنده
نُریدُ	۸/۵	می‌خواهیم
نَزَّلَ	۸/۲	نازل کرد، فرود فرستاد
نَصیر	۷/۱۲	یاور
نِعمَ	۷/۱۲	چه خوب ... است
نِعمَة	۸/۴	نعمت، هرچیز خوبی که خدا به‌انسان بخشیده‌است
نَعیم	۷/۱۱	پرنعمت
نَفس	۸/۶	خود، جان، جمع : اَنفُس
نور	۷/۱	نور، روشنایی
نَوم	۸/۲	خواب
نَهار	۷/۱	روز

و

واحِد	۷/۳	یگانه، یک
وارِثینَ	۸/۵	وارثان
والِدَیَّ	۷/۵	پدر و مادرم
وَجَدوا	۷/۸	یافتند
وَعد	۷/۱	وعده
وَکیل	۸/۸	مدافع و پشتیبان
وَلَد	۸/۲	فرزند
وَیل	۷/۴	وای بر

هـ

ـه	۷/۲	او، ـَش، آن
ها	۷/۲	آن، ـَش، او
هُدیً، هُدیٰ	۷/۱	هدایت
هَـدیٰ	۸/۱۱	هدایت کرد
هٰـذا	۷/۴	این
هَـل	۷/۴	آیا
هُم	۷/۱	آنها، شان
هُـما، هِـما	۸/۱۰	آن دو
هُـوَ	۷/۱	او
هَـویٰ	۸/۱۱	هوا و هوس

ی

ی	۷/۲	من، ـَم
یا	۷/۲	ای
یا اَیُّـها	۷/۱	ای
یَـتَّـبِـعونَ	۸/۱۱	تبعیت می‌کنند، پیروی می‌کنند
یَـتَفَـکَّرونَ	۷/۶	فکر می‌کنند
یُـجاهِـدُ	۸/۶	جهاد و تلاش می‌کند
یُـحِـبُّ	۸/۵	دوست دارد
یَـخـرُجُ	۸/۹	خارج می‌شود
یَـرزُقُ	۸/۹	روزی می‌دهد
یُـرسِـلُ	۸/۴	می‌فرستد
یَـسئَلُ	۸/۱۰	درخواست می‌کند
یُـسَـبِّـحُ	۸/۱	تسبیح می‌کند
یَسـتَمِـعونَ	۸/۱۱	گوش می‌دهند به
یُشـرِکونَ	۸/۴	شریک قرار می‌دهند
یَشـکُرونَ	۷/۳	شکر می‌کنند
یُـضِـلُّ	۸/۱۱	گمراه می‌کند
یَـظْـلِـمُ	۷/۸	ظلم می‌کند، ستم می‌کند
یَعـبُـدونَ	۸/۱۱	عبادت می‌کنند
یَعـرُجُ	۸/۹	بالا می‌رود
یَعـقِـلونَ	۷/۶	تعقّل و اندیشه می‌کنند
یَعـلَـمُ	۸/۹	می‌داند
یَعـلَـمونَ	۷/۳	می‌دانند
یَعـمَـلونَ	۷/۷	انجام می‌دهند، عمل می‌کنند
یَـفـعَـلونَ	۸/۱	انجام می‌دهند
یَـقـبَلُ	۷/۱۲	قبول می‌کند، می‌پذیرد
یَـقولونَ	۷/۸	می‌گویند
یُـقیـمونَ	۸/۷	اقامه می‌کنند، برپا می‌کنند
یَـکونُ	۸/۲	می‌باشد
یَـلِـجُ	۸/۹	فرو می‌رود
یَنـزِلُ	۸/۹	نازل می‌شود
یُـؤتـونَ	۸/۷	می‌پردازند
یُـؤمِـنونَ	۷/۷	ایمان می‌آورند
یوحیٰ	۷/۹	وحی می‌شود
یوقِـنونَ	۸/۷	یقین دارند
یولِـجُ	۸/۹	داخل می‌کند
یَـوم	۷/۵	روز
یَـومَـئِـذٍ	۷/۱۱	آن روز
یَـهـدی	۷/۷	هدایت می‌کند